



**ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Τα οφέλη και οι προκλήσεις της Δημοσιογραφίας των πολιτών στην εποχή των Νέων
Μέσων**

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια

Γιολτζίδου Γεωργία

Όνομα φοιτήτριας:

Μαριάμ Κιάσσου

ΑΘΗΝΑ

Φεβρουάριος, 2024

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, στο τμήμα Σύγχρονες Δημοσιογραφικές Σπουδές κατά το χειμερινό ακαδημαϊκό εξάμηνο 2023-2024.

Η ολοκλήρωση της θα ήταν αδύνατη δίχως την πολύτιμη στήριξη και αρωγή της επιβλέπουσας καθηγήτριας μου κας Γεωργίας Γιολτζίδου.

Εξίσου πολύτιμη ήταν και η βοήθεια, σε πρακτικό επίπεδο με την συμμετοχή τους στην έρευνα, συναδέλφων δημοσιογράφων, εργαζόμενων σε Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Τέλος ένα μεγάλο «ευχαριστώ» οφείλω στα μέλη της οικογένειας μου, τους συναδέλφους, συνεργάτες και πάνω από όλα φίλους- «συνοδοιπόρους» που συνέβαλαν με το να πιστέψουν σε εμένα σε ηθικό επίπεδο αλλά και να με διευκολύνουν, όποτε χρειάστηκε, σε όλη αυτή την μακρόχρονη διαδρομή για την επίτευξη του στόχου.

Περίληψη

Η Δημοσιογραφία των πολιτών είναι μια έννοια στα μέσα ενημέρωσης που αναφέρεται σε δημοσιογραφικές δραστηριότητες απλών ανθρώπων, οι οποίοι δεν είναι επαγγελματίες δημοσιογράφοι. Η διάσταση της Δημοσιογραφίας των πολιτών έχει διευρυνθεί τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της δημοφιλίας της, αλλά και της διαμάχης μεταξύ των επαγγελματιών δημοσιογράφων και των σχολιαστών σχετικά με το κατά πόσο παρέχει οφέλη ή αν εμπερικλείει σημαντικές προκλήσεις. Παράλληλα, εξίσου σημαντικές προεκτάσεις παίρνει η συμμετοχική δημοσιογραφία, δηλαδή η συμβολή του μη επαγγελματία δημοσιογράφου στο έργο των επαγγελματιών, συνεπικουρικά μέσω της επισήμανσης ειδήσεων και της προσφοράς πληροφοριών σε συνεργασία-διάδραση με τον δημοσιογράφο. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση των απόψεων επαγγελματιών δημοσιογράφων αλλά και ο εντοπισμός και η καταγραφή των προκλήσεων και των οφελών, όπως τα αντιλαμβάνεται ένας επαγγελματίας δημοσιογράφος. Ο μεθοδολογικός σχεδιασμός της έρευνας ήταν ποσοτικός και με εργαλείο το ερωτηματολόγιο και με τη μέθοδο δειγματοληψίας της χιονοστιβάδας, συμμετείχαν 120 Έλληνες δημοσιογράφοι που εργάζονται ενεργά σε κάποιο ΜΜΕ. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων κατέδειξε ότι παρότι οι συμμετέχοντες έχουν μια γενικά θετική στάση απέναντι της, είναι επιφυλακτικοί απέναντι στην αξιοπιστία της, θεωρώντας ότι δεν θεωρούν έγκυρη πηγή πληροφόρησης. Θεωρούν ότι η Δημοσιογραφία των πολιτών είναι χρήσιμη για την παραδοσιακή Δημοσιογραφία, όμως δεν κάνουν χρήση των ειδήσεων/πληροφοριών που αναρτούν δημοσιογράφοι πολίτες. Περαιτέρω, έκαναν λόγο για οφέλη και προκλήσεις, αναδεικνύοντας ότι υπάρχει ανάγκη για βελτιώσεις αλλαγές στο χώρο της Δημοσιογραφίας των πολιτών προκειμένου να καταστεί η ενημέρωση του παρέχουν σημαντική. Τέλος, σημαντικά προβληματικά σημεία που εντόπισαν είναι οι ψευδείς ειδήσεις και η έλλειψη τεχνογνωσίας και εμπειρίας από πλευράς των πολιτών δημοσιογράφων, γεγονός που υπονομεύει την αξιοπιστία όσων παράγουν.

Λέξεις-κλειδιά: παραδοσιακή δημοσιογραφία, Δημοσιογραφία των πολιτών, Συμμετοχική δημοσιογραφία, επαγγελματίες δημοσιογράφοι, προκλήσεις, οφέλη

Abstract

Citizen Journalism is a media concept that refers to journalistic activities of ordinary people who are not professional journalists. The dimension of Citizen journalism has grown in recent years due to its popularity, but also to the debate between professional journalists and commentators about whether it provides benefits or involves significant challenges. At the same time, significant interest arises in the field of Participatory Journalism in which members of the community are playing an active role in the process of collecting, reporting, analyzing, and disseminating news and information in collaboration with professional Journalists. The aim of this research was to explore the views of professional journalists on Participatory Journalism and to identify and document the benefits and challenges as perceived by a professional journalist. The methodological design of the research was quantitative and with the questionnaire as a tool and with the snowball sampling method, 120 Greek journalists actively working in a media participated. The analysis of the results showed that although the participants have a generally positive attitude towards Participatory journalism, they are wary of its value, considering that they do not consider it a valid source of information. They consider that Citizen Journalism is useful for traditional Journalism, but they do not use the news/information posted by citizen journalists. Furthermore, they talked about benefits and challenges, showing that there is a need for improvements and changes in the field of Citizen Journalism in order to make the information they provide important. Finally, an important problematic point they identified is fake news and the lack of expertise and experience on the part of citizen journalists, a fact that undermines the credibility of what they produce.

Keywords: traditional journalism, Citizen journalism, Participatory journalism, professional journalists, challenges, benefits

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή.....	
Α' ΜΕΡΟΣ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	
Κεφάλαιο 1 ^ο : Η Δημοσιογραφία στο σύγχρονο κόσμο.....	
1.1.Η έννοια της Δημοσιογραφίας.....	
1.2.Η εποχή των Νέων Μέσων: Οριοθέτηση	
1.3. Η Web 2.0 εποχή και η Διαδικτυακή Δημοσιογραφία.....	
Κεφάλαιο 2 ^ο : Η Δημοσιογραφία των Πολιτών.....	
2.1.Η συμμετοχή του κοινού στη Δημοσιογραφία	
2.2.Ιστορική αναδρομή της Δημοσιογραφίας των Πολιτών Δημοσιογραφίας.....	
2.3. Μορφές εμφάνισης της Δημοσιογραφίας των Πολιτών	
2.4.Δικαιώματα και υποχρεώσεις των χρηστών της Δημοσιογραφίας των πολιτών ...	
Κεφάλαιο 3 ^ο : Η Δημοσιογραφία των πολιτών στην πράξη, Αντιλήψεις και Στάσεις..	
3.1.Απόψεις και στάσεις απέναντι στη Δημοσιογραφία των Πολιτών από την οπτική του κοινού	
3.2.Απόψεις και στάσεις απέναντι στη Δημοσιογραφία των Πολιτών από την οπτική των επαγγελματιών δημοσιογράφων.....	
Κεφάλαιο 4 ^ο : Οφέλη και Προκλήσεις της Δημοσιογραφίας των Πολιτών	
4.1.Οφέλη της Δημοσιογραφίας των Πολιτών	
4.2.Προκλήσεις και επικινδυνότητα της Δημοσιογραφίας των Πολιτών	
4.3.Μέθοδοι διασφάλισης της ποιότητας στη Δημοσιογραφία των Πολιτών	
4.4.Σημασία και αναγκαιότητα έρευνας.....	
Β' ΜΕΡΟΣ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	
Κεφάλαιο 5 ^ο Μέθοδος	
5.1. Τύπος έρευνας	
5.2. Σκοπός έρευνας και Ερευνητικά Ερωτήματα	
5.3.Συμμετέχοντες	

5.4.Δειγματοληψία	
5.5.Εργαλεία και μέσα συλλογής δεδομένων	
5.6.Σχεδιασμός της έρευνας - Συνθήκες διεξαγωγής της έρευνας	
5.7. Ηθικές και δεοντολογικές διαστάσεις της έρευνας	
5.8. Στατιστική ανάλυση	
Κεφάλαιο 6 ^ο : Αποτελέσματα	
6.1 Περιγραφικά – δημογραφικά δεδομένα δείγματος.....	
6.2. Η γνώμη των επαγγελματιών δημοσιογράφων για τη Δημοσιογραφία των Πολιτών	
6.3. Τα οφέλη της Δημοσιογραφίας των Πολιτών	
6.4. Οι προκλήσεις της Δημοσιογραφίας των Πολιτών	
Κεφάλαιο 7 ^ο : Συζήτηση	
Συμπεράσματα	
Βιβλιογραφία.....	
Παράρτημα.....	

Εισαγωγή

Τα Νέα Μέσα αναφέρονται σε διάφορες τεχνολογίες που εμφανίστηκαν ή γνώρισαν ταχεία ανάπτυξη σε παγκόσμια κλίμακα κατά το δεύτερο μέρος του 20^{ού} αιώνα και στη νέα χιλιετία. Τα Νέα Μέσα ως ορολογία έχει απασχολήσει έντονα τη διεθνή βιβλιογραφία, ιδίως σε μία ευρύτερη προσπάθεια οριοθέτησης του όρου και κατανόησης του περιεχομένου του. Αναφέρονται συνήθως σε περιεχόμενο διαθέσιμο κατ' απαίτηση μέσω του Διαδικτύου, προσβάσιμο σε οποιαδήποτε ψηφιακή συσκευή, που συνήθως περιέχει διαδραστικά σχόλια χρηστών και δημιουργική συμμετοχή. Συνήθη παραδείγματα των Νέων Μέσων περιλαμβάνουν τους ιστότοπους, όπως τις διαδικτυακές εφημερίδες, τα ιστολόγια, τα wiki, τα βιντεοπαιχνίδια και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ένα καθοριστικό χαρακτηριστικό των Νέων Μέσων είναι ο διάλογος και η διάδραση μεταξύ των χρηστών, αλλά και μεταξύ των χρηστών και του περιεχομένου. Η χρήση τους δίνει τη δυνατότητα σε ανθρώπους σε όλο τον κόσμο να μοιράζονται, να σχολιάζουν και να συζητούν μια μεγάλη ποικιλία θεμάτων. Σε αντίθεση με οποιαδήποτε από τις προηγούμενες τεχνολογίες, τα Νέα Μέσα είναι βασισμένα σε μια διαδραστική κοινότητα.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, η συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία της παραγωγής ειδήσεων έχει αυξηθεί σημαντικά. Τα Νέα Μέσα, και ιδίως τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κερδίζουν συνεχώς δημοτικότητα ως προς τις μορφές επικοινωνίας που εκλαϊκεύουν την έννοια της δημοσιογραφίας πολιτών. Οι ειδησεογραφικοί οργανισμοί επανασχεδιάζουν τις ιστοσελίδες τους προκειμένου να υιοθετήσουν εργαλεία και εφαρμογές που θα επιτρέπουν στους χρήστες να είναι ενεργητικά συμμετοχικοί ή ακόμα και συμπαραγωγοί του δημοσιογραφικού περιεχομένου, κάνοντας like, διαμοιρασμό, σχολιασμό και υποβολή υλικού. Ταυτόχρονα, τεράστιες ποσότητες περιεχομένου που δημιουργείται από χρήστες μεταφορτώνονται σε πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης. Στη συνέχεια, οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι πρέπει να ασχολούνται συνεχώς με τις διαθέσιμες πληροφορίες που απαιτούν διαχείριση, ταξινόμηση και αξιολόγηση προκειμένου να διατηρηθούν τα υψηλά δημοσιογραφικά πρότυπα και για την αποφυγή προβλημάτων, που ποικίλλουν από απλά γραμματικά λάθη έως σοβαρά καταστάσεις ψευδών ειδήσεων, εχθρότητας ή μίσους (Tong, 2015).

Η Δημοσιογραφία των πολιτών ή είναι μια έννοια στα μέσα ενημέρωσης που αναφέρεται σε δημοσιογραφικές δραστηριότητες απλών ανθρώπων, οι οποίοι δεν είναι επαγγελματίες δημοσιογράφοι. Όπως θα μελετηθεί, οι ορισμοί που έχουν αποδοθεί στην έννοια αυτή είναι πολλοί, αλλά το σύνολό τους συγκλίνει σε συγκεκριμένα κοινά χαρακτηριστικά. Η Δημοσιογραφία των πολιτών έδωσε τη δυνατότητα στους ανθρώπους να υψώσουν τη φωνή τους σε αυτό που αισθάνονται ότι χρειάζονται προσοχή. Ο πολίτης δημοσιογράφος είναι ένα άτομο το οποίο δεν είναι εκπαιδευμένος επαγγελματίας, αλλά που παρ' όλα αυτά μπορεί να αναφέρει, να δημοσιεύσει και να αναδημοσιεύσει ειδήσεις και γεγονότα τα οποία θεωρεί σημαντικά (Duffy, Thorson & Jahng, 2010).

Την ίδια ώρα, παρεμφερής μα ωστόσο όχι ταυτόσημη έννοια της Δημοσιογραφίας των Πολιτών, είναι η Συμμετοχική Δημοσιογραφία κατά την οποία οι πολίτες συμμετέχουν, έχοντας ενεργό ρόλο στις διαδικασίες συλλογής ειδήσεων, επιλογής και σχολιασμού, μη λειτουργώντας ωστόσο καθόλα αυτόνομοι αλλά σε συνεργασία και διάδραση με τους επαγγελματίες δημοσιογράφους (Δημητρακοπούλου, Σιαπέρα, 2012).

Ως μια νέα μορφή μέσων ενημέρωσης, η Δημοσιογραφία των πολιτών εμφανίστηκε υποστηριζόμενη από την υψηλή τεχνολογία και τις ΤΠΕ, που επιτρέπουν στο κοινό να λάβει γρήγορες πληροφορίες καθώς και ευελιξία στην πρόσβαση σε αυτές. Η Δημοσιογραφία των πολιτών είναι, επομένως, η διάδοση γεγονότων/συμβάντων και απόψεων από έναν απλό πολίτη, σε αντίθεση με την παραδοσιακή δημοσιογραφία όπου οι δημοσιογράφοι είναι εκπαιδευμένοι επαγγελματίες. Είναι ένα νέο είδος δημιουργίας ειδήσεων, το οποίο έχει συζητηθεί από διάφορους μελετητές και έχει δεχθεί επίκριση, αλλά και έχουν εντοπιστεί σημαντικά οφέλη. Η Δημοσιογραφία των πολιτών έχει συσχετιστεί με την ανάπτυξη, τη διάδοση και τη χρηστικότητα του λογισμικού δημοσίευσης στο Διαδίκτυο, κυρίως μέσα από τα Κοινωνικά Μέσα. Υπάρχουν διάφοροι όροι ή συνώνυμα που σχετίζονται με την έννοια της Δημοσιογραφίας των πολιτών, όπως η δημόσια δημοσιογραφία, η υπερτοπική δημοσιογραφία, η δημοσιογραφία υπεράσπισης, τα συμμετοχικά μέσα ενημέρωσης, τα ρεπορτάζ ανοιχτού κώδικα, η διανεμημένη δημοσιογραφία, τα μέσα ενημέρωσης πολιτών και η δημοσιογραφία βάσης (Carr, Barnidge, Byung & Tsang, 2014).

Η Δημοσιογραφία των πολιτών μπορεί να χρησιμεύσει ως ένας πιθανός τρόπος αναζωογόνησης του δημόσιου διαλόγου σε μια εποχή απώλειας της αξιοπιστίας και της αντικειμενικότητας των παραδοσιακών μέσων (Carr, Barnidge, Byung & Tsang, 2014). Η Δημοσιογραφία των πολιτών είναι ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα που εξαπλώνεται αστραπιαία μεταξύ των ενεργών χρηστών του Διαδικτύου. Η αποδυνάμωση των παραδοσιακών ορίων μεταξύ των πηγών, των μέσων και του κοινού ενεργοποιεί εκ νέου την αδιάμεση επικοινωνία, όπου το ειδησεογραφικό περιεχόμενο κυκλοφορεί έξω από τα παραδοσιακά κυκλώματα των μέσων ενημέρωσης.

Το θέμα της Δημοσιογραφίας των πολιτών έχει αποτελέσει αντικείμενο πολλών ειδών έρευνας, που κατέστησαν δυνατή την ανίχνευση του πλαισίου και των ορίων αυτού του αντικειμένου, την καλύτερη κατανόηση των διακυβεύσεων που εγείρει και τον εντοπισμό των κύριων πλεονεκτημάτων της. Είναι ένα σημαντικό θέμα προς διερεύνηση σήμερα λόγω των δύσκολων καιρών που αντιμετωπίζουν τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, κάτι που καθιστά δύσκολη την επιβίωσή τους σε δύσκολες οικονομικές εποχές (Fico et al., 2013). Στόχος της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της Δημοσιογραφίας των πολιτών στην εποχή των Νέων Μέσων, δηλαδή του Διαδικτύου και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, μέσα από την οπτική των επαγγελματιών δημοσιογράφων. Δεδομένου ότι η πλειοψηφία των διαθέσιμων ερευνών εστιάζει στη γνώμη και στις απόψεις των πολιτών σχετικά με τη Δημοσιογραφία των Πολιτών, αι ως εκ τούτου αναδύεται ένα ερευνητικό κενό, η παρούσα έρευνα στοχεύει στο να καλύψει το κενό αυτό.

Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη αυτή σκοπεύει να διερευνήσει τη γνώμη των Ελλήνων δημοσιογράφων, αλλά και να εντοπίσει και να καταγράψει τα οφέλη και τις προκλήσεις που ενέχει η συμμετοχή των πολιτών στα δημοσιογραφικά θέματα, όπως τα αντιλαμβάνεται ένας επαγγελματίας δημοσιογράφος. Τα ερευνητικά ερωτήματα, στα οποία καλείται να απαντήσει η ποσοτική έρευνα που διεξήχθη στα πλαίσια της παρούσας εμπειρικής μελέτης, αφορούσαν στη γνώμη των δημοσιογράφων για την Δημοσιογραφία των πολιτών, στα οφέλη που θεωρούν ότι εντοπίζονται στη συμμετοχή των πολιτών σε ζητήματα δημοσιογραφίας, αλλά και στις προκλήσεις που επιφέρει η συμμετοχικότητα αυτή.

Ως προς τη διάρθρωση και δομή της παρούσας μελέτης, αυτή χωρίζεται σε δύο μέρη, στο θεωρητικό μέρος και στην ερευνητική προσέγγιση. Στο θεωρητικό μέρος θα

αναπτυχθούν οι βασικές έννοιες που συσχετίζονται με τη Δημοσιογραφία των πολιτών ή συμμετοχή δημοσιογραφία, τα οφέλη που παρέχει και τις προκλήσεις που τη διέπουν. Αναλυτικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο θα διερευνηθεί η δημοσιογραφία στο σύγχρονο κόσμο, θα αναφερθούν οι διάφοροι ορισμοί της, θα οροθετηθεί η εννοιολογική της Νέων Μέσων και θα περιγραφεί η Web 2.0 εποχή και το πλαίσιο της Διαδικτυακής δημοσιογραφίας. Στο επόμενο κεφάλαιο, το οποίο εστιάζει στη Δημοσιογραφία των πολιτών, θα συμπτυχθούν οι διάφοροι ορισμοί που έχουν δοθεί από μελετητές και στοχαστές και θα επιλεγεί ο καταλληλότερος για την παρούσα έρευνα. Έπειτα, θα παρουσιαστεί μια σύντομη ιστορική αναδρομή της Δημοσιογραφίας των πολιτών, θα αναλυθούν συντόμως οι μορφές της και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των χρηστών της Δημοσιογραφίας των πολιτών. Εν συνεχεία, στο τρίτο κεφάλαιο της παρούσας μελέτης, θα διερευνηθεί η Δημοσιογραφία των πολιτών στην πράξη, μέσα από την ανασκόπηση ερευνών σχετικά με τις απόψεις, τις αντιλήψεις και τις στάσεις και των δύο πλευρών, δηλαδή των πολιτών δημοσιογράφων και των επαγγελματιών δημοσιογράφων. Το τελευταίο κεφάλαιο εστιάζει στη διερεύνηση των οφελών και πλεονεκτημάτων της δημοσιογραφικής πρακτικής από τους πολίτες, αλλά και στις προκλήσεις και στους κινδύνους που ενέχει η Δημοσιογραφία των πολιτών. Η θεωρητική μελέτη θα ολοκληρωθεί με την ανάλυση των μεθόδων της διασφάλισης της ποιότητας στη Δημοσιογραφία των πολιτών και της σημασίας και της αναγκαιότητας της διεξαγωγής της παρούσας έρευνας.

Α' ΜΕΡΟΣ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Κεφάλαιο 1^ο: Η Δημοσιογραφία στο σύγχρονο κόσμο

1.1. Η έννοια της Δημοσιογραφίας

Η δημοσιογραφία θεωρείται ως ένα επάγγελμα, ως μια βιομηχανία, ένα φαινόμενο και μια κουλτούρα, και ως εκ τούτου έχουν προκύψει ορισμοί που αντικατοπτρίζουν διάφορους προβληματισμούς και στόχους. Οι δημοσιογράφοι και οι μελετητές της δημοσιογραφίας ακολουθούν διαφορετικούς τρόπους σκέψης και η προσπάθεια ορισμού της δημοσιογραφίας κατά συνέπεια, πηγαίνει προς διάφορες κατευθύνσεις. Η ονομασία, η επισήμανση, η αξιολόγηση και η κριτική της δημοσιογραφίας και της δημοσιογραφικής πρακτικής αντικατοπτρίζουν τους πληθυσμούς από τους οποίους προέρχονται τα άτομα, τον τύπο του ειδησεογραφικού έργου, του μέσου και της τεχνολογίας που αναφέρονται και τη σχετική ιστορική χρονική περίοδο και γεωγραφικό περιβάλλον (Zelizer, 2005).

Η δημοσιογραφία ορίστηκε από τον McQuail (2000:340) ως «πληρωμένη γραφή για τα δημόσια μέσα ενημέρωσης με αναφορά σε πραγματικά και τρέχοντα γεγονότα δημόσιας σημασίας». Ο McQuail (2000) προχώρησε στην κατηγοριοποίηση των διαφόρων τύπων της δημοσιογραφίας: η ποιοτική δημοσιογραφία, δημοσιογραφία tabloid, η τοπική δημοσιογραφία, η εξειδικευμένη δημοσιογραφία, η «νέα» (προσωπική και αφοσιωμένη) δημοσιογραφία, η δημοσιογραφία του πολίτη, η αναπτυξιακή δημοσιογραφία, η ερευνητική δημοσιογραφία καταγραφής, η δημοσιογραφία υπεράσπισης, η εναλλακτική δημοσιογραφία και η κουτσομπολίστικη δημοσιογραφία.

Η δημοσιογραφία μπορεί να οριστεί ως η πρακτική της έρευνας, συλλογής, επαλήθευσης, προετοιμασίας ή επεξεργασίας για τη διάδοση πληροφοριών, σχολίων, απόψεων ή αναλύσεων, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά των ειδήσεων ή επίκαιρων υποθέσεων, με σκοπό τη διάθεση αυτών των πληροφοριών, σχολίων αναλύσεων στο κοινό, σε σχέση με τις οποίες ένα σχετικό πρόσωπο ή πρόσωπα τηρεί τον κώδικα δεοντολογίας των δημοσιογράφων. Η ταξινόμηση των διαφορετικών ορισμών που έχουν αποδοθεί κατά καιρούς στη δημοσιογραφία μπορεί να γίνει σε τέσσερις ευρείες προσεγγίσεις για την περιγραφή του ποιος είναι δημοσιογράφος ή τι είναι η δημοσιογραφία (Greste, 2021):

1. Το πρόσωπο: αυτή είναι η πιο κοινή προσέγγιση, που ορίζει το δημοσιογράφο ανάλογα με την απασχόληση ή το επάγγελμα. Ωστόσο, αυτή η προσέγγιση είναι πλέον ξεπερασμένη και ακατάλληλη για τους δημοσιογράφους που κάνουν χρήση των ψηφιακών περιβαλλόντων.
2. Το προϊόν: αυτό εστιάζει στην ίδια τη δημοσιογραφία, δηλαδή σε αυτό που παράγουν οι δημοσιογράφοι. Ωστόσο, υπάρχει εκτενές διαδικτυακό περιεχόμενο που είναι σχεδιασμένο να μοιάζει με δημοσιογραφικά έργα, χωρίς να πληροί τα πρότυπά τους.
3. Ο σκοπός: συχνά οι ορισμοί αναφέρονται στο δημόσιο συμφέρον που υποτίθεται ότι υπηρετεί ο δημοσιογράφος. Προϋποθέτει ότι ο δημοσιογράφος θα πρέπει να τιμά αυτόν τον ουσιαστικό ρόλο του φύλακα για να πληροί τις προϋποθέσεις για νομική προστασία.
4. Η διαδικασία: αυτή η προσέγγιση θεωρεί τη δημοσιογραφία ως έναν τρόπο συλλογής, επεξεργασίας και παρουσίασης πληροφοριών, υποθέτοντας ότι εάν οι πληροφορίες έχουν συλλεχθεί σύμφωνα με τα γενικά αποδεκτά πρότυπα και ηθική, λογίζονται ως «δημοσιογραφία» που εκπληρώνει τον σκοπό του ως φυσικό επακόλουθο.

Αν και ο όρος "δημοσιογράφος" αρχικά υποδήλωνε κάποιον που κρατούσε συστηματικά τη δημόσια καταγραφή γεγονότων σε ένα δεδομένο χρονικό πλαίσιο, σήμερα εφαρμόζεται σε άτομα με μια σειρά δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των εκδοτών, των φωτογράφων, των παραγωγών πεδίου, των παρόχων Διαδικτύου και των bloggers. Συνδεόμενος σε μεγάλο βαθμό με τις διαστάσεις της δημοσιογραφίας, ο όρος τείνει να αναφέρεται στις εξελισσόμενες δεξιότητες, ρουτίνες και συμβάσεις που εμπλέκονται στη δημιουργία ειδήσεων. Ο όρος "ειδήσεις" τείνει να σηματοδοτεί μια εμπορική αύρα που περιβάλλει τη συνεχή παροχή πληροφοριών για τα τρέχοντα γεγονότα. Τα μέσα ενημέρωσης, αντίθετα, και ο Τύπος ως μία από τις μορφές του, τέθηκε σε χρήση σε συνδυασμό με το βιομηχανικό, θεσμικό και τεχνολογικό περιβάλλον στο οποίο άρχισαν να εργάζονται οι δημοσιογράφοι τον 18^ο αιώνα, ενώ πιο πρόσφατα, δόθηκε εστίαση στην επικοινωνία και την πληροφόρηση (Zelizer, 2005).

Η δημοσιογραφία ως τομέας, έχει θεωρητικοποιηθεί, ερευνηθεί, μελετηθεί και επικριθεί παγκοσμίως από ανθρώπους που προέρχονται από μια μεγάλη ποικιλία επιστημονικών κλάδων. Η έρευνα για τη δημοσιογραφία και τους δημοσιογράφους έχει

καθιερωθεί ως ένα ευρέως αναγνωρισμένο πεδίο, ιδιαίτερα στο δεύτερο μισό του 20^{ού} αιώνα. Η δημοσιογραφία μπορεί να διερευνηθεί και να εξεταστεί ως ιδεολογία, ως παροχή δημόσιας υπηρεσίας, ως εργασία εντός των τεχνολογικών εξελίξεων και εντός της πολυπολιτισμικότητας και οι δημοσιογράφοι ως ουδέτεροι, αντικειμενικοί, δίκαιοι και (άρα) αξιόπιστοι, ως άτομα που απολαμβάνουν συντακτική αυτονομία, ελευθερία και ανεξαρτησία, ως άτομα που έχουν μία αίσθηση αμεσότητας και αίσθηση ηθικής και νομιμότητας (Deuze, 2005). Οι έννοιες, οι αξίες και τα στοιχεία που αποτελούν μέρος της ιδεολογίας της δημοσιογραφίας στη διαθέσιμη βιβλιογραφία μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε πέντε ιδανικά-τυπικά χαρακτηριστικά ή αξίες (Konach & Rosenstiel, 2001):

- Δημόσια υπηρεσία: οι δημοσιογράφοι παρέχουν δημόσια υπηρεσία (ως φύλακες, ενεργοί συλλέκτες και διαδότες πληροφοριών).
- Αντικειμενικότητα: οι δημοσιογράφοι είναι αμερόληπτοι, ουδέτεροι, αντικειμενικοί, δίκαιοι και (άρα) αξιόπιστοι.
- Αυτονομία: οι δημοσιογράφοι πρέπει να είναι αυτόνομοι, ελεύθεροι και ανεξάρτητοι στο έργο τους.
- Αμεσότητα: οι δημοσιογράφοι έχουν την αίσθηση της αμεσότητας, της επικαιρότητας και της ταχύτητας.
- Ηθική: οι δημοσιογράφοι έχουν αίσθηση ηθικής, εγκυρότητας και νομιμότητας.

Το ιδεώδες της δημόσιας υπηρεσίας μπορεί να θεωρηθεί ως ένα ισχυρό συστατικό της ιδεολογίας της δημοσιογραφίας. Είναι ένα ιδανικό που οι δημοσιογράφοι φιλοδοξούν να χρησιμοποιούν και μοιράζονται την αίσθηση ότι το κάνουν για το κοινό, ότι εργάζονται ως ένα είδος αντιπροσωπευτικού φύλακα στο όνομα των ανθρώπων που πληρώνουν για τις υπηρεσίες τους (αγοράζοντας μια εφημερίδα, παρακολουθώντας ή ακούγοντας ένα δελτίο ειδήσεων ή επισκέπτονται έναν ιστότοπο ειδήσεων). Περαιτέρω, οι δημοσιογράφοι είναι ουδέτεροι, αντικειμενικοί, δίκαιοι και (άρα) αξιόπιστοι (Mindich, 1998), ενώ η συντακτική αυτονομία αποτελεί δομικό στοιχείο της επαγγελματικής ταυτότητας των δημοσιογράφων, αποτρέποντας τις προσπάθειες μεμονωμένων ειδήσεων να είναι πιο

διαδραστικές κ υποστηρίζουν τη συμμετοχή της κοινότητας στο έργο τους. Η αναφορά των ειδήσεων, ως βασική δουλειά των δημοσιογράφων, προσδίδει μια αύρα αμεσότητας, καθώς οι ειδήσεις τονίζουν την καινοτομία της πληροφορίας ως καθοριστική αρχή. Ως εκ τούτου, η δουλειά των δημοσιογράφων περιλαμβάνει τις έννοιες της ταχύτητας, της γρήγορης λήψης αποφάσεων, της βιασύνης και της εργασίας σε επιταχυνόμενο πραγματικό χρόνο (Nerone & Barnhurst, 2003).

1.2.Η εποχή των Νέων Μέσων: Οριοθέτηση

Ο όρος Νέα Μέσα αναφέρεται γενικά σε εκείνα τα ψηφιακά μέσα, τα οποία είναι διαδραστικά, ενσωματώνουν μία αμφίδρομη επικοινωνία και περιλαμβάνουν κάποια μορφή υπολογιστών σε αντίθεση με τα «παλαιά μέσα», όπως το τηλέφωνο, το ραδιόφωνο και η τηλεόραση. Αυτά τα παλαιότερα μέσα, τα οποία στην αρχική τους ενσάρκωση δεν απαιτούσαν την τεχνολογία υπολογιστών, τώρα με τη σημερινή τους διαμόρφωση χρησιμοποιούν την τεχνολογία υπολογιστών όπως και τόσες άλλες τεχνολογίες. Πολλά Νέα Μέσα προέκυψαν συνδυάζοντας ένα παλαιότερο μέσο με τσιπ υπολογιστών και έναν σκληρό δίσκο. Ορισμένοι περιγράφουν τα Νέα Μέσα ως τη δυνατότητα συνδυασμού κειμένου, ήχου, ψηφιακού βίντεο, διαδραστικών πολυμέσων, εικονικής πραγματικότητας, ιστότοπων, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, συνομιλίας, κινητού τηλεφώνου, εφαρμογές υπολογιστών και οποιαδήποτε πηγή πληροφορίας προσβάσιμη από τον προσωπικό υπολογιστή κάποιου.

Ο Silverstone (1999) αναφέρει ότι οι ορισμοί των Νέων Μέσων παραμένουν ρευστοί και εξελίσσονται συνεχώς, με μερικούς ορισμούς να επικεντρώνονται αποκλειστικά στις τεχνολογίες των υπολογιστών και στην παραγωγή ψηφιακού περιεχομένου, ενώ άλλοι τονίζουν τις πολιτισμικές μορφές και τα πλαίσια στα οποία χρησιμοποιούνται αυτές οι τεχνολογίες. Σε σχέση με τους ορισμούς αυτών των μορφών επικοινωνίας, μέχρι στιγμής έχουν υποστηριχθεί δύο τύποι σκέψης: ότι θα πρέπει να σταματήσουμε να χρησιμοποιούμε τον όρο «Νέα Μέσα» ή θα πρέπει να χρησιμοποιούμε τον όρο «Νέα Μέσα» μόνο σε σχέση με καινοτομίες, δηλαδή για τις εφαρμογές σε ψηφιακά περιβάλλοντα που παρέχουν καινοτόμους τρόπους σχέσης, επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης.

Αναλυτικότερα, οι λεγόμενες τεχνολογίες των Νέων Μέσων, που συχνά αναφέρονται ως Web 2.0, περιλαμβάνουν μια μεγάλη ποικιλία τεχνολογιών και επικοινωνίας που σχετίζονται με τον ιστό, όπως τα ιστολόγια, τα wikis, η κοινωνική δικτύωση, οι εικονικοί κόσμοι και άλλες μορφές των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Ο όρος «νέο» αναφέρεται σε κάτι που δεν έχει προηγούμενο, έρχεται σε ρήξη με το καθημερινό και παγιωμένο και χρησιμοποιείται για να παρουσιάσει μία καινοτομία. Τα Νέα Μέσα ωστόσο δεν συνιστούν μια νέα έννοια, αλλά μπορούν να ανιχνευθούν πίσω δεκαετία του 1950, όπου χρησιμοποιήθηκε ως όρος για πρώτη φορά για την εμφάνιση της τηλεόρασης και της κυβερνοτεχνολογίας.

Ως εκ τούτου, όλα τα μέσα ήταν κάποτε «νέα» μέσα. Ο όρος Νέα Μέσα αυξήθηκε ριζικά με την άνοδο των χρηστικών λειτουργιών του Ηλεκτρονικού Υπολογιστή και του Διαδικτύου στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Έτσι, τα Νέα Μέσα έχουν διαφορετικές έννοιες σε διαφορετικά ακροατήρια και μπορούν να παρουσιαστούν μέσω νέας κειμενικής εμπειρίας, νέων ευκαιριών αναπαράστασης, εμπειρίας νέου καταναλωτή/χρήστη, νέες προσωπικές και κοινωνικές εμπειρίες μεταξύ της ταυτότητας και της κοινότητας, νέα βιοτεχνολογική σχέση, νέα πρότυπα οργάνωσης και παραγωγής, νέα μοντέλα διανομής και νέες εικονικές πραγματικότητες (Lister et al., 2009).

Σύμφωνα με τους Lister et al (2009), τα Νέα Μέσα συνιστούν τις μεθόδους και τις κοινωνικές πρακτικές επικοινωνίας, της αναπαράστασης και της έκφρασης που έχουν αναπτυχθεί χρησιμοποιώντας τα ψηφιακά πολυμέσα, τους συνδεδεμένους στο Διαδίκτυο υπολογιστές και τους τρόπους με τους οποίους μία εργασία μεταμορφώνεται σε άλλα μέσα, δηλαδή από τα βιβλία στις ταινίες και από τα τηλέφωνα στην τηλεόραση. Τα χαρακτηριστικά που διέπουν τα Νέα Μέσα και τα διαφοροποιούν από τα προηγούμενα "παλαιά" περιλαμβάνουν τη ψηφιακότητα, τη διαδραστικότητα, την υπερκειμενικότητα, τα δικτυωμένα μέσα και την προσομοίωση. Η ψηφιακότητα σημαίνει ότι τα κείμενα των μέσων μπορούν να αποϋλιοποιηθούν, να συμπιεστούν σε μικρούς χώρους και να προσπελαστούν με υψηλή ταχύτητα με μη γραμμικούς τρόπους, ενώ η διαδραστικότητα αναφέρεται σε μεγαλύτερη δέσμευση των χρηστών. Τα δεδομένα πολυμέσων μετατρέπονται σε δυαδικούς κώδικες, επιτρέποντας στους ανθρώπους να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα με τρόπο που είναι ευκολότερος και ταχύτερος.

Η υπερκειμενικότητα είναι μια αναφορά σε μη διαδοχικές συνδέσεις μεταξύ όλων των ειδών δεδομένων που διευκολύνονται από τον υπολογιστή (για παράδειγμα οι υπερσύνδεσμοι). Προσδιορίζεται ως μια μη διαδοχική γραφή όπου η κατάσταση του κειμένου αμφισβητείται από την υπερμεσότητα και τη γνώση που δημιουργείται από το χρήστη. Τα δικτυωμένα μέσα επηρεάζουν την οργάνωση των παραγωγών των μέσων, η οποία κινείται προς την αποκέντρωση της παραγωγής, τη διαφοροποίηση των προϊόντων και την τμηματοποίηση της κατανάλωσης. Τέλος, η προσομοίωση αναγνωρίζεται ως η αναπαράσταση της υπερπραγματικότητας, όπως οι εμπειρίες των βιντεοπαιχνιδιών. Ένα από τα δημοφιλέστερα Νέα Μέσα είναι το Facebook, το οποίο αντιπροσωπεύει τα κύρια χαρακτηριστικά των Νέων Μέσων, συμπεριλαμβανομένων της ψηφιακότητας, της διαδραστικότητας, της υπερκειμενικότητας, της εικονικότητας, της δικτύωσης και της προσομοίωσης. Επομένως, οι Lister et al (2009) συνθέτουν τον ορισμό των Νέων Μέσων βάσει των 6 χαρακτηριστικών τους. Καθώς τα μέσα συνεχίζουν να αναπτύσσονται και να εξελίσσονται, είναι σημαντική η κατανόηση των χαρακτηριστικών τους καθώς αλλάζουν και αναπτύσσονται με την πάροδο του χρόνου.

Ο ορισμός και η οριοθέτηση των Νέων Μέσων έχει αποδοθεί και από άλλους μελετητές, όπως ο Manovich (2002), ο οποίος ορίζει τα Νέα Μέσα ως το Διαδίκτυο, τις ιστοσελίδες, τα πολυμέσα υπολογιστή, τα παιχνίδια υπολογιστή, τα CD-ROM, DVD και την εικονική πραγματικότητα. Επιπλέον, προσδιορίζει τα Νέα Μέσα ως πολιτιστικά αντικείμενα τα οποία χρησιμοποιούν τη ψηφιακή τεχνολογία των υπολογιστών για διανομή και έκθεση. Ο Logan (2010) προσδιορίζει τα Νέα Μέσα ως τα μέσα εκείνα που συνδεδεμένα, διασυνδεδεμένα, ευκόλως επεξεργαζόμενα, υπόκεινται σε μετασχηματισμό, μπορούν να ανακτηθούν, χρησιμοποιούν υπερσυνδέσμους και παρέχουν εύκολη αναζήτηση και πρόσβαση. Ο Van Dijk (2006) όρισε τα Νέα Μέσα ως αυτά που είναι ταυτόχρονα ενσωματωμένα και διαδραστικά και που χρησιμοποιούν ψηφιακό κώδικα. Επομένως, η ολοκλήρωση, η διαδραστικότητα και η ψηφιοποίηση είναι προαπαιτούμενα προκειμένου να χαρακτηριστεί ένα μέσο ως Νέο Μέσο.

Από την άλλη, οι Lievrouw & Livingstone (2002) επικεντρώνονται στο μήνυμα (δηλαδή στην επικοινωνία και στις πρακτικές της), στην τεχνολογία (δηλαδή στο μέσο) και στο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο χρησιμοποιείται. Αυτές οι τρεις πτυχές των Νέων Μέσων εμφανίζονται επανειλημμένα στη διεθνή βιβλιογραφία μαζί με άλλες πιο συγκεκριμένες τεχνολογίες και πρακτικές όπως η συνεργασία, η ψηφιοποίηση και οι

τηλεπικοινωνίες. Οι Gitelman & Pingree (2003) υιοθετούν τη χρονική προσέγγιση, χρησιμοποιώντας τον όρο "μέσα σε μετάβαση" για να περιγράψουν μια χρονική περίοδο κατά την οποία ένα μέσο αναδύεται και επομένως λειτουργεί ως ένα είδος αντίθεσης και ανταγωνισμού για τα παλιά μέσα. Σαφώς, τα Νέα Μέσα μπορούν να χαρακτηριστούν χρησιμοποιώντας μια ποικιλία διαφορετικών προσεγγίσεων. Σε μεγάλο βαθμό, η σύγχυση μεταξύ των διαφόρων ορισμών οφείλεται σε μια εγγενή σύγχυση του αντικειμένου μελέτης, που περιλαμβάνει το μήνυμα, το μέσο, την τεχνολογία, τη χρονική περίοδος και το κοινωνικό πλαίσιο.

Οι Bolter & Grusin (1999) ορίζουν τα Νέα Μέσα από την άποψη της αποκατάστασης, δηλαδή από την αναπαράσταση ενός μέσου σε ένα άλλο. Στην πραγματικότητα η ιδέα πηγάζει από τον McLuhan που παρατήρησε ότι το πρώτο περιεχόμενο ενός νέου μέσου είναι κάποιο παλαιότερο μέσο. Ένα παρόμοιο πρόβλημα προκύπτει όταν οι Bolter & Grusin (1999) επισημαίνουν την εξαιρετική επισήμανση ότι τα παλιά και τα νέα μέσα επανορθώνουν ή αναδιαμορφώνουν το ένα το άλλο αμοιβαία. Ό,τι νέο υπάρχει στα νέα μέσα προέρχεται από τους συγκεκριμένους τρόπους με τους οποίους αναδιαμορφώνουν τα παλαιότερα μέσα και τους τρόπους με τους οποίους τα παλαιότερα μέσα αναδιαμορφώνουν τον εαυτό τους για να απαντήσουν στις προκλήσεις των νέων μέσων.

Συνεπώς μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι τα Νέα Μέσα είναι μια υβριδική πρακτική που περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα πρακτικών, δεξιοτήτων και πνευματικών πόρων. Τα Νέα Μέσα δεν είναι παρά η συγχώνευση όλων των τύπων μέσων σε μια νέα μορφή, όπως και των αντιλήψεων, των ιδεών και των θεωριών των αρχικών μέσων που είναι ενσωματωμένες στη νέα μορφή. Περαιτέρω, το Διαδίκτυο είναι μια εξαιρετικά επιτυχημένη, ταχέως αναπτυσσόμενη παγκόσμια ψηφιακή βιβλιοθήκη, χτισμένη σε μια αξιοσημείωτη ευέλικτη τεχνολογία επικοινωνίας. Το Διαδίκτυο προσφέρει μια ποικιλία υπηρεσιών που χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία, περιήγηση, πρόσβαση, αναζήτηση, προβολή και κοινοποίηση πληροφοριών για μια ποικιλία θεμάτων. Η επιρροή του Διαδικτύου είναι ευρέως διαδεδομένη στον τομέα της επικοινωνίας των υπολογιστών και της κοινωνίας γενικότερα, καθώς έχει επιτευχθεί η αυξανόμενη χρήση διαδικτυακών εργαλείων και διάδοσης πληροφοριών, ηλεκτρονικού εμπορίου και κοινοτικής λειτουργίας (Dominick, 2009).

Όπως εξήγησε ο Silverstone (1999), το Διαδίκτυο και οι ψηφιακές τεχνολογίες μας δίνουν νέες δυνάμεις στη δημιουργία, στην ανταλλαγή και στη διάδοση ιδεών, απόψεων και ενδιαφερόντων και δημιουργούν νέες συνέπειες για τις κοινωνίες. Το Διαδίκτυο και οι εφαρμογές του, συμπεριλαμβανομένων των ιστολογίων, των τοποθεσιών Web και των νέων διαδικτυακών κοινωνικών δικτύων ή κυβερνοκοινοτήτων, αντιπροσωπεύουν μια τεράστια αλλαγή για τα μέσα ενημέρωσης. Είναι σαφές ότι οι διαδικτυακοί χώροι για συζήτηση και διάλογο παίζουν όλο και περισσότερο σημαντικό ρόλο στη ζωή των ανθρώπων όπου έχουν μία οικονομικά προσιτή πρόσβαση σε τέτοιους χώρους (Livingstone & Bober, 2005).

Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν ένα μεγάλο κεφάλαιο των Νέων Μέσων και αναφέρονται ως τα μέσα αλληλεπίδρασης μεταξύ των ανθρώπων στα οποία δημιουργούν, μοιράζονται, ανταλλάσσουν και σχολιάζουν περιεχόμενο μεταξύ τους σε εικονικές κοινότητες και δίκτυα. Οι περισσότεροι άνθρωποι που έχουν σύνδεση στο Διαδίκτυο γνωρίζουν και χρησιμοποιούν ήδη μερικούς από τους κύριους τύπους των Νέων Μέσων, τα οποία περιλαμβάνουν ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης όπως το Facebook και το Twitter, καθώς και ιστολόγια και ιστότοπους κοινής χρήσης βίντεο, όπως το Youtube. Καθώς τα Νέα Μέσα εξελίσσονται συνδέουν συνεχώς όσο το δυνατόν περισσότερες διαφορετικές πλατφόρμες και ανθρώπους, ενώ ένα από τα πιο καθοριστικά χαρακτηριστικά τους είναι η διαδραστικότητα. Κάθε άτομο με την κατάλληλη τεχνολογία μπορεί πλέον να παράγει τα διαδικτυακά του μέσα και να συμπεριλάβει εικόνες, κείμενο και ήχο σχετικά με ό,τι επιλέξει. Έτσι, τα Νέα Μέσα μετατοπίζουν το μοντέλο της μαζικής επικοινωνίας και διαμορφώνουν ριζικά τους τρόπους αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας των ανθρώπων (Kaplan & Michael, 2010).

Οι Kaplan & Michael (2010) όρισαν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως μια ομάδα εφαρμογών που βασίζονται στο διαδίκτυο και έχουν το έρεισμά τους στα ιδεολογικά και τεχνολογικά θεμέλια του Web2.0. Αυτά επιτρέπουν τη δημιουργία και ανταλλαγή περιεχομένου που δημιουργείται από τους χρήστες. Επιπλέον, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης εξαρτώνται από τις τεχνολογίες των κινητών τηλεφώνων και του Διαδικτύου για τη δημιουργία εξαιρετικά διαδραστικών πλατφορμών μέσω των οποίων άτομα και κοινότητες μοιράζονται, συνδημιουργούν, συζητούν και τροποποιούν το περιεχόμενο που δημιουργείται από χρήστες. Ο ορισμός των Safko & Brake (2009:6) για τα Κοινωνικά Μέσα αναφέρει ότι αποτελούν «δραστηριότητες, πρακτικές και συμπεριφορές μεταξύ κοινοτήτων ανθρώπων που συγκεντρώνονται στο

Διαδίκτυο για να μοιραστούν πληροφορίες, γνώσεις και απόψεις χρησιμοποιώντας μέσα συνομιλίας. Τα μέσα συνομιλίας είναι εφαρμογές που βασίζονται στον ιστό που καθιστούν δυνατή τη δημιουργία και την εύκολη μετάδοση περιεχομένου με τη μορφή λέξεων, εικόνων, βίντεο και ήχου».

Οι ορισμοί επικεντρώνονται στις συμπεριφορές και στις αλληλεπιδράσεις που δημιουργούνται μεταξύ των ατόμων, δηλαδή για το τι χρησιμοποιούν τα άτομα τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Οι Safko & Brake (2009) τόνισαν τη συμπεριφορά ως το κεντρικό χαρακτηριστικό των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και κατά συνέπεια, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δεν υπάρχουν χωρίς χρήστες. Αυτό το επιχείρημα επιβεβαιώθηκε από τον Beckett (2008), ο οποίος υποστηρίζει ότι η αλληλεπίδραση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης παρέχει επίσης μια αίσθηση κοινότητας που υπερβαίνει οτιδήποτε προσφέρεται από τα κύρια μέσα ενημέρωσης. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν έτσι να παρέχουν ευκαιρίες για να φέρουν κοντά διαφορετικούς ανθρώπους από διαφορετικά υπόβαθρα για να βρουν κοινά εδάφη στις πεποιθήσεις και τα ενδιαφέροντά τους. Η ικανοποίηση που λαμβάνεται από αυτές τις κοινωνικές πληροφορίες βοηθά τους χρήστες να αισθάνονται ότι μέρος ενός δικτύου ομοτίμων, γεγονός που μπορεί να εξηγήσει το βαθμός της δημοφιλίας των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Quan-Haase et al., 2010).

Ωστόσο, η αλληλεπίδραση δεν αρκεί για να χαρακτηριστούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως τέτοια. Όπως εξήγησαν οι Wright & Hinson (2009), τα περιεχόμενα που δημοσιεύονται θα πρέπει επίσης να δημιουργούνται από τους ίδιους τους ανθρώπους. Επομένως, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αναφέρονται ως *τα μέσα που δημιουργούνται από τους καταναλωτές ή ως περιεχόμενο που δημιουργείται από χρήστες*. Επιπλέον, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης απαιτούν τη δημιουργία ενός δημόσιου ή ημιδημόσιου προφίλ μέσα σε ένα περιορισμένο σύστημα, τη σύνταξη μίας λίστας άλλων χρηστών με τους οποίους μοιράζονται μια σύνδεση και κοινό περιεχόμενο (Boyd & Ellison, 2007). Σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό, το Myspace, το Facebook, το Cyworld και το Bebo, για παράδειγμα, είναι ιστότοποι κοινωνικών δικτύων επειδή παρέχουν δημόσια προφίλ και κάνουν τις συνδέσεις των χρηστών ορατές.

Υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία μέσων κοινωνικής δικτύωσης, που κυμαίνονται από ιστότοπους κοινωνικής κοινής χρήσης, όπως το YouTube και οι ιστότοποι

κοινωνικών δικτύων Flickrto, όπως το LinkedIn και το Facebook. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιούν φόρουμ όπως ιστολόγια, πίνακες μηνυμάτων, podcast, wiki και vlog για να επιτρέπουν στους χρήστες να αλληλοεπιδρούν. Αυτές οι εφαρμογές ενδέχεται να ενσωματωθούν ή να μην ενσωματωθούν σε ιστότοπο κοινωνικού δικτύου και, γενικά, χρησιμοποιούνται ως ένα από τα πιθανά πλαίσια ταξινόμησης μέσω κοινωνικής δικτύωσης με βάση τη λειτουργικότητά τους. Για παράδειγμα, η Wikipedia θεωρείται ως ιστότοπος κοινωνικών μέσων αναφοράς, οι ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης Myspace και Gather.com, το YouTube ως ιστότοπος κοινής χρήσης βίντεο, το Second Life ως ιστότοπος εικονικής πραγματικότητας, το Digg ένας ιστότοπος κοινής χρήσης ειδήσεων, το Flickr ένας ιστότοπος κοινής χρήσης φωτογραφιών και η κοινή χρήση Miniclip agame ιστοσελίδα. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν επίσης να ταξινομηθούν ανάλογα με το εύρος τους.

1.3. Η Web 2.0 εποχή και η Διαδικτυακή Δημοσιογραφία

Ορισμένοι χρησιμοποιούν τον όρο Web 2.0 για να αναφερθούν στα τεχνολογικά θεμέλια πολλών από αυτά που ονομάζουμε Νέα Μέσα. Αυτός ο όρος πιθανότατα άρχισε να χρησιμοποιείται γύρω στο 2001, όταν οι εκδόσεις O'Reilly άρχισαν να αναφέρονται στις "σύγχρονες" εφαρμογές του Διαδικτύου ως "Web 2.0". Το συμπέρασμα είναι ότι πρόκειται για εφαρμογές ιστού δεύτερης γενιάς, ένα κβαντικό άλμα μπροστά από τις παλιές εφαρμογές (Vossen & Hagemann, 2007). Ένα ενδιαφέρον χαρακτηριστικό σε αυτή την προοπτική είναι αυτό του ελέγχου. Οι εφαρμογές Web 1.0 είχαν σκοπό να αναγκάσουν τους ανθρώπους να κάνουν ορισμένα πράγματα με συγκεκριμένους τρόπους σε συγκεκριμένες τοποθεσίες. Με το Web 2.0, η τεχνολογία ενδυναμώνει τους χρήστες χωρίς να καταπνίγει τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τον ιστό και έτσι στην πραγματικότητα διεγείρει την καινοτομία και την ανάπτυξη.

Τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης είναι πολύ ακριβά στην παραγωγή τους. Οι περισσότεροι από τους μεγαλύτερους παραγωγούς ειδήσεων συνεχίζουν να είναι κερδοφόροι βάσει του συνδυασμού της διαφήμισης και των συνδρομών και των εσόδων τους από αυτά. Αντίθετα, οι νέες μορφές της δημοσιογραφίας, όπως η Διαδικτυακή Δημοσιογραφία, βασίζεται σε μια αυξανόμενη σειρά νέων πλατφορμών. Είναι διαθέσιμη όλες τις ώρες της ημέρας και είναι συχνά διαδραστική, τουλάχιστον

σε κάποιο βαθμό. Γενικά, είναι φθηνή η παραγωγή ή εναλλακτικά, επιδοτούνται σε μεγάλο βαθμό ως αποτέλεσμα της πρόσβασής τους σε ειδησεογραφικό περιεχόμενο που παρήχθη αρχικά για τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης.

Θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι το Διαδίκτυο επηρεάζει τη δημοσιογραφία με δύο τρόπους: είτε με την είσοδό του δημοσιογραφικά γραφεία και στους υπολογιστές των δημοσιογράφων είτε μέσω της δημιουργίας ενός επαγγελματικού δημοσιογραφικού τύπου, δηλαδή τη Διαδικτυακή δημοσιογραφία (Deuze, 1999). Η Διαδικτυακή ή διαδραστική Δημοσιογραφία δεν είναι η ίδια με τη δημοσιογραφία των πολιτών (Gillmor, 2004). Η Διαδικτυακή Δημοσιογραφία θεωρείται ότι διατηρεί τις βασικές λειτουργίες της παραδοσιακής δημοσιογραφίας, δηλαδή την αναφορά, την ανάλυση και το σχολιασμό, το φιλτράρισμα, την επεξεργασία και τη διασπορά των ειδήσεων. Στη ολόκληρη τη διαδικασία της παραγωγής των ειδήσεων, η χρήση ψηφιακών και διαδικτυακών τεχνολογιών βρίσκεται στο επίκεντρο.

Ο διαδικτυακός δημοσιογράφος καλείται να λάβει αποφάσεις σχετικά με το ποια μέσα ενημέρωσης διηγούνται καλύτερα μια συγκεκριμένη ιστορία (πολυμερισμός), να αφήσει περιθώρια για επιλογές στο κοινό για να ανταποκριθεί, να αλληλεπιδράσει ή ακόμα και να προσαρμόσει ορισμένες ιστορίες (διαδραστικότητα) και να εξετάσει τρόπους σύνδεσης της ιστορίας με άλλες ιστορίες, αρχεία, πόρους και ούτω καθεξής μέσω υπερσυνδέσμων (υπερκειμενικότητα). Αυτή είναι η «ιδανική-τυπική» μορφή της Διαδικτυακής δημοσιογραφίας (Reddick & King, 2001).

Το Διαδίκτυο μπορεί να θεωρηθεί ότι λειτουργεί για ένα ή περισσότερα διαφορετικά είδη Διαδικτυακής δημοσιογραφίας. Τα τέσσερα είδη συνοψίζονται ως εξής:

- Το πρώτο είδος είναι οι κυρίαρχοι ιστότοποι ειδήσεων (Mainstream News sites): Η πιο διαδεδομένη μορφή παραγωγής ειδησεογραφικών μέσων στο Διαδίκτυο είναι ο κύριος ιστότοπος, προσφέρει μια επιλογή εκδοτικού περιεχομένου μια ελάχιστη, συχνά ελεγχόμενη μορφή συμμετοχικής επικοινωνίας (Jankowski & Van Selm, 2000). Παράδειγμα αυτής της κατηγορίας Διαδικτυακής δημοσιογραφίας είναι κάποιοι δημοφιλείς ειδησεογραφικοί ιστότοποι, όπως το BBC και το CNN. Σε αυτή την κατηγορία ωστόσο ανήκουν και οι περισσότερες διαδικτυακές εφημερίδες. Επίσης, το υλικό μαθημάτων, τα εγχειρίδια και ο σχεδιασμός προγράμματος σπουδών των πανεπιστημιακών τμημάτων δημοσιογραφίας μπορεί να θεωρηθεί ότι

βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε αυτόν τον τύπο Διαδικτυακής δημοσιογραφίας, συνδυάζοντας τεχνολογικές δεξιότητες με συγκεκριμένες δεξιότητες σύνταξης ειδήσεων για ιστότοπους. Αυτός ο τύπος ειδησεογραφικού ιστότοπου δεν διαφέρει ως προς την προσέγγισή του στη δημοσιογραφική αφήγηση, τις αξίες των ειδήσεων, τις σχέσεις με το κοινό από τη δημοσιογραφία, όπως αυτή ασκείται στον έντυπο ή ραδιοτηλεοπτικό μέσο.

- Το δεύτερο είδος είναι οι Ιστότοποι ευρετηρίου & κατηγορίας (Index & Category sites): αυτός ο τύπος εντοπίζεται σε μικρότερο βαθμό στους κύριους οργανισμούς μέσων ενημέρωσης, αλλά συχνά αποδίδεται σε ορισμένες μηχανές αναζήτησης (όπως το Yahoo), εταιρείες έρευνας μάρκετινγκ (όπως το Moreover) ή πρακτορεία (όπως το Newsindex) και μερικές φορές ακόμη και σε επιχειρήσεις (όπως το Paperboy). Εδώ οι διαδικτυακοί δημοσιογράφοι προσφέρουν συνδέσμους προς τους υπάρχοντες ειδησεογραφικούς ιστότοπους του παγκόσμιου ιστού, οι οποίοι σύνδεσμοι μερικές φορές κατηγοριοποιούνται και μάλιστα σχολιάζονται από τις συντακτικές ομάδες. Τέτοιοι ιστότοποι γενικά δεν προσφέρουν δικό τους εκδοτικό περιεχόμενο, αλλά κατά καιρούς προσφέρουν περιοχές για συνομιλία ή ανταλλαγή ειδήσεων, συμβουλές και συνδέσμους από το ευρύ κοινό. Ένα γνωστό παράδειγμα είναι η επιλογή που προσφέρουν οι περισσότερες μηχανές αναζήτησης για την «προσθήκη ιστότοπου», ο οποίος ιστότοπος θα υποβληθεί στη συνέχεια σε εκδοτικό έλεγχο. Κάποιοι ιστότοποι που προσφέρουν κάποιο εκδοτικό περιεχόμενο και επιπλέον παρέχουν συνδέσμους προς περιεχόμενο σε άλλους ιστότοπους είναι η Australian Arts & Letters Daily και η περίφημη έκθεση Drudge του Matt Drudge (Lasica, 2001).
- Ιστότοποι Meta & Comment: ο τρίτος τύπος της Διαδικτυακής δημοσιογραφίας είναι ιστότοποι σχετικά με τα μέσα ενημέρωσης και γενικά με θέματα των μέσων ενημέρωσης. Μερικές φορές προορίζονται ως φύλακες των μέσων ενημέρωσης, ενώ άλλες φορές προορίζονται ως εκτεταμένος ιστότοπος ευρετηρίου και κατηγοριών. Το εκδοτικό περιεχόμενο παράγεται συχνά από διάφορους δημοσιογράφους και συζητά άλλο περιεχόμενο που βρίσκεται αλλού στο Διαδίκτυο. Αυτό το περιεχόμενο συζητείται με βάση τις υποκείμενες

διαδικασίες παραγωγής μέσων. Αυτή η «δημοσιογραφία για τη δημοσιογραφία» ή «μετα-δημοσιογραφία» ανθίζει ιδιαίτερα στο Διαδίκτυο. Από αυτή την άποψη, το Διαδίκτυο έχει συμβάλει στον περαιτέρω επαγγελματισμό της δημοσιογραφίας, καθώς η ικανότητα και η προθυμία του δημοσιογράφου να αναστοχάζεται δημόσια και να κάνει αυτοκριτική θεωρείται γενικά ως ένα από τα καθοριστικά χαρακτηριστικά ενός επαγγέλματος (Boylan, 2000).

- Ιστότοποι κοινής χρήσης και συζήτησης: ο τέταρτος τύπος της Διαδικτυακής δημοσιογραφίας χρησιμοποιεί τη δυνατότητα του Διαδικτύου, καθώς διευκολύνει κατά κύριο λόγο πλατφόρμες για την ανταλλαγή ιδεών, ιστοριών και ούτω καθεξής, μερικές φορές επικεντρωμένες γύρω από ένα συγκεκριμένο θέμα όπως ο παγκόσμιος ακτιβισμός. Αρκετοί ιστότοποι επέλεξαν να εκμεταλλευτούν εμπορικά αυτή τη ζήτηση του κοινού για συνδεσιμότητα, οργανώνοντας περισσότερο ή λιγότερο επεξεργασμένες πλατφόρμες για συζήτηση περιεχομένου σε άλλα σημεία του Διαδικτύου. Αυτός ο τύπος διαδικτυακής δημοσιογραφίας έχει επίσης περιγραφεί ως «ομαδικά ιστολόγια», τα οποία προσφέρουν προσωπικούς λογαριασμούς σε έναν περισσότερο ή λιγότερο απεριόριστο αριθμό ατόμων σχετικά με τις εμπειρίες τους στο Διαδίκτυο (Lasica, 2001).

Οι τέσσερις προσδιορισμένοι τύποι της Διαδικτυακής δημοσιογραφίας χρησιμοποιούν σε κάποιο βαθμό τα βασικά χαρακτηριστικά του δικτυωμένου υπολογιστικού περιβάλλοντος στο οποίο λειτουργούν: την υπερκειμενικότητα, την πολυμεσικότητα και τη διαδραστικότητα.

Κεφάλαιο 2^ο: Η Δημοσιογραφία των Πολιτών

2.1. Η συμμετοχή του κοινού στη Δημοσιογραφία

Σήμερα, οι πολίτες είναι και καταναλωτές και παραγωγοί ειδήσεων. Οι πολίτες δημοσιογράφοι μπορεί να αποδειχθούν ως η πιο ισχυρή δύναμη του 21^{ου} αιώνα για τη δημιουργία, την υποστήριξη και την οικοδόμηση ανοιχτών και δημοκρατικών κοινωνιών. Οι πολίτες δημοσιογράφοι γεμίζουν τα κενά σε περιβάλλοντα όπου υφίστανται κακές υποδομές, ελάχιστη πρόσβαση στις τεχνολογικές υποδομές και στις οικονομίες μικρής κλίμακας, συνθήκες που εμποδίζουν τη δημιουργία ή τη βιωσιμότητα των κύριων ανεξάρτητων μέσων ενημέρωσης. Ωστόσο, οι πολίτες δημοσιογράφοι δεν έχουν καμία επίσημη κατάρτιση δημοσιογραφίας ούτε οποιαδήποτε εκπαίδευση. Άλλοι όροι που χρησιμοποιούνται για τη δημοσιογραφία των πολιτών είναι η αστική δημοσιογραφία και το δημοσιογραφικό περιεχόμενο που δημιουργείται από χρήστες. Πρόσθετοι όροι, όπως τα νέα μέσα, η ψηφιακή δημοσιογραφία, η διαδικτυακή δημοσιογραφία και η κοινωνική δικτύωση χρησιμοποιούνται εναλλακτικά με τη δημοσιογραφία των πολιτών (Bowman & Willis, 2003).

Το ιδανικό της δημοσιογραφίας των πολιτών είναι να οικοδομήσει πιο δεσμευμένες και ισχυρές κοινότητες παρέχοντας ακριβείς ειδήσεις και πληροφορίες μέσω της ενθάρρυνσης της συμμετοχής τους μέσα στο κοινωνικό σύστημα. Οι πολίτες δημοσιογράφοι βοηθούν τις κοινότητες να ακούσουν ανεξάρτητες φωνές και να ενδυναμώσουν τα μέλη αυτών των κοινοτήτων για παρακολούθηση, αξιολόγηση και συμβολή στην πολιτική, οικονομική και κοινωνική ζωή. Έχουν αποδοθεί διάφοροι ορισμοί της δημοσιογραφίας των πολιτών. Για παράδειγμα, ως δημοσιογραφία των πολιτών μπορούν να νοηθούν οι κοινοτικές ειδήσεις και πληροφορίες που διαμοιράζονται διαδικτυακά ή σε έντυπο υλικό και που το περιεχόμενο τους έχει δημιουργηθεί από χρήστες του Διαδικτύου. Το περιεχόμενο μπορεί να είναι κείμενο/ιστολόγια, ψηφιακή αφήγηση, εικόνες, αρχείο ήχου, podcasting ή βίντεο και εγείρει συζήτηση και ανατροφοδότηση μεταξύ των χρηστών. Επιπλέον, η δημοσιογραφία των πολιτών έγκειται στο ότι τα άτομα γράφουν ή σχολιάζουν θέματα που τους απασχολούν όταν αισθάνονται ότι μένουν έξω από τα κύρια μέσα ενημέρωσης. Ένας άλλος ορισμός αναφέρει ότι η δημοσιογραφία των πολιτών

συνίσταται στην πράξη του πολίτη ή μίας ομάδας πολιτών που διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στη διαδικασία συλλογής, αναφοράς, ανάλυσης και διάδοσης ειδήσεων και πληροφοριών. Η πρόθεση των πολιτών αυτών είναι να παράσχουν ανεξάρτητη, αξιόπιστη, ακριβή και ευρεία ενημέρωση και σχετικές πληροφορίες που απαιτεί μια δημοκρατική κοινωνία. Τέλος, ως δημοσιογραφία των πολιτών μπορεί να οριστεί το από τα κάτω προς τα πάνω αναδυόμενο φαινόμενο, στο οποίο υπάρχει ελάχιστη ή καθόλου συντακτική εποπτεία ή επίσημη δημοσιογραφική ροή εργασίας. Αντίθετα, είναι το αποτέλεσμα πολλών ταυτόχρονων, διανεμημένων συνομιλιών που είτε ανθίζουν είτε γρήγορα ατροφούν στα κοινωνικά δίκτυα και στο Διαδίκτυο (Bowman & Willis, 2003).

Πολλοί μελετητές έχουν προσπαθήσει να ορίσουν θεωρητικά τη δημοσιογραφία των πολιτών. Παρόλα αυτά, στις διάφορες θεωρητικές προσπάθειες δεν έχει υπάρξει συναίνεση για τον ορισμό των πολιτών δημοσιογράφων. Στη διεθνή βιβλιογραφία, οι άνθρωποι αναφέρονται ως συμμετοχικοί δημοσιογράφοι, κοινοτικοί δημοσιογράφοι, πολίτες δημοσιογράφοι, bloggers, μη κερδοσκοπικοί δημοσιογράφοι, εναλλακτικοί δημοσιογράφοι, υπερτοπικοί δημοσιογράφοι και συμμετοχικό υλικό που δημιουργείται από χρήστες, για δημοσιογράφους και παραγωγούς. Ο Wall (2017) σημειώνει ότι η δημοσιογραφία των πολιτών έχει συνδεθεί με ερασιτέχνες δημιουργούς περιεχομένου που έχουν παράξει τουλάχιστον ένα ειδησεογραφικό περιεχόμενο.

Σύμφωνα με τον Nir (2006:218), οι πολίτες δημοσιογράφοι είναι οι «άνθρωποι που είναι υπεύθυνοι για τη συλλογή περιεχομένου, τον οραματισμό, την παραγωγή και τη δημοσίευση του ειδησεογραφικού προϊόντος». Για τους Friedland & Kim (2009:297) είναι τα «άτομα που κάνουν μια μεμονωμένη συνεισφορά (διόρθωση γεγονότων, φωτογραφία κ.λπ.), bloggers ή επαγγελματίες που επεξεργάζονται περιεχόμενο πολιτών για «επαγγελματίες-ερασιτέχνες», ιστότοποι που ενσωματώνουν τις εργασίες επαγγελματικού προσωπικού και συντελεστών πολιτών». Οι Nah (2008:64) εκλαμβάνουν τους πολίτες δημοσιογράφους ως «τα άτομα [που δεν θεωρούνται επαγγελματίες δημοσιογράφοι] που παράγουν, διαδίδουν και ανταλλάσσουν μεγάλη ποικιλία ειδήσεων και πληροφοριών, που κυμαίνονται από τρέχοντα θέματα έως κοινά ενδιαφέροντα έως μεμονωμένα θέματα». Ο Carpenter (2010:1064) ορίζει τον πολίτη δημοσιογράφο ως «ένα άτομο που σκοπεύει να δημοσιεύσει πληροφορίες στο Διαδίκτυο με σκοπό να ωφελήσει μια κοινότητα».

Η δημοσιογραφία των πολιτών για τους Rutigliano (2008:45) έχει τα εξής χαρακτηριστικά: «(1) δεν παράγεται από έναν παραδοσιακό οργανισμό ειδήσεων, (2) παράγεται από μια ομάδα και (3) προσπαθεί να καλύψει περιθωριοποιημένες κοινότητες μέσω στρατολόγησης μελών αυτές τις κοινότητες και την κάλυψη αυτών των κοινοτήτων». Οι Goode (2009:1288) από την άλλη, εκλαμβάνουν τη δημοσιογραφία των πολιτών ως «μια σειρά από πρακτικές που βασίζονται στον ιστό με τις οποίες «συνηθισμένοι» χρήστες συμμετέχουν σε δημοσιογραφικές πρακτικές», ενώ για τους Kaufhold, Valenzuela, & Gil de Zúñiga (2010:517) «ορίζεται από μια σειρά από χαρακτηριστικά, τα οποία την καθιστούν διακριτή, συμπεριλαμβανομένης της απλήρωτης εργασίας, της απουσίας επαγγελματικής κατάρτισης και συχνά μη επιμελημένης δημοσίευσης περιεχομένου, και μπορεί να περιλαμβάνει απλή γλώσσα, ξεχωριστή επιλογή ιστορίας και κρίση ειδήσεων, ειδικά υπερτοπικά ζητήματα, δωρεάν προσβασιμότητα και διαδραστικότητα».

Στην παρούσα έρευνα προκρίνεται ο ορισμός των Bowman & Willis (2003), καθώς συνιστά έναν από τους αποδεκτούς και περιεκτικούς ορισμούς της Δημοσιογραφίας των πολιτών. Οι Bowman & Willis (2003) ορίζουν τη Δημοσιογραφία των πολιτών ως την πράξη των μη επαγγελματιών, που διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στη διαδικασία συλλογής, αναφοράς, ανάλυσης και διάδοσης ειδήσεων και πληροφοριών, με «πρόθεση αυτής της συμμετοχής είναι να παρέχει ανεξάρτητες, αξιόπιστες, ακριβείς, εκτεταμένες και σχετικές πληροφορίες που απαιτεί μια δημοκρατία». Ο ορισμός αυτός εστιάζει τόσο στο περιεχόμενο όσο και στο στόχο της Δημοσιογραφίας των πολιτών και ως εκ τούτου επιλέχθηκε ως βασικός εννοιολογικός προσδιορισμός της έννοιας αυτής.

Η Δημοσιογραφία των πολιτών είναι επίσης γνωστή με διαφορετικούς όρους και συνώνυμα στη διεθνή βιβλιογραφία, όπως δημοκρατική δημοσιογραφία, δημόσια δημοσιογραφία, αυτόνομη δημοσιογραφία, δικτυωμένη δημοσιογραφία, δημοσιογραφία ανοιχτού κώδικα, δημοσιογραφία πλήθους, συνεργατική δημοσιογραφία, δημοσιογραφία βάσης, κοινοτική δημοσιογραφία και γέφυρα των μέσων ενημέρωσης. Αυτές οι μορφές δημοσιογραφίας σχετίζονται με τη Δημοσιογραφία των πολιτών, αλλά η καθεμία είναι ένα μοναδικό είδος που έχει εξελιχθεί από μια μεγαλύτερη οικογένεια Κοινωνικών Μέσων (Baase, 2008).

Παρά τις διαφορές των διαφόρων ορισμών της δημοσιογραφίας των πολιτών, ως όρος παρουσιάζει τις ακόλουθες βασικές ιδιότητες:

- Η συγκέντρωση και αναφορά ειδήσεων από άτομα που δεν έχουν εκπαιδευτεί ως επαγγελματίες δημοσιογράφοι (Bowman & Willis, 2003).
- Είναι μια εναλλακτική και ακτιβιστική μορφή συλλογής ειδήσεων και αναφοράς που λειτουργεί εκτός των κεντρικών μέσων ενημέρωσης, συχνά ως απάντηση σε ελλείψεις στον επαγγελματικό δημοσιογραφικό τομέα, η οποία χρησιμοποιεί παρόμοιες δημοσιογραφικές πρακτικές αλλά καθοδηγείται από διαφορετικούς στόχους και ιδανικά και βασίζεται σε εναλλακτικές πηγές νομιμότητας από την παραδοσιακή ή την κυρίαρχη δημοσιογραφία (Lienrouw, 2013).
- Το κοινό ή οι χρήστες χρησιμοποιούν τα εργαλεία τύπου που έχουν στην κατοχή τους για να ενημερώσουν ο ένας τον άλλον. Οι πολίτες δημοσιογράφοι είναι οι άνθρωποι που παλαιότερα ονομάζονταν κοινό (Rosen, 2008).

Είναι σαφές από τα παραπάνω ότι η δημοσιογραφία πολιτών αφορά την κινητοποίηση απλών (δηλαδή ανεκπαίδευστων) πολιτών προκειμένου αυτοί να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στην κοινότητά τους και στα μέσα που καταναλώνουν.

Η εμφάνιση της δημοσιογραφίας των πολιτών έχει επηρεάσει την εμπιστοσύνη και την αξιοπιστία των ειδήσεων και των πληροφοριών που διαδίδονται. Οι πολίτες στο ρόλο των δημοσιογράφων μοιράζονται συχνά τις εμπειρίες τους στο Διαδίκτυο, επισημαίνοντας θέματα στην ατζέντα των ειδήσεων που δεν καλύφθηκαν ή δεν μπορούσαν να καλυφθούν σε πραγματικό χρόνο από τα κύρια κανάλια των μέσων ενημέρωσης σε διεθνές επίπεδο. Επιπλέον, οι ιστότοποι κοινωνικής δικτύωσης, όπως το Twitter, το Facebook και το YouTube, παρέχουν καινοτόμες δυνατότητες για την τόνωση της συμμετοχής των πολιτών στη δημόσια ζωή (Chinasammy, Ramli & Hashim, 2017).

Ως αποτέλεσμα αυτής της τεχνολογικής προόδου των ιστοτόπων κοινωνικής δικτύωσης και της εύκολης πρόσβασης στο Διαδίκτυο, η ανάπτυξη του κοινού που ενεργούν ως δημοσιογράφοι έχει αναδειχθεί ως ένα νέο φαινόμενο όπου οποιοσδήποτε διαθέτει ψηφιακά gadget μπορεί να ανεβάζει περιεχόμενο ελεύθερα δημοσιογράφοι. Στις δυτικές χώρες, η ανάπτυξη της δημοσιογραφίας των πολιτών με μέσο τη διαδικτυακή δημοσιογραφία παρουσιάζει μεγαλύτερη επικράτηση από ό,τι σε άλλα

μέρη του κόσμου. Ορισμένες διαδικτυακές πλατφόρμες δημοσιογραφίας δέχονται περιεχόμενο που δημιουργείται από πολίτες στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους, ωστόσο, ορισμένοι συντάκτες ειδησεογραφικών πυλών είναι δύσπιστοι σχετικά με το περιεχόμενο των πολιτών δημοσιογράφων (Okorie, Oyedepo & Usai, 2014).

Κατά συνέπεια, η άνοδος της δημοσιογραφίας των πολιτών έχει αναγκάσει τη δημοσιογραφική σφαίρα και τους ακαδημαϊκούς να επανεξετάσουν το τι συνιστά δημοσιογραφία και ποιος είναι ρεπόρτερ. Σύμφωνα με τον Miller (2019), η δημοσιογραφία των πολιτών έχει υπονομεύσει τα μέσα ενημέρωσης αμφισβητώντας την εγκυρότητα και την αντιπροσωπευτικότητα των αναφορών τους. Οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι είναι περισσότερο πιθανό να συμπεριλάβουν μεγαλύτερη ποικιλία πηγών και προοπτικών, να είναι πιο ανοιχτοί στην επικοινωνία των ταυτοτήτων των πηγών τους και να βασίζονται αποκλειστικά σε επίσημες πηγές για τις ιστορίες τους.

Με βάση το παραπάνω, παρατηρούμαι την ανάδειξη του φαινομένου της Συμμετοχικής Δημοσιογραφίας, έννοια όχι καθόλα όμοια και ταυτόσημη με αυτή της Δημοσιογραφίας των Πολιτών αφού επί της ουσίας αφορά την ενεργή συνεισφορά του κοινού στις διαδικασίες συλλογής ειδήσεων, επιλογής και σχολιασμού σε συνεργασία και διάδραση με τους επαγγελματίες δημοσιογράφους.

Έτσι, σε ένα συμμετοχικό δημοσιογραφικό πλαίσιο, το κοινό λειτουργεί σε συνδυασμό με τους παραδοσιακούς δημοσιογράφους ειδήσεων στην παραγωγή ειδησεογραφικού περιεχομένου (Deuze, Bruns & Neuberger, 2007). Οι παραδοσιακοί δημοσιογράφοι βασίζονται συχνότερα στους συμμετοχικούς δημοσιογράφους για την εμπειρία τους από πρώτο χέρι ή για οπτική τους σχετικά με έκτακτες φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές στις οποίες οι δημοσιογράφοι δεν έχουν πρόσβαση. Για παράδειγμα, πολίτες δημοσιογράφοι υπέβαλαν περισσότερες από 1.000 φωτογραφίες, 20 βίντεο, 4.000 μηνύματα κειμένου και 20.000 email μέσα σε λίγες ώρες μετά τις βομβιστικές επιθέσεις στο Λονδίνο το 2005. Αυτοί οι μάρτυρες των γεγονότων υπέβαλαν σε ειδησεογραφικούς ιστότοπους πληροφορίες για τα γεγονότα που εκτυλίχθηκαν μπροστά στα μάτια τους και οι εκπρόσωποι των ειδησεογραφικών οργανισμών αποδέχθηκαν αυτό το περιεχόμενο επειδή δεν είχαν πόρους ή πρόσβαση κατά τη διάρκεια της κρίσης λόγω περιορισμών ασφαλείας (Allan, 2007). Οι συμμετοχικοί δημοσιογράφοι ειδήσεων υποβάλλουν ως επί το πλείστον περιεχόμενο χωρίς πληρωμή που αργότερα επαληθεύεται και αξιολογείται για την ειδησεογραφική

του αξία από έναν συντάκτη ειδησεογραφικού οργανισμού. Η "πληρωμή" συνεπώς του πολίτη δημοσιογράφου είναι η ευχαρίστηση από τη συμβολή στη δημοκρατία μέσω του διαμοιρασμού ή ακόμη και από την αναφορά του ονόματός του από τα μέσα ενημέρωσης.

Οι παραδοσιακοί δημοσιογράφοι έχουν μεγάλη πρακτική εμπειρία και ακολουθούν συμβάσεις που θέτει η δημοσιογραφική κοινότητα, και πιθανότατα φοβούνται ότι το μεγάλο εύρος της δημοσιογραφίας των πολιτών θα έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια του ελέγχου επί της εργασίας τους. Ωστόσο, η δημοσιογραφία των πολιτών δεν υποκαθιστά την παραδοσιακή δημοσιογραφία, αλλά αυξάνει τον όγκο της δημόσιας γνώμης και της δημοσιότητας σε εναλλακτικά ζητήματα (Fico et al., 2013). Υπάρχουν υποστηρικτές του γεγονότος ότι τα μέσα ενημέρωσης θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή του κοινού στη δημοσιογραφία, όπως ο Campbell (2017) που αναφέρει ότι ο πολίτης δημοσιογράφος είναι μια μορφή ενεργού πολίτη στην οποία οι απλοί άνθρωποι εκφράζουν τις απόψεις τους ανοιχτά.

Όμοια, ο Harcup (2005) διαπίστωσε ότι οι πολίτες δημοσιογράφοι θεωρούν ότι η δημοσίευση του δικού τους περιεχομένου αποτελεί τη συνεισφορά τους ως ενεργοί πολιτικά πολίτες. Περαιτέρω, η ανησυχία του κοινού ότι τα μέσα ενημέρωσης πρέπει να εκπροσωπούν το κοινό σε πολιτικά και κοινοτικά ζητήματα έχει οδηγήσει τους ανθρώπους να παρακάμπτουν τα μέσα ενημέρωσης δημοσιεύοντας το δικό τους περιεχόμενο προκειμένου να προσεγγίσουν το κοινό. Οι ίδιοι πιστεύουν ότι πράξεις της δημοσίευσης και της συζήτησης σχετικά με ειδησεογραφικά ζητήματα συνιστούν δημοκρατικές συμπεριφορές.

2.2.Ιστορική αναδρομή της Δημοσιογραφίας των Πολιτών

Η έννοια της Δημοσιογραφίας των πολιτών έχει μακρά ιστορία και οι ερευνητές της επικοινωνίας έχουν προσπαθήσει να διερευνήσουν την ιστορία της προέλευσής της. Οι Kern & Nam (2008:12) αναφέρουν ότι «οι ρίζες της Δημοσιογραφίας των πολιτών βρίσκονται στο πρόγραμμα της πολιτικής δημοσιογραφίας, το οποίο αναπτύχθηκε ως μεταρρυθμιστικό κίνημα μεταξύ των δημοσιογράφων στις Ηνωμένες Πολιτείες. Αντιμετωπίζοντας τις αναγνωστικές κρίσεις της βιομηχανίας εφημερίδων των ΗΠΑ στα τέλη της δεκαετίας του 1970, ορισμένα στελέχη εφημερίδων, δημοσιογράφοι και

διανοούμενοι προσπάθησαν να βελτιώσουν τη σχέση μεταξύ του Τύπου και του κοινού αναπτύσσοντας νέους τρόπους ακρόασης των πολιτών». Οι Sirianni & Friedland (2001: 217) υπογραμμίζουν ότι οι πρώτοι λεγόμενοι δημόσιοι ή αστικοί δημοσιογράφοι έδρασαν ως υποστηρικτές των απλών πολιτών, διοργανώνοντας δημόσιες συναντήσεις και θέτοντας συγκεκριμένα προβλήματα της τοπικής κοινωνίας στην ημερήσια διάταξη.

Οι πολίτες συνέβαλαν στη διαδικασία των ειδήσεων ως συνεργάτες σε συνεντεύξεις και ως μέλη ομάδων εστίασης ή υψώνοντας τη φωνή τους σε δημόσιες συναντήσεις. Οι δημοσιογράφοι προσπάθησαν να μάθουν από την κοινότητα και να κινήσουν τοπικά θέματα στο κέντρο της κάλυψης των ειδήσεων. Οι Kern & Nam (2008:13) προσθέτουν ότι *«προς τα τέλη της δεκαετίας του 1990, ολοένα και περισσότεροι διανοούμενοι και ακτιβιστές του κοινωνικού κινήματος εισήλθαν στο πεδίο του ακτιβισμού των μέσων ενημέρωσης και ανέπτυξαν την ιδέα της Δημοσιογραφίας των πολιτών»*.

Η ιστορία και η δημοτικότητα της σύγχρονης Δημοσιογραφίας των πολιτών μπορεί να συνδεθεί άμεσα με την έλευση του Διαδικτύου και των βοηθητικών τεχνολογιών του. Η ανάπτυξη της Δημοσιογραφίας των πολιτών συνδέεται με την ανάπτυξη της διαδραστικότητας στο Διαδίκτυο, η οποία επήλθε με την πάροδο των ετών και με μία ποικιλία νέων δυνατοτήτων και λειτουργιών στο Διαδίκτυο που διευκόλυνε το κοινό να αλληλεπιδρά με άλλους χρήστες ή με εκδότες ιστότοπων. Η πραγματική αλλαγή στο ρεπορτάζ των ειδήσεων που προκλήθηκε από τη Δημοσιογραφία των πολιτών ήρθε το 2004 όταν το Web 2.0 έκανε την εμφάνισή του σε ιστότοπους. Τα χαρακτηριστικά του Web 2.0 έδωσαν τη δυνατότητα στους καταναλωτές ή στους απλούς ανθρώπους να δημοσιεύσουν τις δικές τους ιστοσελίδες ή Ιστολόγια στα κύρια μέσα ενημέρωσης. Το BlogSpot και το WordPress είναι αντιπροσωπευτικά παραδείγματα τέτοιων πλατφόρμων. Τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης με τη βοήθεια των τεχνολογιών Web 2.0 επέτρεψαν στους πολίτες να συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες συλλογής και διανομής ειδήσεων. Έτσι, από την εφεύρεση του Web 2.0 το 2004, η δημοσιογραφία έπαυε να αποτελεί αποκλειστικό προνόμιο των επαγγελματιών δημοσιογράφων (Sirianni & Friedland, 2001).

2.3. Μορφές εμφάνισης της Δημοσιογραφίας των Πολιτών

Δεδομένου ότι το περιεχόμενο και ο προσδιορισμός της Δημοσιογραφίας των πολιτών είναι ρευστά, εξίσου ρευστή μπορεί να θεωρηθεί και η κατηγοριοποίησή της σε διάφορες μορφές. Ο Lasica (2003) έχει κάνει μία προσπάθεια διαχωρισμού των διαφόρων μορφών που λαμβάνει η Δημοσιογραφία των πολιτών ως εξής:

- Τη συμμετοχή των πολιτών σε ανεξάρτητες ειδησεογραφικές ιστοσελίδες και Ιστολόγια πληροφόρησης.
- Τη συμμετοχή των πολιτών στα κυρίαρχα πρακτορεία ειδήσεων, όπου μπορούν να σχολιάσουν άρθρα επαγγελματιών δημοσιογράφων ή blogs, να στείλουν τα κείμενά τους, τις εικόνες ή τα βίντεο τους ή να γράψουν τις απόψεις τους σε φόρουμ συζητήσεων.
- Τη συμμετοχή των πολιτών σε πλήρως συμμετοχικές ιστοσελίδες ειδήσεων, όπου μπορούν να αποστείλουν ένα σημαντικό ποσοστό ειδησεογραφικού υλικού.
- Τη συμμετοχή των πολιτών σε συνεργατικές ιστοσελίδες, οι οποίες παρέχουν εργαλεία οργάνωσης, κατάταξης και δημοσίευσης περιεχομένου.
- Τη συμμετοχή των πολιτών σε προσωπικές ιστοσελίδες αναμετάδοσης οπτικοακουστικού υλικού, ρεπορτάζ και συνεντεύξεων.
- Τη συμμετοχή των πολιτών σε είδη thin media, όπως τα newsletters και οι ταχυδρομικές λίστες.

2.4. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των χρηστών της Δημοσιογραφίας των πολιτών

Οι δημοσιογράφοι πολίτες, σήμερα, ως πομποί και δέκτες πληροφοριών έχουν τη δυνατότητα να δημοσιεύουν και αναδημοσιεύουν υλικό, να σχολιάζουν και να ασχολούνται με ειδησεογραφικό περιεχόμενο χωρίς προηγούμενο έλεγχο, γεγονός που τους καθιστά υπεύθυνους για το περιεχόμενό τους. Οι χρήστες είναι φορείς των δικαιωμάτων του σεβασμού στην ιδιωτικότητα και της ελεύθερης έκφρασης, η οποία συνυπάρχει με τους περιορισμούς της προστασίας της ανώνυμης ή επώνυμης

έκφρασης, της προστασίας του απορρήτου, της απαγόρευσης δημιουργίας προφίλ από τρίτους και του σεβασμού της προσωπικότητας του ατόμου ως επισκέπτη μίας ιστοσελίδας. Όμοια, θα πρέπει να συμμορφώνεται με την απαγόρευση της λογοκρισίας και όσα απορρέουν από την προστασία της ελευθεροτυπίας. Τόσο το άτομο που δηλώνει ως δημιουργός ενός Ιστολογίου όσο και οι επισκέπτες του Ιστολογίου είναι υποχρεωμένοι να τηρούν αυτά τα προληπτικά μέτρα της ελευθεροτυπίας, όπως και χαίρουν ταυτόχρονα του δικαιώματος να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους (Δεληγιάννη, 2012).

Βάσει αυτών, η συμμετοχή του κοινού σε ότι συνεπάγεται τη Δημοσιογραφία των πολιτών δε νοείται να είναι αυθαίρετη ή ασύδοτη. Κάθε χρήστης έχει δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις που οφείλει να τηρεί, προκειμένου να προληφθεί η διάπραξη αδικημάτων κατά των βασικών συνταγματικών δικαιωμάτων τρίτων, όπως η προσβολή του δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας ή η προσβολή της προσωπικότητας. Δεδομένου ότι η έκφραση των πολιτών στα διάφορα Κοινωνικά Μέσα εκλαμβάνεται έννομα ως ένα ψηφιακό ανάλογο του Τύπου, τότε οι πολίτες δημοσιογράφοι δεσμεύονται αυτόματα από τις συναλλακτικές υποχρεώσεις του Τύπου.

Συνεπώς, η προσβολή των συλλογικών και ιδιωτικών έννομων αγαθών θα πρέπει να επιφέρει κυρώσεις και τιμωρία. Άλλες υποχρεώσεις των δημοσιογράφων πολιτών σύμφωνα με τη Δεληγιάννη (2012) περιλαμβάνουν την υποχρέωση μετάδοσης των πληροφοριών που τεκμηριώνουν την ακρίβεια μίας είδησης, το καθήκον της αλήθειας, το καθήκον της διασταύρωσης μίας είδησης/πληροφορίας, το καθήκον της αντιστοιχίας τίτλου και περιεχομένου (κάτι που παραβιάζεται πολύ συχνά στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης όπου παρατηρούνται παραπλανητικοί τίτλοι σε σχέση με το περιεχόμενο προκειμένου ο αρθρογράφος να κερδίσει κλικ), ο σεβασμός των προσωπικών δεδομένων, η αποφυγή χρήσης ρατσιστικού λόγου και ο σεβασμός του τεκμηρίου αθωότητας. Οι υποχρεώσεις ή καθήκοντα ή κανόνες που αναφέρθηκαν συνιστούν κανόνες δεοντολογίας που αφορούν κάθε δημοσιογράφο πολίτη.

Κεφάλαιο 3^ο: Η Δημοσιογραφία των πολιτών στην πράξη, Αντιλήψεις και Στάσεις

3.1.Απόψεις και Στάσεις απέναντι στη Δημοσιογραφία των Πολιτών από την οπτική του κοινού

Μερικοί επικοινωνιακοί μελετητές έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η Δημοσιογραφία των πολιτών ποτέ δεν θα μπορέσει να αντικαταστήσει την επαγγελματική δημοσιογραφία, αλλά μπορεί μόνο να την επαινέσει (Bentley, 2008). Ο Bentley (2008) αναφέρει ότι οι πολίτες δημοσιογράφοι θέλουν οι άνθρωποι να τους ακούνε απλά επειδή οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι είναι πολύ απασχολημένοι με τις μεγάλες ειδήσεις για να ασχοληθούν με μικρές ειδήσεις. Έτσι, επικρατεί η πεποίθηση ότι η δημοσιογραφία ως χόμπι δεν μπορεί να αντικαταστήσει τους εκπαιδευμένους, επαγγελματίες, έμπειρους δημοσιογράφους και ότι οι δημοσιογράφοι πολίτες έχουν υποστηρικτικό ρόλο στη διαδικασία συλλογής ειδήσεων, συμπληρώνοντας αντί να αντικαθιστούν την επαγγελματική δημοσιογραφία.

Οι Deuze, Bruns & Neuberger (2007) αναφέρουν ότι τα μέσα ενημέρωσης χρησιμοποιούν περιεχόμενο της Δημοσιογραφίας πολιτών και ότι παρόλη την επιτυχία της, η Δημοσιογραφία των πολιτών παραμένει εξαρτημένη από τους κεντρικούς ειδησεογραφικούς οργανισμούς. Όμοια, ο Dugan (2008) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Δημοσιογραφία των πολιτών θα μπορούσε να επαινέσει τη δουλειά των επαγγελματιών δημοσιογράφων αλλά δεν μπορεί να αντικαταστήσει τους επαγγελματίες δημοσιογράφους ούτε ήταν πανάκεια στις ανησυχίες των ολοένα αυξανόμενων πολιτών σχετικά με την αξιοπιστία της.

Η γνώμη του κοινού για την αξία και την αξιοπιστία των μορφών της Δημοσιογραφίας των πολιτών έχει εξεταστεί στη διεθνή βιβλιογραφία στενά. Οι αναγνώστες των Ιστολόγιων θεωρούν τα blogs ως πιο αξιόπιστα από τα παραδοσιακά δημοσιογραφικά μέσα (Johnson & Kaye, 2009) ενώ τα ανεξάρτητα blogs ως λιγότερο αξιόπιστα (Lee 2011). Η ίδια τάση έχει βρεθεί και στις αντιλήψεις για το YouTube, το Twitter και το Facebook (Lee 2011; Towner & Dulio, 2011). Οι απόψεις των καταναλωτών σχετικά με την αξιοπιστία των διαφόρων μέσων της Συμμετοχικής

δημοσιογραφίας είναι εξαρτώμενη σε μεγάλο βαθμό από την πλατφόρμα: τα Ιστολόγια θεωρούνται πιο αξιόπιστα παρά οι συνομιλίες -chat- (Flanagin & Metzger 2007). Αλλά ακόμη και σε αρκετές από αυτές τις πλατφόρμες, οι χρήστες προτιμούν περισσότερο το επαγγελματικό δημοσιογραφικό περιεχόμενο παρά το περιεχόμενο των μη επαγγελματιών δημοσιογράφων (Hermida et al., 2012).

Η άποψη του κοινού, σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα, είναι θετικά για τις μορφές των μέσων της Δημοσιογραφίας των πολιτών που βασίζονται αυστηρά σε επαγγελματικές ειδησεογραφικές ειδήσεις, το οποίο σύμφωνα με τους Wahl-Jorgensen, Williams & Wardle (2010) θεωρείται ως άμεσο και αυθεντικό, ενώ τα σχόλια που δημιουργήθηκαν από τους χρήστες θεωρήθηκαν ανενημέρωτες και εξτρεμιστικές. Ομοίως, οι Nah & Chung (2012) διαπίστωσαν ότι οι πολίτες δημοσιογράφοι θεωρήθηκαν ως κατέχουν παρόμοιους δημοσιογραφικούς ρόλους με τους επαγγελματίες ομολόγους τους, αν και επαγγελματίες θεωρήθηκαν πιο δυνατοί σε καθέναν από αυτούς τους ρόλους εκτός από αυτόν του αντιπάλου. Ωστόσο, οι πολίτες δημοσιογράφοι μπορούν να ενισχύσουν την αξιοπιστία τους στο κοινό παρέχοντας προφίλ, φωτογραφίες προφίλ και σύνδεσμούς (Johnson & Wiedenbeck, 2009).

Πιο σπάνιες είναι οι έρευνες για τις στάσεις των ίδιων των δημιουργών περιεχομένου (πολιτών δημοσιογράφων). Οι bloggers και άλλοι μη επαγγελματίες δημιουργοί περιεχομένου και πολίτες δημοσιογράφοι έχουν βρεθεί ότι καθοδηγούνται από ένα ευρύ φάσμα κινήτρων, καθοδηγούμενοι από την αυτοέκφραση και την επιθυμία να συνδεθούν με άλλους χρήστες (Liu, Liao & Zeng, 2007). Άλλοι πιο δημοφιλείς και πολιτικά προσανατολισμένοι bloggers παρακινούνται από πολιτικούς ή δημοσιογραφικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της άσκησης πολιτικής επιρροής, την ενημέρωση των αναγνωστών και την ενέργεια ως μία εναλλακτική λύση στα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης (Ekdale et al., 2010).

Ως εκ τούτου, η εννοιολογική ασάφεια των μορφών της Συμμετοχικής δημοσιογραφίας σε συνδυασμό με την ευρεία αντίληψη και τα κίνητρα που συνδέονται με αυτές, εγείρει ερωτήματα για τους επαγγελματίες της δημοσιογραφίας. Αξίζει να αναρωτηθεί κανείς εάν η δημιουργία περιεχομένου ειδήσεων από τους χρήστες είναι αρκετά συνειδητή και προσανατολισμένη στις ειδήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, η έρευνα των Holton, Coddington & de Zúñiga (2013) εξέτασε αυτή την πρόκληση από τη σκοπιά των μη επαγγελματιών δημιουργών περιεχομένου με γνώμονα τους πολίτες,

διερευνώντας τις αντιλήψεις τους για τη Δημοσιογραφία των πολιτών και τις επαγγελματικές αρχές της καλής δημοσιογραφίας. Οι 312 συμμετέχοντες, Αμερικανοί πολίτες, εξέφρασαν μία θετική στάση προς τη Δημοσιογραφία των πολιτών αλλά δεν παρουσίασαν σημαντική ταύτιση με τις μη επαγγελματικές δημοσιογραφικές αξίες. Παραδόξως, ο καλύτερος τρόπος για την παραγωγή ευρέως συμμετοχικής δημοσιογραφίας μπορεί να είναι να δοθεί λιγότερη έμφαση στο χρήστη ως δημοσιογράφο και αντ' αυτού να επικεντρωθεί η ενέργεια στη δημιουργία μιας πιο απρόσκοπτης, συναρπαστικής και πλήρως ολοκληρωμένης διαδικασίας συμμετοχής στις ειδήσεις για τους χρήστες.

Η έρευνα των Chung & Nah (2013) εξέτασε τις αντιλήψεις των ρόλων των πολιτών δημοσιογράφων σχετικά με τις δραστηριότητες της συνεισφοράς στις ειδήσεις, αλλά και στις αντιλήψεις τους για τους ρόλους των επαγγελματιών δημοσιογράφων. Στη μελέτη συμμετείχαν 130 άτομα του κοινού της δημοσιογραφίας και οι εξαρτημένες υπό διερεύνηση μεταβλητές ήταν οι αντιλήψεις σχετικά με τους ρόλους των πολιτών δημοσιογράφων και των επαγγελματιών δημοσιογράφων και η ανεξάρτητη μεταβλητή ήταν η αντιληπτή αξιοπιστία των μέσω ενημέρωσης. Τα ευρήματα της έρευνας ανέδειξαν την ανθεκτικότητα των παραδοσιακών αντιλήψεων για τους ρόλους των μέσω ενημέρωσης. Ο αντιληπτός ρόλος των πολιτών δημοσιογράφων δεν συνδέθηκε πλήρως με αυτόν των επαγγελματιών δημοσιογράφων και τα αποτελέσματα δείχνουν ότι αυτοί οι ρόλοι μπορεί να συνδέονται στενά αλλά είναι ταυτόχρονα διακριτοί. Ο ρόλος του διερμηνέα θεωρήθηκε ο πιο σημαντικός για τους επαγγελματίες δημοσιογράφους, σε αντίθεση για τους πολίτες δημοσιογράφους. Έτσι, ενώ οι ρόλοι μοιράζονται και επικαλύπτονται, οι πολίτες δημοσιογράφοι διακρίνουν ποιος ασκεί ορισμένες δημοσιογραφικές λειτουργίες. Οι πολίτες δημοσιογράφοι βλέπουν τους ρόλους τους ως εξίσου εξέχοντες ή μερικές φορές ακόμη πιο εξέχοντες (όπως για το ρόλο του λαϊκού κινητοποιητή και τον πολιτικό ρόλο).

Αυτά τα ευρήματα έχουν νόημα μέσα από τους αυξανόμενους ρόλους που οι πολίτες δημοσιογράφοι αντιλαμβάνονται ότι εκτελούν παράλληλα με τους επαγγελματίες δημοσιογράφους. Το κοινό των ειδήσεων, ιδιαίτερα εκείνοι που συνεισφέρουν δημοσιογραφικό περιεχόμενο, φαίνεται να απολαμβάνει την ευκαιρία να ενεργήσει ως συμμετέχων και να μοιράσει τη φωνή του και να γίνει μέρος της κουλτούρας των ΤΠΕ. Ίσως οι λειτουργίες φύλακα (gatekeeper) και καθορισμού της ατζέντας των μέσω ενημέρωσης εξακολουθούν να θεωρούνται πρωταρχικές για τα

παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, ενώ ο ρόλος του φύλακα (gatekeeper) των μέσων ενημέρωσης φαίνεται να είναι πιο διάχυτος και θεωρείται ότι τον μοιράζεται το κοινό των ειδήσεων, ιδιαίτερα εκείνων που ενεργούν ως πολίτες ρεπόρτερ. Οι αναλύσεις αποκαλύπτουν ότι οι πολίτες δημοσιογράφοι αντιλαμβάνονται ότι οι ρόλοι τους είναι γενικά παρόμοιοι με τους επαγγελματίες δημοσιογράφους και μάλιστα αξιολογούν ορισμένους ρόλους πιο εμφανείς για τον εαυτό τους. Επιπλέον, οι αντιλήψεις τους για την αξιοπιστία των μέσων ενημέρωσης διαπιστώθηκε ότι λειτουργούν ως βασική πεποίθηση στον τρόπο με τον οποίο αξιολόγησαν τους ρόλους τους και επίσης εκείνους των επαγγελματιών δημοσιογράφων, κάτι που έχει επιπτώσεις σε ένα σύστημα ανοιχτής ηθικής (Chung & Nah, 2013).

Η ποσοτική έρευνα των Okeke et al (2022) είχε ως στόχο τη διερεύνηση την αντίληψων του κοινού σχετικά με τη Δημοσιογραφία των πολιτών. Στην μελέτη συμμετείχαν 376 άτομα και μέσω της συμπλήρωσης ενός ερωτηματολογίου τα ευρήματα κατέδειξαν ότι ένα σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων δεν θα συνιστούσε τη Δημοσιογραφία των πολιτών ως πηγή ειδήσεων σε φίλους. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι ερωτηθέντες εκτίθενται σημαντικά σε πολίτες δημοσιογράφους στο Twitter, στα Blogs και στο Facebook, αλλά όχι στο Instagram. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει υψηλό επίπεδο έκθεσης του κοινού σε πολίτες δημοσιογράφους στο Διαδίκτυο και στα Κοινωνικά Μέσα. Διαπιστώθηκε επίσης ότι το Twitter χρησιμοποιείται κυρίως από πολίτες δημοσιογράφους για τη διάδοση ειδήσεων. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι ένα σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων είναι της άποψης ότι οι ειδήσεις που λαμβάνονται από πολίτες δημοσιογράφους δεν είναι αξιόπιστες και ότι η διάδοση των ειδήσεων θα πρέπει να αφεθεί στους επαγγελματίες. Το εύρημα αυτό συνάδει με τα ευρήματα του Dare (2011), όπου αποκαλύφθηκε ότι μόνο 33 ερωτηθέντες από τους 120 εμπιστεύονται τους πολίτες δημοσιογράφους και επιλέγουν για την ενημέρωσή τους τα κυρίαρχα, παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης. Αντίθετα, η έρευνα των Edogor, Jonah & Ojo (2015) αποκάλυψαν ότι η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων δηλώνει ότι τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης είναι αξιόπιστες πηγές πληροφόρησης για αυτούς.

3.2.Απόψεις και Στάσεις απέναντι στη Δημοσιογραφία των Πολιτών από την οπτική των επαγγελματιών δημοσιογράφων

Τα έσοδα, οι οικονομικές κρίσεις και οι περικοπές προσωπικού και η μειωμένη δέσμευση των αναγνωστών μερικές φορές θεωρούνται ως λόγος για μία δελεαστική δημιουργία ειδήσεων με μικρό ή καθόλου κόστος (Fortunati et al., 2009). Έρευνες έχουν δείξει ότι τα μέσα ενημέρωσης βρίσκουν τη συμμετοχή του κοινού ιδιαίτερα πολύτιμη όταν παρέχουν περιεχόμενο που συνδέεται με την επωνυμία τους και θεωρείται πολύτιμη από το κοινό (Thurman & Lupton, 2008). Το γεγονός αυτό έχει οδηγήσει, όπως θα μελετηθεί, σε μεικτές απόψεις των επαγγελματιών δημοσιογράφων σχετικά με τη Δημοσιογραφία των πολιτών, με κάποιους να την υποστηρίζουν και με άλλους να μάχονται εναντίον της.

Οι μελετητές έχουν διαπιστώσει σε έρευνές τους ότι οι επαγγελματίες συντάκτες συχνά ελπίζουν ότι η αυξημένη συμμετοχή του κοινού θα βελτιώσει τη δημοκρατική λειτουργία των μέσων ενημέρωσης, ειδικά εάν τέτοιες προσπάθειες οδηγούν σε διάφορες μορφές Συμμετοχικής δημοσιογραφίας (Domingo et al., 2008; Nguyen, 2008; Nir, 2008). Αυτή η ελπίδα βασίζεται στην υπόθεση ότι η ισχυρότερη αφοσίωση του κοινού θα οδηγήσει σε βελτιωμένο εκδημοκρατισμό των μέσων ενημέρωσης. Ενθαρρύνοντας το κοινό να παρακολουθεί τομείς που συνήθως δεν αναφέρονται από την παραδοσιακή κάλυψη ειδήσεων, το κοινό μπορεί στην πραγματικότητα να βοηθήσει τα μέσα ενημέρωσης να βελτιώσουν το εύρος και το βάθος της δημοσιογραφίας,

Σε διάφορες μελέτες έχει διαπιστωθεί ότι πολλοί επαγγελματίες δημοσιογράφοι δεν εμπιστεύονται το περιεχόμενο που παράγεται από πολίτες δημοσιογράφους επειδή συχνά στερείται ακρίβειας, επαγγελματισμού και αντικειμενικότητας που έχει ως αποτέλεσμα την ανάδειξη διαφόρων προκλήσεων. Αυτές οι προκλήσεις περιλαμβάνουν τα ζητήματα του απορρήτου, την εθνική ασφάλεια και τους νόμους περί συκοφαντίας, καθώς και την πολυπλοκότητα της συντακτικής πολιτικής των μέσων ενημέρωσης τους (Naab & Sehl, 2016; Vos et al., 2012). Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι οι ερασιτέχνες που παράγουν και δημοσιεύουν ψηφιακό περιεχόμενο δεν λαμβάνουν υπόψη τους την ηθική των ψηφιακών μέσων. Μπορεί να μην έχουν επαρκείς γνώσεις σχετικά με τις αρχές και τα πρότυπα που σχετίζονται με την επαγγελματική δημοσιογραφική εργασία, όπως η αμεροληψία, η αντικειμενικότητα, η

ανεξαρτησία, η ισορροπία, η επαλήθευση, η αξιοπιστία κ.λπ. Αυτό το πρόβλημα γίνεται πιο περίπλοκο υπό το φως της απουσίας παγκόσμιων προτύπων και αρχών που διευκρινίζουν τη φιλοσοφία της επαγγελματικής δημοσιογραφίας καθώς και της απουσίας κοινού εδάφους για την ανάπτυξη της ηθικής των ψηφιακών μέσων υπό την ομπρέλα της ελευθερίας του λόγου, της δημοκρατίας και του πλουραλισμού (Ward, 2005).

Ως προς τις ανησυχίες των επαγγελματιών δημοσιογράφων σχετικά με τη Δημοσιογραφία των πολιτών, έχουν εκφραστεί φόβοι ότι δημοσιογραφικές αξίες, όπως η αυτονομία και η λογοδοσία που σχετίζονται με τη δημοσιογραφική αξιοπιστία, αμφισβητούνται καθώς αυξάνεται το επίπεδο συμμετοχής του κοινού στη δημιουργία ειδήσεων (Singer, 2007). Επιπλέον, έχουν διατυπωθεί αμφιβολίες σχετικά με την ικανότητα της διατήρησης του δημοσιογραφικού ελέγχου και την επιβολή της δεοντολογίας του Τύπου κατά την πρόσκληση του κοινού να συμμετάσχει μέσω σχολίων, άρθρων και εικόνων. Η ανησυχία των επαγγελματιών δημοσιογράφων έχει εκφραστεί συχνά μέσα από διάφορες μελέτες, ιδίως όσον αφορά στην αξιοπιστία του περιεχομένου που δημοσιεύεται από τους πολίτες δημοσιογράφους, αλλά και για την πιθανή πρόκληση της δημοσιογραφικής εξουσίας (Singer & Ashman, 2009).

Οι επαγγελματίες ανησυχούν μήπως ο σημαντικός ρόλος διατήρησης της πύλης (gatekeeping) χαθεί καθώς οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι μειώνονται όταν δυνητικά χάνουν τον δικό τους μονοπώλιο στην επιλογή ειδήσεων και στην αναφορά ειδήσεων (Christians et al., 2009). Οι απόψεις αυτές σκιαγραφούν το ρόλο της δημοσιογραφίας στην κοινωνία και τα επαγγελματικά ιδανικά της δημοσιογραφίας και αναδεικνύουν ότι μακροπρόθεσμα η συμμετοχή του κοινού στη δημοσιογραφία μπορεί να έχει επιπτώσεις τόσο για τη δημοσιογραφική ποιότητα όσο και για επαγγελματική ακεραιότητα.

Η μελέτη των Lewis, Kaufhold & Lasorsa (2010) επεδίωξε να κατανοήσει πώς οι συντάκτες εφημερίδων της κοινότητας διαπραγματεύονται τις επαγγελματικές προκλήσεις που θέτει η Δημοσιογραφία των πολιτών. Οι ερευνητές διεξήγαγαν συνεντεύξεις σε 29 συντάκτες μικρών εφημερίδων στο Τέξας και τα ευρήματα κατέδειξαν ότι κάποιοι συντάκτες ευνοούν ή αποδοκιμάζουν τη χρήση της Δημοσιογραφίας πολιτών κυρίως για φιλοσοφικούς λόγους. Άλλοι από αυτούς ευνοούν ή αποδοκιμάζουν τη χρήση της Δημοσιογραφίας πολιτών κυρίως για πρακτικούς

λόγους. Οι συντάκτες που αποδοκιμάζουν τη Δημοσιογραφία των πολιτών για θεωρητικούς λόγους, απορρίπτουν την έννοια της Συμμετοχικής δημοσιογραφίας εξ αρχής. Θεωρούν τη συμμετοχή των πολιτών ως ασυμβίβαστη με τη διαδικασία παραγωγής ειδήσεων. Αυτοί οι συντάκτες κάνουν σαφή διάκριση μεταξύ εκπαιδευμένων επαγγελματιών δημοσιογράφων και όλων των άλλων και αντιλαμβάνονται τη δημοσιογραφία ως εργασία και επάγγελμα των δημοσιογράφων μόνο. Δεν αντιτίθενται στις παραδοσιακές μορφές ανατροφοδότησης, όπως οι επιστολές προς τον εκδότη και δεν έχουν πρόβλημα με τον ηλεκτρονικό σχολιασμό των αναγνωστών σχετικά με όσα δημοσιεύονται εντύπως. Ωστόσο, αυτοί οι συντάκτες τείνουν να αντιτίθενται σε ανώνυμα σχόλια, είτε ηλεκτρονικά είτε σε έντυπη έκδοση.

Οι συντάκτες που δεν δέχονται τη Δημοσιογραφία των πολιτών για πρακτικούς λόγους, ισχυρίζονται ότι αυτή δεν βγάζει νόημα, καθώς οι ειδήσεις προορίζονται για επαγγελματικές αναφορές και όχι μέσω της δημιουργίας από τυχαίους πολίτες: «η δημοσιογραφία είναι επάγγελμα και δεν μπορεί να γίνει από κανέναν άλλον». Αυτοί ισχυρίζονται ότι καλωσορίζουν τις από το κοινό αλλά δεν θα δημοσιεύσουν κάτι γραμμένο από κάποιον πολίτη που δεν είναι επαγγελματίας δημοσιογράφος. Κάποιοι από τους συμμετέχοντες ανέφεραν: «όταν έχεις ανθρώπους που δεν είναι επαγγελματίες δημοσιογράφοι δεν έχουν αντίληψη της ηθικής που εμπλέκεται.... Κινδυνεύετε να αραιώσετε τις ειδήσεις σε φήμες και κουτσομπολιά.... Εάν εσείς (ένας δημοσιογράφος) και εγώ κάνουμε μια ιστορία, μιλάμε με τουλάχιστον τρεις πηγές. Όταν εκτυπώνουμε κάτι, γνωρίζουμε ότι είναι όσο το δυνατόν πιο κοντά στην αλήθεια (αλλά) όταν έχετε ένα πολίτη... αυτό θα είναι εξίσου μία γνώμη...που επηρεάζει την αξιοπιστία του οργανισμού μας» (Lewis, Kaufhold & Lasorsa, 2010).

Η εφημερίδα μάλιστα σταμάτησε να χρησιμοποιεί την τηλεφωνική γραμμή όπου μπορούσαν οι αναγνώστες να αφήσουν ανώνυμα σχόλια σχετικά με εθνικά, κρατικά και τοπικά ζητήματα, λόγω προβλημάτων συκοφαντίας. «Το κύριο μέλημά μου είναι ότι βλέπω πολύ από τον πολίτη αλλά όχι πολλή δημοσιογραφία. Υπάρχουν πολλές συκοφαντίες και προσωπικός θυμός ή πικρία, αλλά όχι νέα», είπε ένας συμμετέχοντας. «Νομίζω ότι είναι ανεύθυνο και δεν πρόκειται να πειραματιστώ ξανά με αυτό». Ορισμένοι συντάκτες απορρίπτουν την έννοια της Δημοσιογραφίας των πολιτών όχι ως προς τη φιλοσοφική σκοπιά της, αλλά επειδή την θεωρούν πρωτίστως ανεφάρμοστη. Μερικοί συντάκτες, για παράδειγμα, είπαν ότι δεν θα ένωθαν ποτέ την ανάγκη να επιβεβαιώσουν οποιοδήποτε άρθρο που παράγεται από έναν πολίτη. Αυτά

οι συντάκτες υποστήριξαν ότι η Δημοσιογραφία των πολιτών θα κατακλύσει το επάγγελμά τους, μειώνοντας τις κύριες δουλειές των ρεπόρτερ τους (Lewis, Kaufhold & Lasorsa, 2010).

Οι συμμετέχοντες συντάκτες από την άλλη, οι οποίοι εγκρίνουν για θεωρητικούς λόγους τη Δημοσιογραφία των πολιτών, ισχυρίστηκαν ότι αντιλαμβάνονται τη Δημοσιογραφία των πολιτών ως φυσική προέκταση της παραδοσιακής δημοσιογραφίας, η οποία διευκολύνεται από τεχνολογικές αλλαγές που επιτρέπουν την πρόοδο. Εκλαμβάνουν τη Δημοσιογραφία των πολιτών ως ένα μέσο σύνδεση των κοινοτήτων τους και ότι οι ίδιοι καταβάλουν συντονισμένες προσπάθειες για τη συμμετοχή των πολιτών με διάφορους τρόπους. Αυτές οι προσπάθειες περιλαμβάνουν την εγκατάσταση ενός ιστότοπου με ισχυρές διαδραστικές δυνατότητες και με την ενθάρρυνση των πολιτών να υποβάλλουν ιστορίες, φωτογραφίες, σχόλια, ιδέες και άλλα αντικείμενα, ενώ δίνουν στους αναγνώστες τη δυνατότητα συμμετοχής σε διαδικτυακές δημοσκοπήσεις (Lewis, Kaufhold & Lasorsa, 2010).

Οι συμμετέχοντες εξέφρασαν τη βεβαιότητα ότι η Δημοσιογραφία των πολιτών θα συνεχίσει να αποκτά σημασία: «πιστεύω ότι είναι ζωτικής σημασίας για τη συμμετοχή μιας κοινότητας που θέλει να έχει περισσότερη ιδιοκτησία στα τοπικά μέσα ενημέρωσης»... «η Δημοσιογραφία των πολιτών αντιπροσωπεύει μια σημαντική πτυχή του μέλλοντος της δημοσιογραφίας», «με εργαλεία όπως η Δημοσιογραφία των πολιτών, η πραγματική δημοσιογραφία θα υποστηριχθεί καλά», «ενθαρρύνουμε πάντα (τους αναγνώστες) να μας φέρνουν πληροφορίες και νέα που είναι σημαντικά για αυτούς, είτε ως ομαδική οντότητα είτε ως άτομα» (Lewis, Kaufhold & Lasorsa, 2010).

Τέλος, οι συντάκτες συμμετέχοντες στην έρευνα που εγκρίνουν τη Δημοσιογραφία των πολιτών για πρακτικούς λόγους ανέφεραν ότι τη θεωρούν έναν χρήσιμο τρόπο για την εφημερίδα με περιορισμένο προσωπικό και προϋπολογισμό να λάβει νέα που διαφορετικά δεν θα μπορούσε να αποκτήσει. Έτσι, είναι εκείνοι που ψάχνουν λογικές μεθόδους για να βελτιώσουν την ικανότητα της εφημερίδας τους να παρακολουθεί το περιβάλλον και τα νέα του και αντιλαμβάνονται τη Δημοσιογραφία των πολιτών ως μια εφαρμόσιμη λύση. Και αυτοί θεωρούν ότι η Δημοσιογραφία των πολιτών είναι το μέλλον της δημοσιογραφίας ενώ ένας συμμετέχοντας ανέφερε: «Ναι, τα πάμε καλά με τη Δημοσιογραφία των πολιτών.... Αν κάποιος είναι πρόθυμος να αναλάβει την ευθύνη και να αυτοπροσδιοριστεί, τότε είμαστε εντάξει με αυτό.... Κάτι

τέτοιο θα βοηθούσε (την εφημερίδα) να διεισδύσει περισσότερο στα δρώμενα της κοινότητας». Επιπλέον αναφέρθηκαν και στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η έντυπη δημοσιογραφία σήμερα: «Οι εφημερίδες αγωνίζονται να επιβιώσουν σε αυτόν τον νέο κόσμο της δημοσιογραφίας του Διαδικτύου, το προσωπικό τους κόβεται και νομίζω ότι αν είναι σε θέση να δημιουργήσουν άρθρα από ανθρώπους έξω.... Νομίζω ότι μάλλον δεν είναι κακή ιδέα, όσο οι άνθρωποι μπορούν να γράψουν» (Lewis, Kaufhold & Lasorsa, 2010).

Η έρευνα των Borger, van Hoof & Sanders (2014) εξέτασε τη Δημοσιογραφία των πολιτών από την οπτική γωνία των συμμετεχόντων. Μέσα από μια σειρά εις βάθος συνεντεύξεων με 32 συμμετέχοντες από δύο διαφορετικά συμμετοχικά δημοσιογραφικά περιβάλλοντα που δημιουργήθηκαν από επαγγελματικούς ειδησεογραφικούς οργανισμούς, διερεύνησαν το πώς βλέπουν και αξιολογούν οι συμμετέχοντες τη συμμετοχή τους στη δημοσιογραφία. Οι ερευνητές πρότειναν στους συμμετέχοντες να δουν την πρόοδο μέσω μιας σειράς τεσσάρων σταδίων: πρόβλεψη, συμμετοχή, αξιολόγηση και επανεξέταση. Η μελέτη έδειξε πώς η σχέση με τους δημοσιογράφους και η πλαισίωση των έργων μπορεί να επηρεάσει τις απόψεις και τις αξιολογήσεις των συμμετεχόντων για τη Δημοσιογραφία των Πολιτών. Επιπλέον, αναδείχθηκε η έννοια της αμοιβαιότητας, η οποία έχει επιπτώσεις στη δημοσιογραφική πρακτική. Οι ειδησεογραφικοί οργανισμοί και οι δημοσιογράφοι τείνουν να προσεγγίζουν τη Δημοσιογραφία των πολιτών από τη δική τους οπτική γωνία και να θέτουν μάλλον ιδιοτελείς όρους σχετικά με τη συμμετοχή.

Η έρευνα της Andersson (2013) εξέτασε τις αντιλήψεις των επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης για τη συμμετοχή του κοινού, εστιάζοντας στην περίπτωση των Σουηδών δημοσιογράφων εφημερίδων, και διευρύνοντας το πώς η συμμετοχή του κοινού θεωρείται ότι επηρεάζει το δημοσιογραφικό έργο και σε ποιο βαθμό πιστεύεται ότι αυτή η συμμετοχή ωφελεί τη δημοσιογραφία. Στην πρώτη έρευνα (2011) συμμετείχαν 553 δημοσιογράφοι εργαζόμενοι σε τρεις τοπικές πρωινές εφημερίδες στη Σουηδία και στη δεύτερη έρευνα (2012) 117 δημοσιογράφοι. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανέδειξε μία μάλλον αμφιθυμική στάση ως προς τη συμμετοχή του κοινού στο δημοσιογραφικό σώμα. Ανά δύο δημοσιογράφοι συμφώνησαν ότι το κοινό θα πρέπει πάντα να καλείται να απαντήσει σε άρθρα της ηλεκτρονικής έκδοσης και μια μεγάλη πλειοψηφία τόνισε επίσης ότι τα σχόλια του κοινού σε ειδησεογραφικά άρθρα είναι συνήθως κακής ποιότητας και θα πρέπει να μετριάζονται εκ των προτέρων.

Κάποιοι δημοσιογράφοι τόνισαν τις συνεισφορές που προήλθαν από την αυξημένη συμμετοχή του κοινού, όπως η διευρυμένη κάλυψη ειδήσεων, η αύξηση του όγκου των τοπικών ειδήσεων και οι υψηλότερες απαιτήσεις για ακρίβεια, έτειναν επίσης να συμφωνήσουν ότι οι συνεισφορές από το κοινό επηρέασαν θετικά τη δημοσιογραφία. Αυτοί οι δημοσιογράφοι βλέπουν ξεκάθαρα το κοινό τους όχι μόνο ως καταναλωτές ειδήσεων αλλά και ως πηγές πληροφόρησης και συνήθως ενστερνίζονται την αυξημένη διαδραστικότητα ως σημαντική συμβολή στη δημοσιογραφία.

Τα ευρήματα της μελέτης της Andersson (2013) υποδηλώνουν ότι η αυξημένη εστίαση των μέσων ενημέρωσης στη συμμετοχή του κοινού έχει βελτιώσει τουλάχιστον ορισμένα μέρη της επαγγελματικής δημοσιογραφίας. Αλλά όταν ρωτήθηκαν για τη γνώμη τους σε αυτό το θέμα, λίγοι δημοσιογράφοι φάνηκαν να συμφωνούν. Η απουσία αναγνώρισης είναι ιδιαίτερα σημαντική όταν συγκρίνονται οι αντιλήψεις των διαχειριστών συντακτών και των δημοσιογράφων: Ενώ η πλειονότητα των διευθυντικών στελεχών ανέφεραν ότι η συμμετοχή του κοινού επηρέασε θετικά τη δημοσιογραφία, μόνο ένα μικρό μέρος των δημοσιογράφων το βρήκε αληθές. Η συμμετοχή του κοινού φέρνει σαφώς κάποιες βελτιώσεις στην καθημερινή πρακτική στην αίθουσα ειδήσεων, αλλά τέτοιες αλλαγές προφανώς δεν έχουν καμία σχέση με την επαγγελματική δημοσιογραφία, τουλάχιστον σύμφωνα με τους δημοσιογράφους.

Υπάρχουν ορισμένες αντιληπτικές διαφορές μεταξύ των εργαζομένων στα μέσα ενημέρωσης ανάλογα με τη θέση τους στην αίθουσα ειδήσεων. Η ερευνήτρια πραγματοποίησε συγκρίσεις μεταξύ των ερωτηθέντων που εργάζονται κυρίως με δημοσιογραφικά καθήκοντα (ρεπορτάζ, φωτογραφία και μοντάζ) και εκείνων που εργάζονται ως διαχειριστές (κορυφαίοι συντάκτες και αρχισυντάκτες). Γενικά, οι δημοσιογράφοι ανησυχούσαν κάπως περισσότερο για τη συμμετοχή του κοινού από τους επόπτες, ιδίως όσον αφορά τις συνέπειές της στην επαγγελματική αυτονομία. Εκτός από αυτό το ζήτημα, οι αντιλήψεις των δημοσιογράφων και των διευθυντών γενικά έδειχναν προς την ίδια κατεύθυνση, αν και οι διευθυντές έτειναν συνήθως να εκφράζουν ελαφρώς λιγότερο αρνητική στάση στη συμμετοχή του κοινού σε σύγκριση με τους υπαλλήλους τους (Andersson, 2013).

Μία πρόσφατη μελέτη που διερεύνησε τις αντιλήψεις 174 επαγγελματιών δημοσιογράφων για την αξιοπιστία της δημοσιογραφίας πολιτών στις πλατφόρμες Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης διαπίστωσε ότι η Δημοσιογραφία πολιτών δεν έχει

αξιοπιστία για τους επαγγελματίες και δεν δέχονται οι δημοσιογράφοι πολίτες να αναλάβουν τη δουλειά τους. Με την παραδοσιακή δημοσιογραφία, είναι ασφαλές να υποτεθεί ότι οι πληροφορίες είναι πραγματικές, ελεγμένες και επανελεγμένες για ακρίβεια. Αλλά στην περίπτωση της Δημοσιογραφίας πολιτών, ο καθένας μπορεί να γράψει ή να καταγράψει οτιδήποτε και να το παρουσιάσει ως γεγονός αφήνοντας το κοινό να υπηρετεί με την ιδιότητα του συντάκτη (ObiaksProject, 2023).

Η έρευνα των Mahamed et al (2021) διερεύνησε τη Δημοσιογραφία των πολιτών της Μαλαισίας μέσα από την οπτική γωνία νεαρών δημοσιογράφων, κατανοώντας τις έννοιες και τους ρόλους των δημοσιογράφων πολιτών. Στη μελέτη συμμετείχαν 14 επαγγελματίες δημοσιογράφοι και η ανάλυση των αποτελεσμάτων έδειξε ότι Δημοσιογραφία των πολιτών παρέχει μια πιθανή προοπτική για τους πολίτες δημοσιογράφους καθώς και έναν ρόλο στην έμπνευση των νέων. Οι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι ο πολίτης δημοσιογράφος έχει την ευκαιρία να δημιουργήσει και να μοιραστεί περιεχόμενο, κάτι που είναι θετικό μεν, αλλά απαιτεί προσοχή: «Ναι, γενικά, είναι καλό για τη νεολαία να ασχολείται με τη δημοσιογραφία των πολιτών, να γράφει και να μοιράζεται. Μου αρέσει όταν ασχολούνται περισσότερο ως πολίτες δημοσιογράφοι. Ελπίζω οι νέοι και οι νέοι ενήλικες... πρέπει να επικεντρωθούν στη θετικότητα όταν γράφουν, ίσως κάποιοι από αυτούς θέλουν να γράψουν για τη σκοτεινή πλευρά [αρνητικότητα] Ωστόσο, για μένα πρέπει να αποφύγουμε την αρνητικότητα». Οι συμμετέχοντες υποστήριξαν ότι οι πολίτες δημοσιογράφοι έχουν την ευκαιρία να καλύψουν τα κενά στα κύρια μέσα ενημέρωσης και να ενδυναμώσουν τη νεολαία. Τα ευρήματα της έρευνας παρείχαν ένα θεμέλιο για τους επαγγελματίες δημοσιογράφους των μέσων ενημέρωσης ώστε να αποκτήσουν μεγαλύτερη κατανόηση της τοπικής δημοσιογραφίας πολιτών λαμβάνοντας υπόψη τις θέσεις των πολιτών δημοσιογράφων.

Αντίθετα αρνητική ήταν η στάση των συμμετεχόντων επαγγελματιών δημοσιογράφων στη μελέτη των Salaudeen (2021). Η τυχαία δειγματοληπτική έρευνα των 397 συμμετεχόντων δημοσιογράφων αποκάλυψε ότι η αντίληψή τους για την αξιοπιστία της Δημοσιογραφίας των πολιτών είναι χαμηλή. Αν και οι δημοσιογράφοι χρησιμοποιούν νέες τεχνολογίες μέσων ενημέρωσης κατά τη διάρκεια της προσωπικής και επαγγελματικής τους ζωής, η εξάρτησή τους από αυτές τις τεχνολογίες για τη συνήθη εργασία τους είναι σημαντικά μικρότερη από τη χρήση τους για προσωπικούς σκοπούς.

Η έρευνα του Suárez Villegas (2017) εστίασε εξίσου στις απόψεις των επαγγελματιών δημοσιογράφων σχετικά με τη Δημοσιογραφία των πολιτών, στις χώρες της Ισπανίας, της Ιταλίας και του Βελγίου. Η γενική αντίληψη των συμμετεχόντων ήταν ότι το γεγονός ότι ένα άτομο καταγράφει ζωντανά ένα συγκεκριμένο γεγονός ή γράφει ένα άρθρο για ένα συγκεκριμένο θέμα δεν τον μετατρέπει σε δημοσιογράφο ακόμα κι αν η εμβέλεια του περιεχομένου είναι τεράστια. Οι περισσότεροι από τους επαγγελματίες που ερωτήθηκαν υποστηρίζουν ότι η δημοσιογραφία δεν είναι μόνο μια πληροφοριακή δραστηριότητα, αλλά ένα σύμπλεγμα αξιών που ενσωματώνει μια ηθική διάσταση σε μια τέτοια δραστηριότητα και που συνδέεται με την ευθύνη που αναμένεται από ένα επάγγελμα που καλείται να διαχειριστεί το δημοκρατικό δικαίωμα της ελευθερίας έκφρασης και πληροφόρησης. Σε ένα παρόμοιο πλαίσιο, τα αποτελέσματα της έρευνας του Tong (2015) σε επαγγελματίες δημοσιογράφους κατέληξε στο συμπέρασμα ότι εκλαμβάνουν τους πολίτες δημοσιογράφους περισσότερο σαν προμηθευτές ενημερωτικού υλικού, με τους οποίους είναι δυνατή η σποραδική συνεργασία, παρά ανταγωνιστές στη δημοσιογραφική σφαίρα.

Η πρόσφατα έρευνα των Nwosu, Chinazom & Anyaogu (2021) σε δημοσιογράφους των κυρίαρχων μέσων ενημέρωσης αποκάλυψε ότι ένα σημαντικό ποσοστό των δημοσιογράφων εκτίθεται στη δημοσιογραφία πολιτών και κάνει χρήση των αναρτήσεων πολιτών δημοσιογράφων. Παράλληλα, θεωρούν τη Δημοσιογραφία των πολιτών ως αξιόπιστη και την θεωρούν κατάλληλη για τη σημερινή εποχή της δημοσιογραφίας. Υποστήριξαν ότι η Δημοσιογραφία των πολιτών επηρεάζει την παραδοσιακή δημοσιογραφία με θετικούς τρόπους και οι δύο μορφές της δημοσιογραφίας λειτουργούν συμπληρωματικά. Οι ερευνητές συνέστησαν ότι εφόσον η Δημοσιογραφία των πολιτών γίνεται σταδιακά αποδεκτή ως αξιόπιστη πηγή ειδήσεων για τους παραδοσιακούς δημοσιογράφους, θα ήταν επιτακτική η ανάγκη να ενθαρρυνθεί η αυξημένη συνεργασία μεταξύ αυτών και των παραδοσιακών δημοσιογράφων για καλύτερη δημοσιογραφική δέσμευση.

Η πρόσφατη μικτής μεθοδολογίας έρευνα της Engelke (2023) σε υλικό μεταδημοσιογραφικού λόγου για τα έτη 2009-2018 σε δύο κορυφαία εμπορικά περιοδικά των Ηνωμένων Πολιτειών και της Γερμανίας επεδίωξε να κατανοήσει τις στάσεις απέναντι στη Δημοσιογραφία των Πολιτών. Επιλέχθηκαν 93 άρθρα όπου το 53% αυτών απεικόνισε τη Δημοσιογραφία των πολιτών θετικά και το 16% αρνητικά,

ενώ το 31% άφησε ανάμεικτες εντυπώσεις. Ως εκ τούτου, η αξιολόγηση της Συμμετοχικής δημοσιογραφίας εξαρτάται από τις συγκεκριμένες συνθήκες συμμετοχής του κοινού, δηλαδή τα πλαίσια της Συμμετοχικής δημοσιογραφίας, το βαθμό συμμετοχής και το χαρακτήρα της συμμετοχής του κοινού και τους πόρους στη διάθεση των δημοσιογράφων. Η διευκόλυνση της δημοσιογραφικής έρευνας, η σύνδεση της κοινότητας και οι συζητήσεις υψηλής ποιότητας και τα οικονομικά πλεονεκτήματα αντικατοπτρίζουν τους λειτουργικούς και πολιτικούς λόγους για τη θετική στάση απέναντι στη Δημοσιογραφία των πολιτών.

Από την άλλη, οι λόγοι για την αρνητική στάση απέναντι στους πολίτες δημοσιογράφους περιλαμβάνουν τις συζητήσεις χαμηλής ποιότητας, τα αμφισβητήσιμα κίνητρα συμμετοχής, την υπερφόρτωση εργασίας για τους επαγγελματίες δημοσιογράφους, την αβεβαιότητα σχετικά με νέες πηγές, την επίσημη εξυπηρέτηση του κοινού και την παρενόχληση των επαγγελματιών δημοσιογράφων. Τα αποτελέσματα της έρευνας επομένως δείχνουν πώς η συμμετοχή των πολιτών δημοσιογράφων συμβάλλει στη δυναμική της δημοσιογραφικής εξουσίας. Ανάλογα με τη μορφή και το είδος της συμμετοχής, το πλαίσιο στο οποίο λαμβάνει χώρα και άλλους παράγοντες που επηρεάζουν, οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι απεικονίζονται είτε λίγο είτε πολύ διατεθειμένοι να επιτρέψουν τη συμμετοχή του κοινού και έτσι να μοιραστούν τη δύναμή τους, με ενίοτε άμεσα διαμετρικούς λόγους για την επιλογή τους (Engelke, 2023).

Όσον αφορά στην ελληνική βιβλιογραφία η μοναδική έρευνα που έχει διερευνήσει τις απόψεις των επαγγελματιών δημοσιογράφων σχετικά με τη Δημοσιογραφία των πολιτών είναι η πτυχιακή εργασία του Μυτικιώτη (2018). Στην έρευνά του συμμετείχαν 50 δημοσιογράφοι των ηλεκτρονικών μέσων, οι οποίοι συμπλήρωσαν ένα ερωτηματολόγιο και τα ευρήματα κατέδειξαν ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δήλωσε ότι στην εργασία του χρησιμοποιεί τη Δημοσιογραφία των πολιτών και ότι διασταυρώνουν τις πηγές που λαμβάνουν από το κοινό μέσω της αναζήτησης της αρχικής πηγής της πληροφορίας. Η πλειοψηφία των δημοσιογράφων χαρακτήρισε τα Κοινωνικά Μέσα ως επικινδυνά, ενώ οι περισσότεροι θεωρούν ότι η βασική διάφορα μεταξύ της παραδοσιακής δημοσιογραφίας και της Συμμετοχικής δημοσιογραφίας είναι η δεύτερη έχει μεγαλύτερο κοινό και είναι λιγότερο ελεγχόμενη. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία απάντησαν ότι θεωρούν τα fake news ως τη νέα μάστιγα της δημοσιογραφίας, όμως δεν έχουν πέσει θύμα της στην εργασία τους. Με

μικρή διάφορα, οι περισσότεροι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι τα Κοινωνικά Μέσα είναι το μέλλον της δημοσιογραφίας.

Κεφάλαιο 4^ο: Οφέλη και Προκλήσεις της Δημοσιογραφίας των Πολιτών

4.1.Οφέλη της Δημοσιογραφίας των Πολιτών

Τα τελευταία χρόνια η άνοδος του Διαδικτύου και των Κοινωνικών Μέσων παρέχουν εναλλακτικούς τρόπους πρόσβασης στις πληροφορίες και οι ΤΠΕ έχουν δώσει μια νέα βάση στους απλούς ανθρώπους εκτός του επαγγέλματος της δημοσιογραφίας ώστε να γίνουν δημιουργοί περιεχομένου αντί για χρήστες περιεχομένου. Πλέον, οι απλοί άνθρωποι μπορούν να δημοσιεύουν, να μοιράζονται και να συζητούν για ειδήσεις και ιστορίες σε μια παγκόσμια δημόσια σφαίρα. Η έλευση των ΤΠΕ έχει αναμφισβήτητα αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι κάνουν χρήση των ειδήσεων και άλλων πληροφοριών. Σήμερα, οι άνθρωποι μπορούν να λαμβάνουν τα τελευταία νέα αμέσως, καθώς το συμβάν λαμβάνει χώρα απευθείας από τα smartphone και άλλα gadget, εφόσον είναι συνδεδεμένοι στο Διαδίκτυο.

Η Δημοσιογραφία των πολιτών αναφέρεται στην αυθόρμητη δημιουργία, διάδοση και αξιολόγηση των τρεχουσών γεγονότων από χρήστες των μέσων ενημέρωσης που χρησιμοποιούν τη σύγχρονη τεχνολογία. Οι πολίτες δημοσιογράφοι έχουν γίνει τακτικοί συνεισφέροντες στις τρέχουσες ειδήσεις, αναφέροντας και διαμοιράζοντας πληροφορίες και γεγονότα, ειδικά εκείνες όπου οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι έχουν περιορισμένη πρόσβαση (Jurrat, 2011). Έτσι, η δημοσιογραφία δεν είναι πλέον μια μονόδρομη και από πάνω προς τα κάτω επικοινωνία, όπου οι δημοσιογράφοι «τροφοδοτούν» απευθείας τους πολίτες με πληροφορίες. Στις μέρες μας, οι πολίτες δεν είναι απλώς παθητικοί καταναλωτές ειδήσεων, αλλά δημιουργοί ειδήσεων και αναμεταδότες τους.

Μια μελέτη από την Kirby-Petruccio (2017) υπογράμμισε ότι με τις συνεχείς ειδοποιήσεις που αποστέλλονται στο Twitter και στο Facebook, οι σημερινοί ψηφιακοί χρήστες μπορούν πλέον να ενημερώνονται για ζητήματα από την άλλη άκρη του κόσμου μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα. Αυτό σημαίνει ότι οι καταναλωτές των μέσων ενημέρωσης έχουν πλέον το προνόμιο της άμεσης ικανοποίησης για ειδήσεις και πληροφορίες που ξεπερνούν τα όρια με ένα μόνο "κλικ" μακριά. Η ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη έχει προσφέρει πολλές ευκολίες στους πολίτες να διαδώσουν τα νέα τους. Το Διαδίκτυο προσφέρει αλλαγές και προωθεί την υπευθυνότητα των απλών

ανθρώπων και τους ωθεί να επαναπροσδιορίσουν το ρόλο τους είτε ως πολίτες της χώρας τους είτε ως παγκόσμιοι πολίτες. Η Διαδικτυακή δημοσιογραφία και η Δημοσιογραφία των πολιτών γίνονται η ευκαιρία για τους πολίτες είναι υπεύθυνοι για τον έλεγχο της ζωής τους, να σκέφτονται και να αξιολογούν μόνοι τους τις πληροφορίες, να αναπτύξουν μια διασκεδαστική κοινότητα με άτομα που έχουν την ίδια σκέψη, ενισχύοντας την αλήθεια και την αποκάλυψη πληροφοριών (Matondang, Ariestyani & Irawan, 2012).

Η Δημοσιογραφία των πολιτών προσφέρει στους μη επαγγελματίες δημοσιογράφους ευκαιρίες ενεργούς συμμετοχής στη δημιουργία περιεχομένου ειδήσεων και ως εκ τούτου αίρεται ο παθητικός τους ρόλος ως καταναλωτές ειδήσεων. Η συνθήκη αυτή έσπασε το μονοπώλιο των κυρίαρχων μέσων και επέτρεψε την άνθηση της συμμετοχικότητας και δημοκρατικότητας στα πλαίσια της δημοσιογραφίας. Η Δημοσιογραφία των πολιτών παρουσιάζει μια πιο προσωπική, διαφοροποιημένη άποψη των γεγονότων και έχει τη δυνατότητα να καλλιεργήσει κοινότητες ανθρώπων με κοινά ενδιαφέροντα. Μέσω των Ιστολογίων, οι πολίτες δημοσιογράφοι έχουν αναδείξει ιστορίες για πολιτική διαφθορά, αστυνομική βία, βία και πολέμους και άλλα θέματα που απασχολούν τις τοπικές και εθνικές κοινότητες. Η ανατροφοδότηση είναι επίσης άμεση, γεγονός που συνιστά ένα σημαντικό πλεονέκτημα. Το κοινό έχει την ευκαιρία να αντιδράσει άμεσα στις ειδήσεις και να προσθέσει ακόμη και περιεχόμενο.

Η εύκολη και υψηλής ταχύτητας πρόσβαση στο Διαδίκτυο έχει οδηγήσει στη διάχυση ποιοτικού ήχου και βίντεο. Οι έκτακτες ειδήσεις δημοσιεύονται αμέσως μόλις συμβεί ένα περιστατικό (Shivadas & Krishnamoorthy, 2004). Αυτό το σενάριο σηματοδοτεί μια αξιοσημείωτη μετατόπιση από την κυριαρχία των μέσων ενημέρωσης πριν από την εισαγωγή των Κοινωνικών Μέσων, όπου οι καταναλωτές έπρεπε να περιμένουν μέχρι τις βραδινές ειδήσεις για να λάβουν τις νέες ειδήσεις. Τα μηνύματα που δημοσιεύονται και κοινοποιούνται από πολίτες δημοσιογράφους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έχουν τη δυνατότητα να γίνουν δημοφιλή (viral) σε σύντομο χρονικό διάστημα, υπερβαίνοντας τα όρια για να προσεγγίσουν ένα παγκόσμιο και διασυνδεδεμένο κοινό.

Όπως κάθε θέμα, έτσι και η Δημοσιογραφία των πολιτών έχει το δικό της μερίδιο πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων. Στα οφέλη της, μπορούν να συμπεριληφθούν η παρουσίαση πραγματικών ιστοριών ανθρώπων στο ευρύ κοινό που

είναι κατά βάση δωρεάν. Σε αντίθεση με τα παραδοσιακά μέσα, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης προσφέρουν δωρεάν και γρήγορη πρόσβαση σε ειδήσεις και γεγονότα που δημοσιεύονται και αναδημοσιεύονται από το κοινό. Οι δημοσιογράφοι των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης καλύπτουν μόνο εκείνα τα γεγονότα που γίνονται κατανοητά ή θεωρούνται σπουδαία για την κοινωνία, και μερικές φορές λόγω προκατάληψης, προσωπικών πεποιθήσεων ή προπαγάνδας, κάποιες ειδήσεις μπορεί να αποκρυφτούν από το κοινό. Από την άλλη, τέτοιες πληροφορίες μπορούν να διαδοθούν από τους δημοσιογράφους πολίτες, ακόμη κι αν λαμβάνουν χώρα στις πιο απομακρυσμένες περιοχές. Άλλα πλεονεκτήματα περιλαμβάνουν την ταχύτητα στην αναφορά ειδήσεων, την αξιοπιστία των ειδήσεων που ενδεχομένως τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης αποκρύπτουν και την ειλικρίνεια στο ρεπορτάζ ειδήσεων (Bharadwaj, 2017).

Σημαντικό πλεονέκτημα συνιστά ότι η Δημοσιογραφία των πολιτών λειτουργεί ως μία πλατφόρμα έκφρασης. Η Δημοσιογραφία των πολιτών ενισχύει την επιβολή της δημοκρατίας στη χώρα που την ασκεί. Ένας από τους δείκτες της δημοκρατίας είναι η ελευθερία της έκφρασης και ο πολίτης δημοσιογράφος μπορεί να εκφραστεί ελεύθερα (Yoanita et al., 2018). Η Δημοσιογραφία των πολιτών βοηθά το κοινό να εκφράσει ελεύθερα τις απόψεις και τη γνώμη του και να πει δημόσια την ιστορία του, κάτι που ισχυροποιείται από τον τεράστιο αριθμό των Ιστολογίων και blogs, των λογαριασμών στο Twitter, στο Facebook και στο YouTube. Οι πολίτες έχουν την ευκαιρία να μιλήσουν για τον εαυτό τους και να δώσουν μια εναλλακτική εκδοχή των γεγονότων, μια εκδοχή συχνά διαφορετική από αυτή των μέσων ενημέρωσης. Οι συνθήκες αυτές είναι μερίζονες για τη δημοκρατική κοινωνία και την εφαρμογή των δημοκρατικών αρχών στις σύγχρονες κοινωνίες (Ali, 2019).

Από τη μια πλευρά, η Δημοσιογραφία των πολιτών έχει κάποια οφέλη που η επαγγελματική δημοσιογραφία δεν μπορεί να προσφέρει. Σε σύγκριση με την επαγγελματική δημοσιογραφία, η Δημοσιογραφία των πολιτών παρέχει ένα ευρύτερο φάσμα ειδήσεων και καλύπτει τα κενά στα κύρια μέσα ενημέρωσης. Το κύριο σώμα της διάδοσης της Συμμετοχικής δημοσιογραφίας είναι οι απλοί πολίτες και όχι οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι ή τα επαγγελματικά μέσα ενημέρωσης. Οι άνθρωποι μπορούν μέσω του Facebook, του microblog και του Twitter να δημοσιεύσουν νέα που συνέβησαν στη ζωή τους. Σημαντικό είναι και το πλεονέκτημα ότι η Δημοσιογραφία

των πολιτών μπορεί ευκολότερα και αποτελεσματικότερα να κεντρίσει το ενδιαφέρον του κοινού (Barnes, 2012).

Οι δημοκρατικές αρχές ενισχύονται ακόμη και από την πολλαπλότητα των απόψεων που διέπει τη Δημοσιογραφία των πολιτών. Η ποικιλομορφία των φωνών και των απόψεων θεωρείται ζωτικό στοιχείο της δημοκρατίας και συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση του κόσμου. Η Δημοσιογραφία των πολιτών συμβάλλει στην εκπαίδευση και στην ενημέρωση του κόσμου. Η δημοσιογραφία των πολιτών στοχεύει να ωφελήσει τους απλούς ανθρώπους, γεγονός που σημαίνει ότι σε πολλές περιπτώσεις οι άνθρωποι της μεσαίας τάξης μπορούν να βοηθήσουν την ευρύτερη κοινωνία, για παράδειγμα, να αποκαλύψουν τη συγκάλυψη και τη διαφθορά σε εταιρείες καθώς και σε κυβερνήσεις. Μερικές φορές, σε μια κατάσταση όπου ορισμένοι άνθρωποι καταπιέζονται από το κράτος και το καθεστώς στο οποίο ζουν, είναι δύσκολο να διαδοθούν οι ειδήσεις εντός ή εκτός της χώρας. Σε αυτή την περίπτωση, οι πολίτες δημοσιογράφοι έχουν θεμελιώδες ρόλο για τη διάδοση των πληροφοριών σε ολόκληρο τον κόσμο. Επίσης, το μεγάλο πλεονέκτημα της Δημοσιογραφίας των πολιτών είναι ότι οι ειδήσεις μπορούν να μεταδοθούν ανώνυμα, ακόμα κι αν εκθέτουν τη διαφθορά ή την κατάσταση σε τρίτες χώρες (Barnes, 2012).

Ένα παράδειγμα είναι η ενημέρωση του πληθυσμού για τα γεγονότα στις αραβικές χώρες, όπου οι χρήστες των Ιστολογίων, του Twitter, του Facebook, του YouTube και άλλων κοινωνικών δικτύων αποτελούν μέσα διαρροής πληροφοριών για τον αραβικό κόσμο που είναι τόσο ερμητικά κλειστός. Μέλη των χρηστών, μέσω του Διαδικτύου, οργάνωσαν συγκεντρώσεις και κινητοποίησαν πόρους που οδήγησαν στην πτώση πολιτικών προσώπων, συμπεριλαμβανομένων προέδρων της Λιβύης και της Αιγύπτου. Μέσα από αυτά τα παραδείγματα, η Δημοσιογραφία των πολιτών έχει αναδείξει το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει στην ενημέρωση και στην εκπαίδευση του πληθυσμού, αλλά και στην προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών (Barnes, 2012).

Σημαντικό όφελος συνιστούν η διασύνδεση και η δύναμη της συνεργασίας που προωθούνται μέσω από τις ΤΠΕ, ένα όφελος που ανάγεται σε δύναμη, η οποία μπορεί να αναχαιτίσει τα μέσα ενημέρωσης και να ενισχύσει τον εκδημοκρατισμό των κοινωνιών. Η Δημοσιογραφία των πολιτών επιτρέπει την αυξημένη συμμετοχή των πολιτών στο δημόσιο διάλογο και η άνοδος του Διαδικτύου θεωρείται ως ένα εργαλείο

που δίνει πραγματική δύναμη στους πολίτες και τους επιτρέπει να ασκήσουν καλύτερα αυτόν το ρόλο στην κοινωνία. Παράλληλα, δίνεται ανεξαρτησία στους πολίτες, μειώνοντας την προκατάληψη και τη λογοκρισία, αλλά και ευελιξία και λιγότερο περιορισμό στους πολίτες δημοσιογράφους (Ali, 2019).

4.2. Προκλήσεις και επικινδυνότητα της Δημοσιογραφίας των Πολιτών

Οι νέες μορφές της συμμετοχικής δημοσιογραφίας έχουν αμφισβητήσει την αυθεντία της συμβατικής δημοσιογραφίας, όπου η τελευταία αντιμετωπίζει τώρα τεράστια πίεση προκειμένου να παραμείνει επίκαιρη. Η ύπαρξη εναλλακτικών μέσων για τη δημοσίευση και την κατανάλωση των ειδήσεων σημαίνει ότι η κυρίαρχη δημοσιογραφία δεν μονοπωλεί πλέον το ειδησεογραφικό τοπίο στη σύγχρονη κοινωνία. Αντίθετα, τώρα οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι θα πρέπει να φιλοξενήσουν άλλες πλατφόρμες που παίζουν παρόμοιους ρόλους στην παραγωγή ειδήσεων. Αυτό εγείρει το ερώτημα εάν οι κυρίαρχοι ειδησεογραφικοί οργανισμοί είναι σε θέση να αποφύγουν τη φαινομενικά ζοφερή μοίρα τους με κάποιες νέες εφευρέσεις ή εάν η Δημοσιογραφία των πολιτών θα τους καταστήσει ως ξεπερασμένους. Η σύγχρονη βιβλιογραφία που μελετά τη δημοσιογραφία και το μεταβαλλόμενο τοπίο των μέσων ενημέρωσης είχε σε πολλές περιπτώσεις επισημάνει ότι η άμεση ικανοποίηση των ειδήσεων έχει καταστεί δυνατή. Όπως σημειώθηκε από τον Peters (2015), οι ειδήσεις είναι όλο και πιο κινητές, στιγμιαίες και διαθέσιμες «κατ' απαίτηση». Με τις τεχνολογικές εξελίξεις, τα μέσα πρόσβασης σε «ειδήσεις» ανά πάσα στιγμή χωρίς μεγάλη ταλαιπωρία αλλάζουν πιθανώς την εμπειρία της δημοσιογραφίας για πολλούς ανθρώπους.

Η Δημοσιογραφία των πολιτών έχει αναδείξει ορισμένα προβλήματα στην πρακτική των μέσων ενημέρωσης και στις διαστάσεις και στις έννοιες που σχετίζονται σε αυτό. Έχει δεχθεί πολυάριθμη κριτική καθώς οι άνθρωποι αμφισβητούν την αξιοπιστία της συμμετοχής των απλών ανθρώπων στη διάδοση των πηγών ειδήσεων, όπως και τον ηθικό κώδικα πρακτικής που χρησιμοποιούν κατά τη συλλογή πληροφοριών. Ο παραλήπτης των πληροφοριών από τα μέσα ενημέρωσης, ο οποίος ήταν καταναλωτής και ευάλωτος στα προϊόντα των μέσων ενημέρωσης, έχει μετατραπεί σε συντάκτη και μάρτυρα των γεγονότων, ακόμη περισσότερο όταν ασκείται η λειτουργία της μεταφοράς, της διαγραφής και της παροχής λεπτομερειών

και εικόνων των ηλεκτρονικά δημοσιευμένων ειδήσεων (Holt et al., 2019). Με την εμφάνιση της Δημοσιογραφίας πολιτών, η εργασία των μέσων ενημέρωσης έγινε συλλογική και το ατομικός χαρακτήρας της έχει μειωθεί. Έχει επιπλέον συνδεθεί με την εμπειρία και την αυτοεκπαίδευση των δημοσιογράφων πολιτών, αφήνοντας στην άκρη τις σημαντικές έννοιες της μάθησης και της επαγγελματικής κατάρτισης των επαγγελματιών δημοσιογράφων (Wall, 2015).

Καθώς η επικράτηση της Δημοσιογραφίας των πολιτών αυξάνεται, όλο και περισσότεροι άνθρωποι τη συγκρίνουν με την κυρίαρχη δημοσιογραφία των μέσων ενημέρωσης. Στην αρχή του 2000, ερευνητές των μέσων ενημέρωσης προέβλεψαν το "θάνατο" της κυρίαρχης δημοσιογραφίας στα χέρια της Δημοσιογραφίας των πολιτών. Από τότε είχαν εκφραστεί φόβοι ότι η κυρίαρχη δημοσιογραφία θα χάσει το κοινό της, δεδομένου ότι η Δημοσιογραφία των πολιτών είναι δημιούργημα του ίδιου του κοινού. Ωστόσο, από την άλλη, πολλοί μελετητές απέρριψαν το επιχείρημα, αναφέροντας ότι η Δημοσιογραφία των πολιτών δεν έχει δυνατότητες να αντικαταστήσει την επαγγελματική δημοσιογραφία. Οι Bowman & Willis (2003) υποστήριξαν ότι το σεβαστό επάγγελμα της δημοσιογραφίας βρίσκεται σε μια σπάνια στιγμή της ιστορίας όπου για πρώτη φορά η ηγεμονία της ως φύλακας των ειδήσεων απειλείται όχι μόνο από τις νέες τεχνολογίες αλλά και από το ίδιο το κοινό το οποίο εξυπηρετεί.

Σε παρόμοιο συμπέρασμα είχε καταλήξει και το Project for Excellence in Journalism (2008) στην ετήσια έκθεσή του: «το περιεχόμενο που δημιουργήθηκε από χρήστες κάποτε θεωρούνταν ότι είναι η επόμενη εποχή της δημοσιογραφίας, τώρα όμως η προοπτική εμφανίζεται πιο περιορισμένη. Οι ειδήσεις αναφέρουν ότι τα πιο υποσχόμενα μέρη της συμβολής των πολιτών είναι οι νέες ιδέες, πηγές, σχόλια, φωτογραφίες και βίντεο. Αλλά ένας πολίτης που δημοσιεύει περιεχόμενο ειδήσεων έχει αποδειχθεί λιγότερο πολύτιμος, με λίγα νέα ή επαληθεύσιμα νέα».

Στις προκλήσεις ή στα μειονεκτήματα της δημοσιογραφίας των πολιτών περιλαμβάνεται και η προκατάληψη (bias) βάσει της οποίας μπορεί εσκεμμένα ή χωρίς πρόθεση να δρουν οι δημοσιογράφοι πολίτες. Ένας μη εκπαιδευμένος δημοσιογράφος μπορεί άθελά του να παραβιάσει τα δικαιώματα άλλων ατόμων, όπως το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή. Ως εκ τούτου, τα νέα που καλύπτουν οι δημοσιογράφοι πολίτες μπορεί να μην είναι τόσο αξιόπιστα, εν συγκρίσει με την κάλυψη από επαγγελματίες δημοσιογράφους. Οι πολίτες είναι ανεκπαίδευτοι και δεν έχουν γνώση σχετικά με τη

νομοθεσία περί δυσφήμισης και ιδιωτικότητας και πνευματικών δικαιωμάτων. Άλλες προκλήσεις της Δημοσιογραφίας των πολιτών αναφέρονται στην επιφανειακή κάλυψη μιας είδησης ή ενός γεγονότος, εξαιτίας της έλλειψης εμπειρίας και εκπαίδευσης. Έτσι, αναπόφευκτα στις αναρτήσεις/δημοσιοποιήσεις των δημοσιογράφων πολιτών απουσιάζει η εις βάθος διερεύνηση του ζητήματος. Επιπλέον, ένας κίνδυνος είναι η απουσία επαλήθευσης μιας είδησης, γεγονός που την καθιστά όχι μόνο αναξιόπιστη αλλά και πιθανώς επιβλαβή. Περαιτέρω, η Δημοσιογραφία των πολιτών μπορεί να χάσει την ειλικρίνειά της γιατί μερικές φορές εξυπηρετεί ειδικά συμφέροντα. Παράλληλα, ξεπερνά τα όρια της ενημέρωσης καθώς περιέχει σκληρές σκηνές, όπως σκηνές βίας ή προσβολής της δημόσιας αξιοπρέπειας, με αποτέλεσμα να προκαλούν πανικό ή ακόμη και να κρίνονται παράνομες (Bharadwaj, 2017).

Ορισμένοι σχολιαστές, σχετικά με την ακρίβεια του περιεχομένου της Συμμετοχικής δημοσιογραφίας, έχουν ασκήσει κριτική ισχυριζόμενοι ότι αποτελεί ένα νέο τρόπο διάδοσης ψευδών και ανήθικων ειδήσεων και πληροφοριών εις βάρος της έγκυρης και επαγγελματικής δημοσιογραφίας. Οι πιθανές ψευδείς αναφορές ειδήσεων είναι μία από τις πολλές πιθανές συνέπειες της προμήθειας πληροφοριών από ανώνυμες πηγές. Στα κυρίαρχα και παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, μια διαδικασία επαλήθευσης και ελέγχου των πληροφοριών, που ονομάζεται διατήρηση της πύλης (gatekeeping), μπορεί να εξαλείψει τυχόν ανακρίβειες, ψεύδη και προκαταλήψεις. Η διατήρηση της πύλης γίνεται από έμπειρους και εκπαιδευμένους δημοσιογράφους και συντάκτες, χρησιμοποιώντας εργαλεία και δεξιότητες όπως η γνώση του νόμου και της εμπορικής χρήσης.

Τέλος, οι πολίτες δημοσιογράφοι επηρεάζουν την πρακτική τους στη δημοσιογραφία χρησιμοποιώντας ορισμένες προσωπικές πληροφορίες που δεν βασίζονται σε γεγονότα. Επομένως, οι μη πραγματικές πληροφορίες που προέρχονται από προσωπικές πεποιθήσεις επηρεάζουν άσχημα η Δημοσιογραφία των πολιτών οδηγώντας σε μείωση της εμπιστοσύνης του κοινού στις ειδήσεις και τις πληροφορίες τους.

4.3.Μέθοδοι διασφάλισης της ποιότητας στη Δημοσιογραφία των Πολιτών

Για τη διασφάλιση της ποιότητας του παραγόμενου περιεχομένου του υλικού που δημοσιεύουν οι δημοσιογράφοι πολίτες έχουν αναπτυχθεί ορισμένες μέθοδοι. Η πρώτη μέθοδος είναι η εγγραφή των χρηστών προκειμένου να τους δοθεί η δυνατότητα να υποβάλλουν τα σχόλια τους, τα κείμενά τους ή τις εικόνες τους. Έτσι, προκειμένου να υποβάλλουν και να δημοσιεύσουν οποιοδήποτε υλικό θα πρέπει αρχικά να εγγραφτούν σε μία ιστοσελίδα και να καταχωρήσουν τα προσωπικά στοιχεία τους (χωρίς ιδιαίτερες προσωπικές λεπτομέρειες). Με τον τρόπο αυτό μειώνεται η ανάγκη ελέγχου του περιεχομένου, όμως οδηγεί και στη μείωση του μεγέθους της κοινότητας των συμμετεχόντων, αποτρέποντάς τους να συμμετέχουν ενεργά ως κοινό (Singer, 2011). Με τη διαδικασία αυτή συνεχίζει να διατηρείται η ανωνυμία, καθώς αρκεί τις περισσότερες φορές απλά το ονοματεπώνυμο και μια έγκυρη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, γεγονός που καθιστά αδύνατη την επαλήθευση της ταυτότητας των χρηστών.

Άλλη μέθοδος διασφάλισης της ποιότητας του περιεχομένου που δημοσιεύουν οι χρήστες-δημοσιογράφοι πολίτες είναι τα Completely Automated Public Turing test to tell Computers and Humans Apart (CAPTCHA). Τα CAPTCHA συνιστούν ένα μέτρο ασφαλείας που είναι γνωστός ως έλεγχος ταυτότητας πρόκλησης-απόκρισης και προστατεύει από την αποκρυπτογράφηση ανεπιθύμητων μηνυμάτων και κωδικού πρόσβασης. Ζητείται από το χρήστη να ολοκληρώσει μια απλή δοκιμή που αποδεικνύει ότι είναι άνθρωπος και όχι υπολογιστής ή κακόβουλο λογισμικό που επιδιώκει να εισβάλει σε έναν λογαριασμό που προστατεύεται με κωδικό πρόσβασης. Το πιο σύνηθες CAPTCHA είναι η αναγνώριση ζεύγους εικόνων ή η συμπλήρωση ενός πεδίου που αποτελείται από παραμορφωμένους αριθμούς και γράμματα (Singer, 2011).

Ακόμη μία μέθοδος είναι το Moderation, μία διαδικασία όπου αφορά στο στάδιο μετά την ολοκλήρωση της εισόδου ενός χρήστη σε μια εφαρμογή. Είναι ένας μηχανισμός ελέγχου του περιεχομένου που επιδιώκουν να υποβάλλουν οι χρήστες και στοχεύει στην αποφυγή νομικών ζητημάτων/προβλημάτων, στη διατήρηση της ορθής σύνταξης και γραμματικής των κείμενων που υποβάλλονται και στην επιλογή του άξιου υλικού προς δημοσίευση (Thurman, 2008). Όταν σε ένα φόρουμ ή σε ένα Ιστολόγιο συζητείται ένα θέμα το οποίο αναμένεται να προκαλέσει τις αντιδράσεις του κοινού, τότε επιλέγεται η διαδικασία του pre-moderation, το οποίο πραγματοποιείται

από τους επαγγελματίες δημοσιογράφους, οι οποίοι αξιολογούν και ελέγχουν το περιεχόμενο που επιδιώκει να υποβάλλει ένας χρήστης. Η διαδικασία αυτή όμως δεν είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική, καθώς απαιτεί τεράστιο χρόνο, κόπο και κόστος από πλευράς του δημοσιογράφου. Επιπλέον υπάρχει ο κίνδυνος αυξημένης αναμονής μέχρι να ολοκληρωθεί ο έλεγχος, και δημοσίευσης του περιεχομένου των χρηστών (Βέγλης, 2012).

Η διαδικασία του moderation σε κάποιες περιπτώσεις πραγματοποιείται από τους ίδιους τους χρήστες/κοινό (distributed moderation). Κάποιες ιστοσελίδες επιτρέπουν το reactive moderation, στο οποίο οι χρήστες έχουν τη δυνατότητα να ειδοποιήσουν τους διαχειριστές κάνοντας αναφορά σε περιεχόμενο που οι ίδιοι θεωρούν ως ακατάλληλο ή κακόβουλο. Περαιτέρω, υπάρχει και ο αυτοματοποιημένος έλεγχος (automated moderation), ο οποίος είναι ανέξοδος και απορρίπτει αυτόματα βάσει της χρήσης προκαθορισμένων φίλτρων το περιεχόμενο που δεν συμμορφώνεται με αυτά. Πέραν αυτών των διαδικασιών, υπάρχει και το metamoderation, κατά το οποίο οι χρήστες μπορούν να κρίνουν ή να αξιολογήσουν το moderation που έχει εφαρμοστεί προηγουμένως από άλλους χρήστες, ασκώντας με τον τρόπο αυτό έλεγχο στον πρωθύστερο έλεγχο.

Τέλος, υπάρχει και ένα υβριδικό μοντέλο (hybrid moderation), το οποίο υιοθετείται από πολλές ιστοσελίδες προκειμένου να διασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή ποιότητα. Ο έλεγχος είναι αυτοματοποιημένος και εφαρμόζεται αναλόγως με το ιστορικό κάθε χρήστη. Οι χρήστες που δεν έχουν δημιουργήσει ξανά προβλήματα και συμπεριφέρονται σύμφωνα με τους κανόνες της κοινότητας του Ιστολογίου, τότε υποβάλλουν το περιεχόμενό τους, το οποίο ελέγχεται άμεσα και δημοσιεύεται. Και εδώ, παρέχεται η δυνατότητα στους χρήστες να συμμετέχουν ενεργά στον έλεγχο των δημοσιεύσεων άλλων χρηστών (Βέγλης, 2012).

Σύμφωνα με τον Βέγλη (2012), στην υποβολή σχολίων από το κοινό εφαρμόζεται ο έλεγχος του distributed moderation, στα φόρουμ εφαρμόζεται το pre-moderation, στα δημοσιογραφικά blogs το pre-moderation, στα blogs αναγνωστών το distributed ή post-moderation, στα άρθρα δημοσιογράφων πολιτών το pre-moderation, στο πολυμεσικό υλικό (εικόνες/βίντεο/κείμενο) το pre-moderation, στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης δεν εφαρμόζεται το moderation, γεγονός που επιτρέπει τη

διάπραξη πολλών παραβάσεων, στις δημοσκοπήσεις και στην κατάταξη περιεχομένου εφαρμόζεται το spontaneous moderation και στις συνεντεύξεις το pre-moderation.

4.4.Σημασία και αναγκαιότητα έρευνας

Η παρούσα έρευνα παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθώς ο μεθοδολογικός της σχεδιασμός εστιάζει στις απόψεις και στις στάσεις των επαγγελματιών δημοσιογράφων σχετικά με τη Δημοσιογραφία των πολιτών. Μέσα από την έρευνα, θα συλλεχθούν πληροφορίες για τις αντιλήψεις των επαγγελματιών δημοσιογράφων, οι οποίοι μπορεί να έχουν διαφορετικές εργασιακές θέσεις σε ένα δημοσιογραφικό οργανισμό (συντάκτες, ρεπόρτερ, αρθρογράφοι), για τα οφέλη που επιφέρει η συμμετοχή του κοινού στη δημοσίευση/αναδημοσίευση ειδήσεων και υλικού, αλλά και για τις δυσκολίες και τις προκλήσεις που κρίνει η συμμετοχή τους αυτή. Στην ελληνική βιβλιογραφία, υπάρχει ερευνητικό κενό στη διερεύνηση των ερευνητικών ερωτημάτων που καλείται να απαντήσει η παρούσα έρευνα. Στον αντίποδα, στη διεθνή βιβλιογραφία έχουν πραγματοποιηθεί συναφείς μελέτες, χωρίς όμως να εστιάζουν στα οφέλη και στις προκλήσεις της Δημοσιογραφίας των πολιτών. Ως εκ τούτου, η παρούσα έρευνα καλείται να καλύψει το κενό αυτό και να σκιαγραφήσει από την οπτική των επαγγελματιών δημοσιογράφων, όπου η γνώμη τους βαραίνει λόγω της ειδικότητας τους, τις απόψεις τους σχετικά με το ολοένα και πιο δημοφιλές φαινόμενο της Συμμετοχικής δημοσιογραφίας.

Δεδομένης της επικράτησης του νέου ρόλου των πολιτών ως δημοσιογράφοι και δημιουργοί ειδησεογραφικού περιεχομένου, η γνώμη των επαγγελματιών δημοσιογράφων είναι πολύ σημαντική, ιδίως εφόσον η Δημοσιογραφία των πολιτών έχει επικριθεί σε σημαντικό βαθμό, όπως μελετήθηκε στο θεωρητικό μέρος του παρόντος πονήματος. Σήμερα, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης γνωρίζουν μια άνευ προηγουμένου δημοφιλία και παρέχουν το βήμα σε κάθε πολίτη να εκφέρει ελεύθερα την άποψή του. Στην έρευνα αυτή θα διερευνηθεί και το κατά πόσο οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι κάνουν χρήση των Κοινωνικών Μέσων στην εργασία τους, όπως και το κατά πόσο λαμβάνουν υπόψη τις δημοσιεύσεις περιεχομένου από τους απλούς πολίτες. Εν ολίγοις, αυτή η μελέτη συμβάλλει στο σύνολο της βιβλιογραφίας για τη Δημοσιογραφία των πολιτών επιχειρώντας να προσδιορίσει τις αντιλήψεις των

επαγγελματιών δημοσιογράφων για τους πολίτες δημοσιογράφους και το παραγόμενο έργο τους.

Η παρούσα μελέτη συνεισφέρει στην έρευνα για τη Δημοσιογραφία των πολιτών και ειδικότερα στην έρευνα για τη Δημοσιογραφία των πολιτών στον ελλαδικό χώρο από την οπτική γωνία των επαγγελματιών δημοσιογράφων, μία έρευνα που δεν έχει πραγματοποιηθεί ξανά στην ελληνική βιβλιογραφία. Τα ευρήματα αυτής της έρευνας θα μπορούσαν να συμβάλουν στις προσπάθειες κατανόησης του μετασχηματισμού της δημοσιογραφίας σε ένα επάγγελμα όπου οι πολιτικές και εμπορικές απειλές αυξάνονται μέρα με τη μέρα. Η ανάλυση με παρόμοιες έρευνες που προσεγγίζουν το μέλλον της δημοσιογραφίας επινοώντας νέους τρόπους συνεργασίας μεταξύ των επαγγελματιών δημοσιογράφων και των δημοσιογράφων πολιτών, σε συνδυασμό με νέες πλατφόρμες μέσω ενημέρωσης βασισμένες στην τεχνολογία, θα μπορούσε να μας διδάξει περισσότερα για το μέγεθος του μετασχηματισμού σε παγκόσμιο επίπεδο.

Β' ΜΕΡΟΣ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Κεφάλαιο 5^ο: Μέθοδος

5.1 Τύπος της έρευνας

Η παρούσα μελέτη θεωρείται ως μια διερευνητική συγχρονική έρευνα (cross – sectional study). Ως μέθοδος επιλέχθηκε η ποσοτική έρευνα και συγκεκριμένα η δειγματοληπτική, καθώς η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω κλειστού τύπου ερωτηματολογίου. Η ποσοτική ερευνητική μεθοδολογία αποτελεί μέρος της κοινωνικής έρευνας που κάνει χρήση εμπειρικών μεθόδων και εμπειριών δηλώσεων, οι οποίες εκφράζονται με αριθμητικούς όρους. Συνιστά ένα μέσο επεξήγησης και ερμηνείας των φαινομένων μέσω της συλλογής αριθμητικών δεδομένων, τα οποία αναλύονται χρησιμοποιώντας μαθηματικές μεθόδους (ιδίως στατιστικές). Στην παρούσα έρευνα επιλέχθηκε η ποσοτική μέθοδος καθώς το ερευνητικό πλαίσιο της μελέτης οριοθετείται σε χαρακτηριστικά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, μεταβλητές απαιτούν για τη μελέτη τους μετρήσιμα εργαλεία, καθώς και στατιστικές αναλύσεις, που μπορούν να υλοποιηθούν μέσω ποσοτικής έρευνας.

5.2. Σκοπός έρευνας και Ερευνητικά Ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση της Δημοσιογραφίας των πολιτών στην εποχή των Νέων Μέσων, δηλαδή του Διαδικτύου και των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, από την οπτική των δημοσιογράφων. Η μελέτη αυτή σκόπευε να διερευνήσει τη γνώμη των Ελλήνων δημοσιογράφων για τη Δημοσιογραφία των Πολιτών, αλλά και να εντοπίσει και να καταγράψει τα οφέλη και τις προκλήσεις, όπως τα αντιλαμβάνεται ένας επαγγελματίας δημοσιογράφος.

Για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας διατυπώθηκαν τα εξής ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία κλήθηκε να απαντήσει:

- Ποια είναι η γνώμη των επαγγελματιών δημοσιογράφων για τη Δημοσιογραφία των Πολιτών; (Κεντρικό ερώτημα)
- Ποια οφέλη εντοπίζουν οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι στη Δημοσιογραφία των Πολιτών;

- Ποιες προκλήσεις εντοπίζουν οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι στη Δημοσιογραφία των Πολιτών;

(Υποερωτήματα)

5.3. Ταυτότητα έρευνας

Η έρευνα εστίασε σε δείγμα δημοσιογράφων και εργαζομένων στο χώρο της δημοσιογραφίας γενικότερα, οι οποίοι κατά την περίοδο διεξαγωγής της μελέτης εργάζονταν σε κάποιο μέσο μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ) όπως τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδα ή σε διαδικτυακό ΜΜΕ.

Τα ερωτηματολόγια μετατράπηκαν σε ηλεκτρονική μορφή, μέσω της πλατφόρμας Google Forms και ήταν διαθέσιμα προς συμπλήρωση σε ειδική σελίδα του διαδικτύου, η οποία ήταν προσβάσιμη μέσω της ακολούθησης (click) ειδικού συνδέσμου (url), στο χρονικό διάστημα από τις 15/11/ 2023 έως τις 10/1/2024.

Ο ακριβής αριθμός των ληπτών δεν δύναται να υπολογιστεί καθώς κοινοποιήθηκαν, εκτός από τουλάχιστον σε 200 δημοσιογράφους με αποστολή του συνδέσμου σε προσωπικά μέσα επικοινωνίας (μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ηλεκτρονικές διευθύνσεις ταχυδρομείων), και σε ενώσεις συντακτών (ΕΣΗΕΑ, ΕΣΠΗΤ, ΕΦJ, ΕΣΗΕΘΣΕΕ, ΕΠΗΕΑ κτλπ) προς περαιτέρω διαμοιρασμό.

Με την τεχνική της χιονοστιβάδας, ο σύνδεσμος εστάλη, αρχικά, με ηλεκτρονικό μήνυμα, στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο δημοσιογράφων, και οι οποίοι ανήκουν στο κοινωνικό δίκτυο της ερευνήτριας. Στο μήνυμα εξηγείται επιπλέον, ο σκοπός της έρευνας καθώς και τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα αυτής. Στη συνέχεια, οι προαναφερθέντες συμμετέχοντες θα προωθήσουν το σύνδεσμο σε άλλους του δικού τους δικτύου, κ.ο.κ. Επιπλέον, η διανομή του συνδέσμου θα γίνει μέσω σχετικής γνωστοποίησης σε ομάδες στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Twitter, Google, Viber), οι οποίες θα αφορούν το συγκεκριμένο πληθυσμό-στόχο (δημοσιογράφοι οι οποίοι εργάζονται σε ΜΜΕ).

Η προώθηση των ερωτηματολογίων θα γινόταν μετά από σχετική συμφωνία με τους υπεύθυνους λειτουργίας των παραπάνω μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Στο σύνολο της διαδικασίας, δεν θίγονται ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα των χρηστών και

διασφαλίζεται η ανωνυμία τους.

5.4.Δειγματοληψία

Εξαιτίας των περιορισμών στη χρονική διάρκεια διαμοιρασμού των ερωτηματολογίων και των διαθέσιμων μέσων συλλογής των απαντήσεων, για την επιλογή του δείγματος υιοθετήθηκε η μέθοδος της δειγματοληψίας ευκολίας. Η συγκεκριμένη μέθοδος αξιοποιείται σε περιπτώσεις κατά τις οποίες οι συνθήκες διεξαγωγής της έρευνας (χρόνος, κόστος, πρόσβαση κλπ.) δεν επιτρέπουν την επιλογή αντιπροσωπευτικού δείγματος. Με τη μέθοδο αυτή, για το δείγμα, επιλέγονται άτομα που δέχονται να λάβουν μέρος στην έρευνα. Η προσέγγιση των συμμετεχόντων έγινε με τη τεχνική της χιονοστιβάδας (snowball technique). Πρόκειται για μια τεχνική προσέλκυσης κατά την οποία οι συμμετέχοντες στην έρευνα καλούνται να βοηθήσουν τους ερευνητές στον εντοπισμό άλλων πιθανών συμμετεχόντων. Μειονεκτεί όμως γιατί οι πρώτοι συμμετέχοντες θα έχουν ισχυρό αντίκτυπο στο δείγμα, δεν είναι τυχαία, και υπάρχει έλλειψη ελέγχου επί της μεθόδου δειγματοληψίας. Στόχος είναι η προσέλκυση και συμμετοχή τουλάχιστον 120 συμμετεχόντων στην παρούσα μελέτη.

5.5. Εργαλεία και μέσα συλλογής δεδομένων

Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε με διαδικτυακή έρευνα ερωτηματολογίου, το οποίο συμπληρώνεται on-line από τον συμμετέχοντα. Το ερωτηματολόγιο της παρούσας μελέτης μπορεί να διαχωρισθεί σε επιμέρους τμήματα. Αρχικά στο εισαγωγικό, το οποίο περιλαμβάνει δημογραφικές, κοινωνικού χαρακτήρα και λοιπές γενικές ερωτήσεις, εν συνεχεία ακολουθεί το ερωτηματολόγιο το οποίο περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με την δημοσιογραφία των πολιτών, έπεται το μέρος του ερωτηματολογίου το οποίο διερευνά τα οφέλη της δημοσιογραφίας των πολιτών και τέλος περιλαμβάνονται ερωτήσεις σχετικά με τις προκλήσεις της δημοσιογραφίας των πολιτών.

Στα δημογραφικά – περιγραφικά δεδομένα τα οποία συλλέχθηκαν από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, περιλαμβάνονται ερωτήσεις σχετικά με την ηλικία και το φύλο, το είδος του ΜΜΕ στο οποίο εργάζεται ο συμμετέχων, το είδος της εργασίας που προσφέρει, τα έτη εμπειρίας και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τα οποία κα χρησιμοποιεί ο κάθε συμμετέχων

Στο σκέλος των ερωτήσεων σχετικά με τις γενικές γνώσεις, τα οφέλη και τις προκλήσεις της δημοσιογραφίας των πολιτών, οι ερωτώμενοι καλούνται να απαντήσουν σε μια 5βάθμια κλίμακα Likert σε μια σειρά ερωτήσεων που διερευνούν τα παραπάνω ζητήματα. Το υψηλότερο σκορ στην κλίμακα υποδηλώνει και υψηλότερή αξιολόγηση, αναλόγως την ερώτηση. Στις ερωτήσεις όπου δεν χρησιμοποιείται κάποια τέτοια κλίμακα, έχουν δοθεί στον ερωτώμενο οι επιλογές απάντησης που έχει, ώστε το ερωτηματολόγιο σε όλη του την έκταση να είναι κλειστού τύπου, στοιχείο το οποίο θα βοηθήσει την ερευνήτρια στην τελική στατιστική του ανάλυση. Το ερωτηματολόγιο το οποίο χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα παρατίθεται στο αντίστοιχο παράρτημα.

5.6. Ηθικές και δεοντολογικές διαστάσεις της έρευνας

Η συμμετοχή στην έρευνα είναι εθελοντική. Η απάντηση του ερωτηματολογίου είναι ανώνυμη ενώ, μέσω των τεχνικών ρυθμίσεων της πλατφόρμας, δεν καταγράφονται ψηφιακά προσωπικά δεδομένα [π.χ. η ταυτότητα του H/Y (IP number) μέσω του οποίου γίνεται η συμπλήρωση] και οι ατομικοί ηλεκτρονικοί λογαριασμοί των συμμετεχόντων. Επιπλέον, από τη βάση δεδομένων που συγκεντρώνονται οι απαντήσεις, δεν μπορεί να γίνει ταυτοποίηση του ατόμου. Οι απαντήσεις είναι αυστηρά ανώνυμες. Το μόνο στοιχείο το οποίο αναφέρεται μαζί με κάθε απάντηση στην φόρμα απαντήσεων του Google Forms είναι η ημερομηνία και η ώρα υποβολής του κάθε συμπληρωμένου ερωτηματολογίου.

Στην αρχική οθόνη (σελίδα) του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, υπάρχουν πληροφορίες για το σκοπό και τους στόχους της έρευνας, τους κινδύνους από τη συμμετοχή τους, καθώς και τα οφέλη της έρευνας, το φορέα διεξαγωγής και το στοιχεία των ερευνητών. Επίσης, δίνονται διαβεβαιώσεις για την τήρηση του ΓΚΠΔ και πληροφορίες για τη διαδικασία έκφρασης παραπόνων-καταγγελιών. Αναφορικά με την συγκατάθεση, στο τέλος της 1^{ης} οθόνης (σελίδας), υπάρχει η φράση:

Έχω διαβάσει τις πιο πάνω πληροφορίες και:

☐ Συμφωνώ να συμμετέχω στη συγκεκριμένη έρευνα.
και μόνον αν ο/η συμμετέχων/-ουσα κάνει κλικ (δώσει συγκατάθεση) μπορεί να προχωρήσει στη συμπλήρωση του διαδικτυακού ερωτηματολογίου. Οι συμμετέχοντες μπορούν, οποιαδήποτε στιγμή, να διακόψουν τη συμμετοχή τους και να εξέλθουν από το ερωτηματολόγιο, χωρίς να αποθηκεύεται κανένα στοιχείο τους ή οι απαντήσεις που

έδωσαν μέχρι την έξοδό τους. Γενικά, κανένα στοιχείο δεν αποθηκεύεται, εάν οι συμμετέχοντες δεν κάνουν «ΥΠΟΒΟΛΗ» στην τελευταία οθόνη.

Μετά τη ολοκλήρωση της συμπλήρωσης του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, οι απαντήσεις τους αποθηκεύονται αυτόματα. Τα ανώνυμα αυτά δεδομένα (βάση δεδομένων χωρίς στοιχεία επαφής) θα φυλάσσονται σε ηλεκτρονικό υπολογιστή της ερευνήτριας, στον οποίο θα έχει πρόσβαση αποκλειστικά και μόνο η ίδια. Μετά το πέρας των 6 μηνών τα δεδομένα αυτά θα καταστραφούν οριστικά. Τα δεδομένα θα σταλούν μέσω κρυπτογράφησης στον αρμόδιο για τη στατιστική επεξεργασία και (αν χρειαστεί) στον Επιστημονικό Υπεύθυνο της έρευνας.

5.7. Στατιστική ανάλυση

Αρχικά, η στατιστική ανάλυση επικεντρώθηκε στην παρουσίαση των δημογραφικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών του δείγματος. Εν συνεχεία, για την καλύτερη διερεύνηση των στόχων και του κεντρικού θέματος της παρούσας μελέτης, η ανάλυση εστίασε στην διερεύνηση τριών βασικών ερευνητικών ερωτημάτων ως εξής;

Μετά τη συλλογή των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων, ακολούθησε στατιστική ανάλυση των δεδομένων για τη διερεύνηση συσχετίσεων, μέσω του προγράμματος IBM SPSS Statistics, version 27.0 (Chicago, USA). Πιο συγκεκριμένα, τα δεδομένα αντλήθηκαν αυτόματα από το αρχείο Google form σε ένα φύλλο Microsoft Excel, όπου και κωδικοποιήθηκαν κατάλληλα, σε μορφή και σε μεταβλητές, ικανές να γίνει δυνατή η ανάλυση μέσω του πακέτου SPSS. Στη συνέχεια, μεταφέρθηκαν στο στατιστικό πρόγραμμα SPSS, το οποίο χρησιμοποιείται ευρέως στις κοινωνικές επιστήμες και έρευνες, οι οποίες μελετούν τις απόψεις και τις πεποιθήσεις μέσω ερωτηματολογίων. Μέσω της όλης διαδικασίας, υπολογίσθηκαν απόλυτες και σχετικές συχνότητες, ποσοστά, μέσοι όροι (ή διάμεσοι) και τυπικές αποκλίσεις για την παρουσίαση όλων των μεταβλητών. Το σύνολο των παραπάνω δεδομένων, παρουσιάζεται μέσα από κατάλληλους πίνακες και γραφήματα που δημιουργήθηκαν στα προγράμματα που προαναφέρθηκαν.

Κεφάλαιο 6^ο: Αποτελέσματα

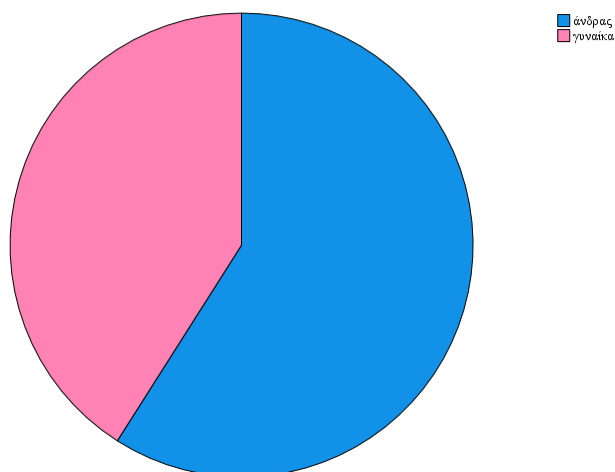
6.1 Περιγραφικά – δημογραφικά δεδομένα δείγματος

Αρχικά παρουσιάζονται τα περιγραφικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος της μελέτης, το οποίο ήταν συνολικά 122 δημοσιογράφοι. Ως προς την ηλικία του δείγματος, αυτή υπολογίστηκε σε 44,8 έτη ($\pm 12,58$), με τη διάμεσο τιμή της να υπολογίζεται σε 45 έτη, γεγονός που καταδεικνύει ότι ως προς το χαρακτηριστικό της ηλικίας, το δείγμα είχε ομοιόμορφη κατανομή. Αναφορικά με την κατανομή του φύλου, οι άνδρες υπερτερούσαν σε ποσοστό 59% (N=72) εν συγκρίσει με τις γυναίκες, οι οποίες κατείχαν ποσοστό 41% (N=50), χωρίς σημαντικές διαφορές της ηλικίας ως προς την παρουσία της μεταβλητής φύλου. Στον πίνακα 1 και στο διάγραμμα 1 παρουσιάζεται η κατανομή του φύλου.

Πίνακας 1

Φύλο

	N	%
άνδρας	72	59,0%
γυναίκα	50	41,0%



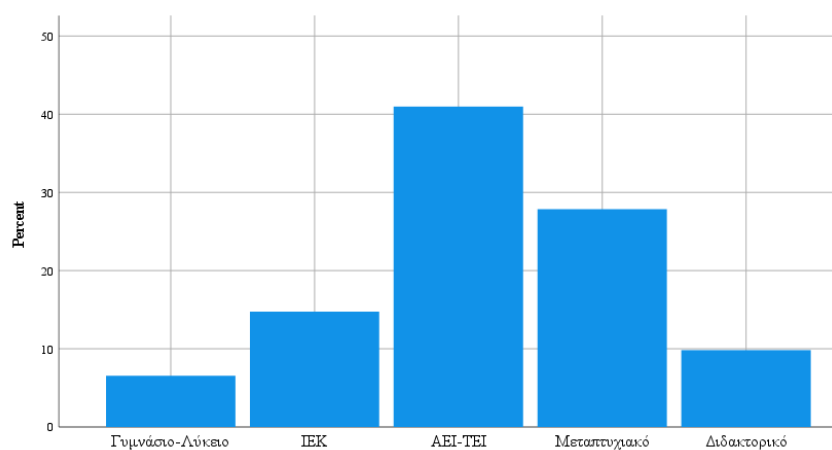
Διάγραμμα 1. Κατανομή φύλου δείγματος

Ως προς το μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων δημοσιογράφων, η πλειονότητα του δείγματος δήλωσε ότι ήταν απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ ή ΤΕΙ), σε ποσοστό 41% (N=50), ενώ έπονται οι κάτοχοι μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου σπουδών με αθροιστικό ποσοστό 37,7% (N=46).

Πίνακας 2

Μορφωτικό επίπεδο

	N	%
Γυμνάσιο-Λύκειο	8	6,6%
ΙΕΚ	18	14,8%
ΑΕΙ-ΤΕΙ	50	41,0%
Μεταπτυχιακό	34	27,9%
Διδακτορικό	12	9,8%



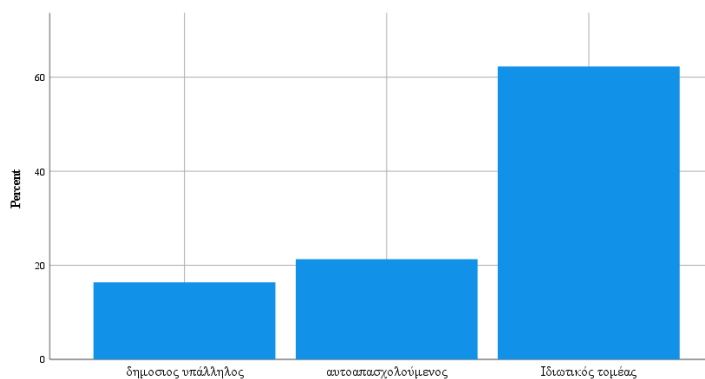
Διάγραμμα 2. Παρουσίαση μορφωτικού επιπέδου συμμετεχόντων

Αναφορικά με τον τομέα στον οποίο δραστηριοποιούνταν οι δημοσιογράφοι, σε ποσοστό 62,3% (N=76) με αρκετά μεγάλη διαφορά από τα επόμενα ποσοστά, ανέφεραν ότι εργάζονται σε ιδιωτικό ΜΜΕ.

Πίνακας 3

Σε ποιόν τομέα εργάζεστε;

	N	%
δημοσιος υπάλληλος	20	16,4%
αυτοαπασχολούμενος	26	21,3%
Ιδιωτικός τομέας	76	62,3%



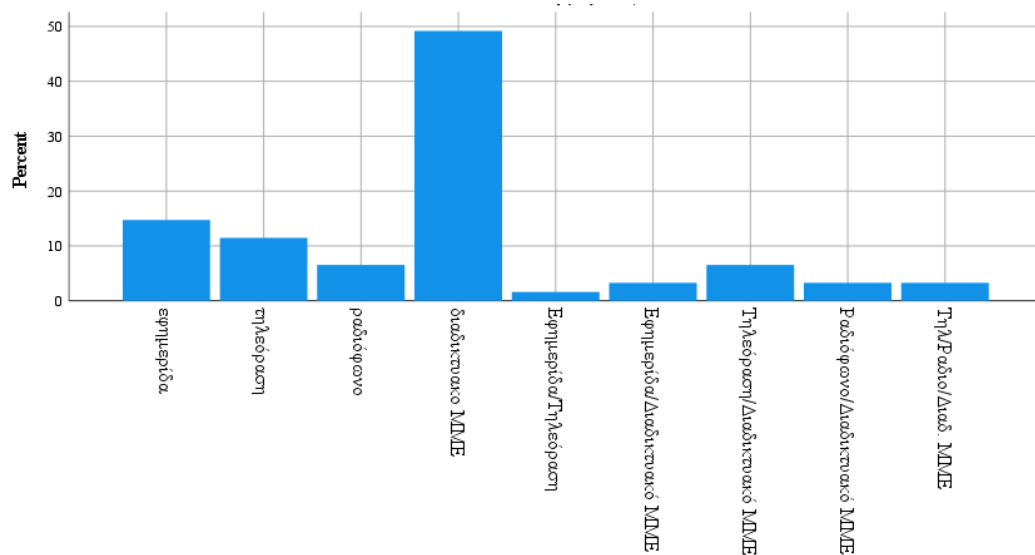
Διάγραμμα 3. Παρουσίαση τομέα απασχόλησης δείγματος

Εκτός από την παραπάνω ερώτηση, η έρευνα διερεύνησε ακόμα περισσότερο το χώρο εργασίας των δημοσιογράφων καθώς στον πίνακα 5 παρουσιάζονται αναλυτικά τα διάφορα είδη ΜΜΕ στα οποία εργάζονταν οι συμμετέχοντες κατά την περίοδο της μελέτης. Σε μεγάλο ποσοστό της τάξης του 49,2% (N=60), τα διαδικτυακά ΜΜΕ αναφέρθηκαν ως τα πλέον κοινά ΜΜΕ, με την εφημερίδα και την τηλεόραση να κατέχουν μικρότερα ποσοστά μετά το διαδίκτυο της τάξης του 14,8% (N=18) και 11,5% (N=14) αντίστοιχα.

Πίνακας 4

Σε ποιο ΜΜΕ εργάζεστε;

	N	%
Εφημερίδα	18	14,8%
Τηλεόραση	14	11,5%
Ραδιόφωνο	8	6,6%
Διαδικτυακό ΜΜΕ	60	49,2%
Εφημερίδα/Τηλεόραση	2	1,6%
Εφημερίδα/Διαδικτυακό ΜΜΕ	4	3,3%
Τηλεόραση/Διαδικτυακό ΜΜΕ	8	6,6%
Ραδιόφωνο/Διαδικτυακό ΜΜΕ	4	3,3%
Τηλεόραση/Ραδιόφωνο/Διαδικτυακό ΜΜΕ	4	3,3%



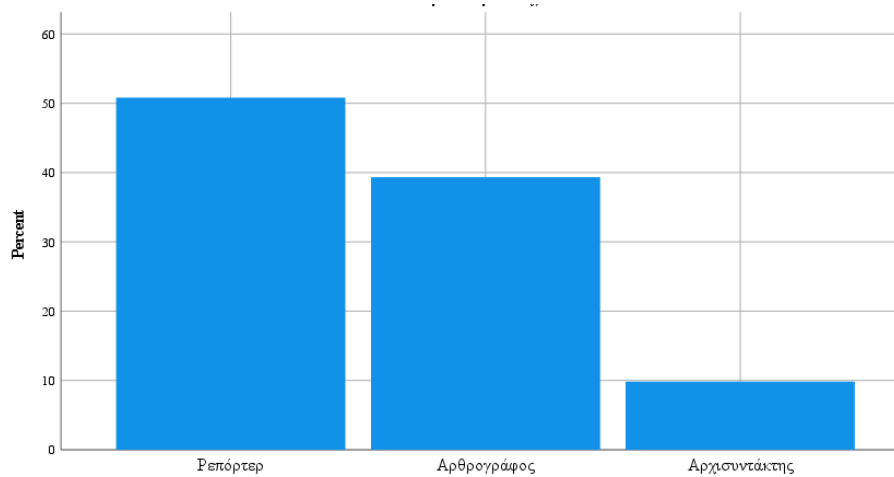
Διάγραμμα 4. Είδος ΜΜΕ στο οποίο εργάζονται το δείγμα

Ως προς την ιδιότητα τους, οι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι εργάζονται κυρίως ως ρεπόρτερ σε ποσοστό 50,8% (N=62), ενώ ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό επίσης ανέφερε ότι εργάζεται ως αρθρογράφος, Σημαντικό στοιχείο το οποίο επίσης αναφέρθηκε θεωρούνται τα έτη εργασίας στον κλάδο αυτό. Για το δείγμα βάσει των απαντήσεων υπολογίστηκε ότι εργάζονται κατά μέσο όρο 21,33 έτη ($\pm 14,37$) με διάμεσο τιμή τα 21 έτη.

Πίνακας 5

Ποια η ιδιότητά σας;

	N	%
Ρεπόρτερ	62	50,8%
Αρθρογράφος	48	39,3%
Αρχισυντάκτης	12	9,8%



Διάγραμμα 5. Θέση εργασίας των συμμετεχόντων στον φορέα εργασίας

6.2. Η γνώμη των επαγγελματιών δημοσιογράφων για τη Δημοσιογραφία των Πολιτών

Από μία σειρά ερωτήσεων, οι δημοσιογράφοι κλήθηκαν να εκφράσουν την άποψή τους ως προς την δημοσιογραφία των πολιτών. Αρχικά, στην συντριπτική πλειονότητά τους, οι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι γνωρίζουν τον όρο αυτό.

Πίνακας 6

Γνωρίζετε τι σημαίνει Δημοσιογραφία των Πολιτών;

	N	%
ναι	112	91,8%
όχι	10	8,2%

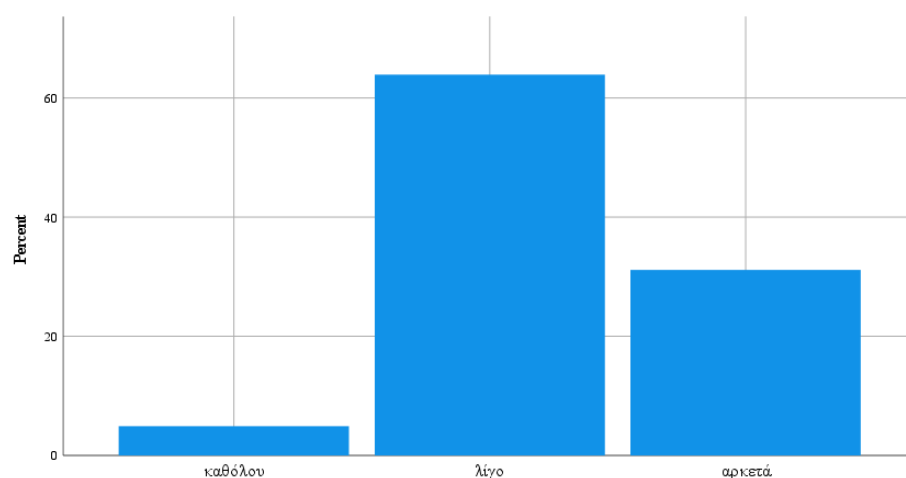
Επιπρόσθετα, οι δημοσιογράφοι ανέφεραν ότι θεωρούν λίγο έγκυρες τις ειδήσεις και τις πληροφορίες οι οποίες διακινούνται μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στα πλαίσια της δημοσιογραφίας των πολιτών σε ποσοστό 63,9% (N=78), το οποίο κρίνεται αρκετά υψηλό.

Πίνακας 7

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε έγκυρες τις ειδήσεις/πληροφορίες στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης;

	N	%
καθόλου	6	4,9%

λίγο	78	63,9%
αρκετά	38	31,1%



Διάγραμμα 6. Αποψη δημοσιογράφων ως προς την εγκυρότητα των πληροφοριών και των ειδήσεων στα ΜΚΔ

Στους πίνακες από 8 έως και 10, αποτυπώθηκαν επιπρόσθετες απόψεις των δημοσιογράφων σχετικά με την δημοσιογραφία των πολιτών. Συγκεκριμένα, κρίνουν θετικά την συμβολή της στην ενημέρωση των πολιτών σε ποσοστό 82% (N=100), ενώ ανέφεραν τη θετική συνύπαρξη δημοσιογραφίας των πολιτών και του επαγγέλματος της δημοσιογραφίας, καθώς το 73,8% (N=90) δήλωσε ότι δεν λειτουργεί εναντίον του επαγγέλματος. Στο ίδιο μήκος κύματος με τα παραπάνω ευρήματα, οι δημοσιογράφοι τόνισαν σε ποσοστό 88,5% (N=108) ότι τάσσονται υπέρ της δημοσιογραφίας των πολιτών.

Πίνακας 8

Πιστεύετε ότι η Δημοσιογραφία των Πολιτών συμβάλλει στην ενημέρωση του κοινού;

	N	%
ναι	100	82,0%
όχι	22	18,0%

Πίνακας 9

Πιστεύετε ότι η Δημοσιογραφία των Πολιτών μπορεί να λειτουργήσει εναντίον του επαγγέλματος της δημοσιογραφίας;

	N	%
ναι	32	26,2%
όχι	90	73,8%

Πίνακας 10

Εσείς θεωρείτε ότι η Δημοσιογραφία των Πολιτών είναι χρήσιμη στη Δημοσιογραφία;

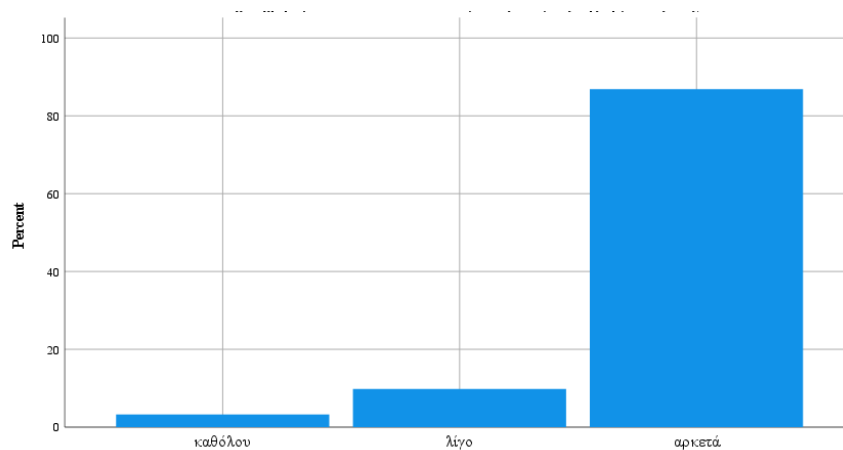
	N	%
υπέρ	108	88,5%
κατά	14	11,5%

Το διαδίκτυο αποτελεί καθοριστικό εργαλείο στην δημοσιογραφία των πολιτών αλλά και των επαγγελματιών δημοσιογράφων. Ως αποτέλεσμα, διερευνήθηκε με μια σειρά ερωτήσεων η άποψη, η χρήση αλλά και ο τρόπος λειτουργίας αυτού στο πλαίσιο των αναγκών της δημοσιογραφίας. Ως εκ τούτου, το δείγμα ανέφερε ότι κάνει αρκετά συχνά χρήση του διαδικτύου σε ποσοστό 86,9% (N=106) για τις ανάγκες της εργασίας.

Πίνακας 11

Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε το Διαδίκτυο για τις ανάγκες της εργασίας σας;

	N	%
καθόλου	4	3,3%
λίγο	12	9,8%
αρκετά	106	86,9%



Διάγραμμα 7. Συχνότητα χρήσης διαδικτύου από το δείγμα της μελέτης

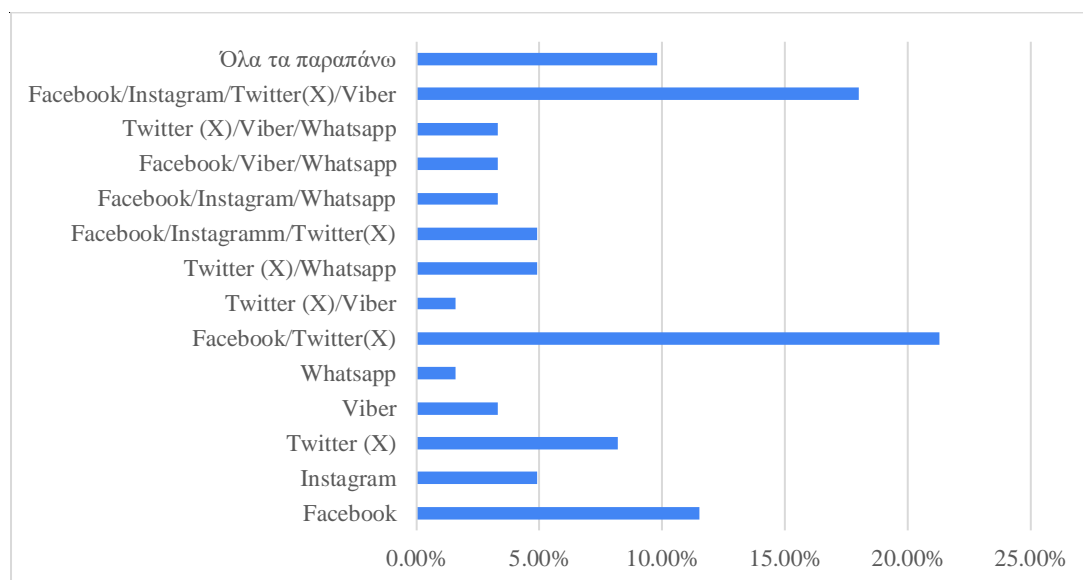
Ως προς το είδος της πλατφόρμας και του μέσου κοινωνικής δικτύωσης που χρησιμοποιούσαν οι δημοσιογράφοι κατά την περίοδο της έρευνας, αναφέρθηκε ότι στην πλειονότητά τους χρησιμοποιούσαν τον συνδυασμό Facebook και Twitter (X) σε ποσοστό 21,3% (N=26). Υψηλό ποσοστό της τάξης του 18% (N=22) σημείωσε και ο συνδυασμός Facebook, Instagram, Twitter (X), Viber, γεγονός που καταδεικνύει την αναγκαιότητα χρήσης πολλαπλών μέσων κοινωνικής δικτύωσης προς επίτευξη πολύπλευρης ενημέρωσης. Γενικότερα η ταυτόχρονη χρήση τουλάχιστον δύο διαφορετικών μέσων κοινωνικής δικτύωσης απέσπασε αθροιστικό ποσοστό 70,4%.

Πίνακας 12

Ποιο από τα δημοφιλή Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης χρησιμοποιείτε περισσότερο για τις ανάγκες της εργασίας σας;

	N	%
Facebook	14	11,5%
Instagram	6	4,9%
Twitter (X)	10	8,2%
Viber	4	3,3%
Whatsapp	2	1,6%
Facebook/Twitter(X)	26	21,3%
Twitter (X)/Viber	2	1,6%
Twitter (X)/Whatsapp	6	4,9%
Facebook/Instagramm/Twitter(X)	6	4,9%

Facebook/Instagram/Whatsapp	4	3,3%
Facebook/Viber/Whatsapp	4	3,3%
Twitter (X)/Viber/Whatsapp	4	3,3%
Facebook/Instagram/Twitter(X)/Viber	22	18,0%
Όλα τα παραπάνω	12	9,8%



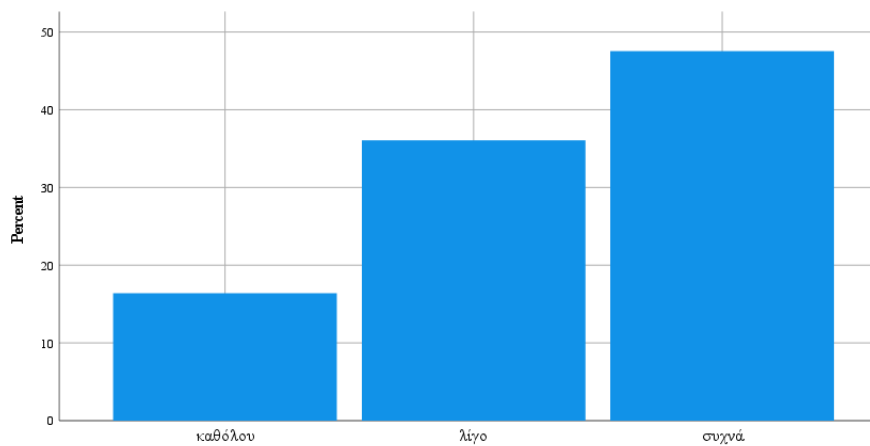
Διάγραμμα 8. Παρουσίαση συχνότητας χρήσης ΜΚΔ

Ως προς τη χρήση εικόνων και πληροφοριών που διακινούνται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, οριακά ένα ποσοστό της τάξης του 47,5% (N=58) ανέφερε ότι χρησιμοποίησε αρκετά συχνά το υλικό αυτό προς όφελος της εργασίας του, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό 52,5% δήλωσε ότι το χρησιμοποίησε λίγο ή και καθόλου.

Πίνακας 13

Έχετε χρησιμοποιήσει στην εργασία σας πληροφορίες ή εικόνες που αλιεύσατε από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης;

	N	%
καθόλου	20	16,4%
λίγο	44	36,1%
συχνά	58	47,5%



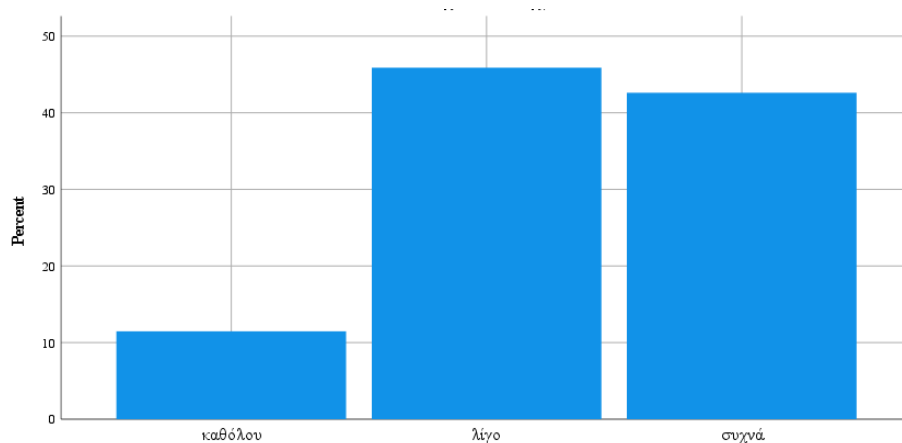
Διάγραμμα 9. Συχνότητα χρήσης υλικού από τα ΜΚΔ προς όφελος της εργασίας των δημοσιογράφων

Ως προς την επιρροή που είχαν οι αναρτήσεις πολιτών στην εργασία και το υλικό που αναζητούσαν οι δημοσιογράφοι από τα ΜΚΔ, η πλειονότητα αυτών ανέφερε ότι αναζήτησε τέτοιο υλικό σε αναρτήσεις λίγο (45,9%, N=56) ενώ μοιρασμένες ήταν οι απαντήσεις που αφορούσαν την σχετικά συχνή χρήση (42,6%, N=52).

Πίνακας 14

Αναζητάτε για τις ανάγκες της εργασίας σας σχόλια ή εικόνες ή κάτι άλλο από αναρτήσεις πολιτών στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης;

	N	%
καθόλου	14	11,5%
λίγο	56	45,9%
συχνά	52	42,6%



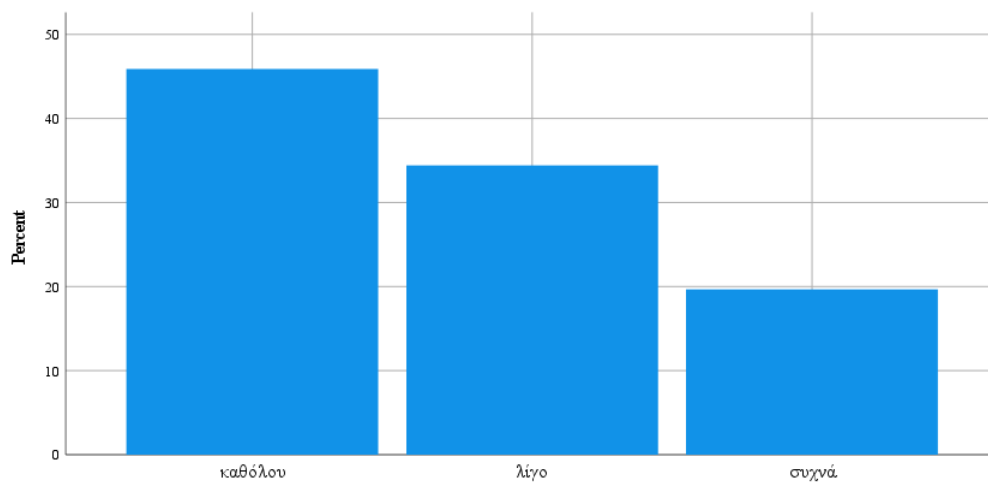
Διάγραμμα 10. Συχνότητα χρήσης υλικού από αναρτήσεις πολιτών

Σημαντική είναι η άποψη που εξέφρασαν οι δημοσιογράφοι σχετικά με την εμπλοκή τους στις αναρτήσεις χρηστών των ΜΚΔ. Στην πλειονότητά τους, ανέφεραν ότι δεν επιθυμούν να λαμβάνουν μέρος σε τέτοιες ενέργειες σε ποσοστό 45,9% (N=56), με τα υπόλοιπα ποσοστά να ακολουθούν με αρκετά σημαντική διαφορά,.

Πίνακας 15

Εμπλέκεστε κατά την εργασία σας σε αναρτήσεις πολιτών που αφορούν ειδήσεις; Για παράδειγμα, ανεβάζετε σχόλια σε τέτοιες δημοσιεύσεις ή αναδημοσιεύετε;

	N	%
καθόλου	56	45,9%
λίγο	42	34,4%
συχνά	24	19,7%



Διάγραμμα 11. Συχνότητα εμπλοκής δημοσιογράφων σε αναρτήσεις πολιτών

6.3. Τα οφέλη της Δημοσιογραφίας των Πολιτών

Στο κομμάτι της έρευνας αυτό, περιλαμβάνονταν κατά σειρά έντεκα (11) ερωτήσεις οι οποίες αφορούσαν τα πιθανά οφέλη της εμπλοκής των πολιτών στην δημοσιογραφία. Συγκεκριμένα, οι κατ' επάγγελμα δημοσιογράφοι βαθμολόγησαν στην

πενταβάθμια κλίμακα τύπου Likert τις παρακάτω προτάσεις στο κατά πόσο τους εξέφραζαν ως προς τα οφέλη που πηγάζουν από την δημοσιογραφία των πολιτών. Οι ερωτήσεις, καθώς και οι απαντήσεις ανά βαθμολογία παρουσιάζονται στον πίνακα 16.

Πίνακας 16

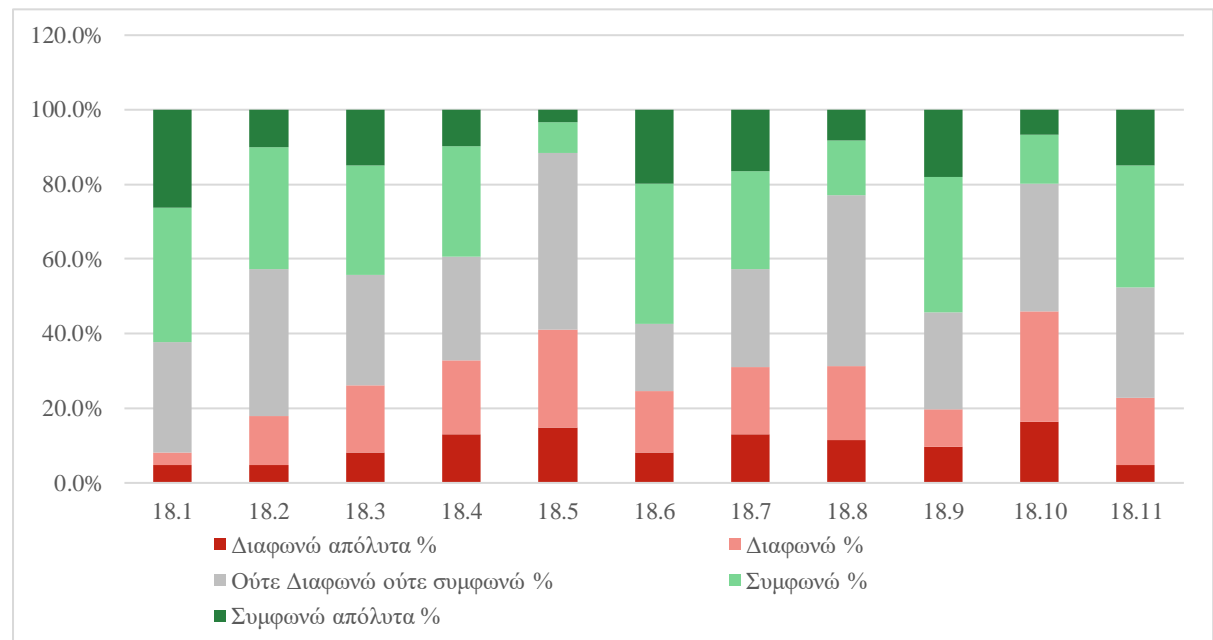
Άποψη δημοσιογράφων για τα οφέλη της δημοσιογραφία των πολιτών

Ερώτ.	Εκφώνηση	Διαφωνώ απόλυτα		Διαφωνώ		Ούτε Διαφωνώ ούτε συμφωνώ		Συμφωνώ		Συμφωνώ απόλυτα	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
18.1	Κάνει γνωστά τα αντικείμενα της κοινωνίας μας	6	4,9%	4	3,3%	3	29,5	4	36,1	3	26,2
	Αντιμετωπίζει επειγόντως τις ειδήσεις (υψηλή ταχύτητα ροής πληροφοριών)	6	4,90 %	1	13,10 %	4	39,30 %	4	32,80 %	1	9,80 %
18.3	Ευρύτερη κάλυψη εκδηλώσεων	1	8,20 %	2	18,00 %	3	29,50 %	3	29,50 %	1	14,8 %
	Αποκαλύπτει εκείνα τα πράγματα που οι δημοσιογράφοι θα ήθελαν να αγνοήσουν	0	%	2	%	6	%	6	%	8	0%
18.4	Αποτρέπει την τροφοδοσία των μαζών με παλαιές ειδήσεις.	1	13,10 %	2	19,70 %	3	27,90 %	3	29,50 %	1	9,80 %
	Βοηθά στην ανάπτυξη της συνείδησης της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνίας και ενσωματώνει τους ανθρώπους	6	%	4	%	4	%	6	%	2	%
18.5	Αποτρέπει την τροφοδοσία των μαζών με παλαιές ειδήσεις.	1	14,80 %	3	26,20 %	5	47,50 %	1	8,20 %	4	3,30 %
	Βοηθά στην ανάπτυξη της συνείδησης της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνίας και ενσωματώνει τους ανθρώπους	8	%	2	%	8	%	0	%		
18.6	Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνίας και ενσωματώνει τους ανθρώπους	1	8,20 %	2	16,40 %	2	18,00 %	4	37,70 %	2	19,7 %
		0	%	0	%	2	%	6	%	4	0%

	στη χρήση της										
	Δημιουργεί και να δημοσιεύει περιεχόμενο										
18.7	απαλλαγμένο από τους παλιούς περιορισμούς της παραδοσιακής δημοσιογραφίας	1	13,10	2	18,00	3	26,20	3	26,20	2	16,4
	Η συνεισφορά των Πολιτών βελτιώνει το αποτέλεσμα και την ακρίβεια των ειδήσεων/νέων	6	%	2	%	2	%	2	%	0	0%
18.8	Οι Πολίτες με διαφορετική ατζέντα από αυτή των κυρίαρχων μέσων ενημέρωσης μπορούν να αποκαλύψουν ειδήσεις που τα ΜΜΕ	1	11,50	2	19,70	5	45,90	1	14,80	1	8,20
	Παρέχει διαφανή δημοσιογραφία στο κοινό	4	%	4	%	6	%	8	%	0	%
18.9	Μπορεί να οικοδομήσει μια αίσθηση κοινότητας, αυξάνοντας την κατανόηση και τη συμμετοχή στην πολιτική ζωή	1	9,80	1	9,80	3	26,20	4	36,10	2	18,0
		2	%	2	%	2	%	4	%	2	0%
18.10		2	16,40	3	29,50	4	34,40	1	13,10	8	6,60
		0	%	6	%	2	%	6	%		%
18.11		6	4,90	2	18,00	3	29,50	4	32,80	1	14,8
			%	2	%	6	%	0	%	8	0%

Από τα ευρήματα του πίνακα 16 αλλά και την γραφική απεικόνιση αυτών στον σχετικό διάγραμμα (διάγραμμα 12) φαίνεται ότι η πλειονότητα των δημοσιογράφων αναγνωρίζει τα οφέλη της δημοσιογραφίας των πολιτών. Σχεδόν σε όλες τις ερωτήσεις

που απαντήθηκαν, οι βαθμολογίες «συμφωνώ» και «συμφωνώ πολύ» είχαν αθροιστικό ποσοστό άνω του 50%. Στα ερωτήματα στα οποία αυτό δεν παρατηρήθηκε, αφορούσε τα ερωτήματα 18.5, 18.8 και 18.10. Στην ερώτηση 18.5, οι δημοσιογράφοι σε ποσοστό 47.% δήλωσαν ότι ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν ως προς την άποψη ότι η δημοσιογραφία των πολιτών αποτρέπει την τροφοδοσία των μαζών με παλαιές ειδήσεις. Ως προς την ερώτηση 18.8, οι δημοσιογράφοι ήταν είτε αρνητικά προσκείμενοι είτε ουδέτεροι (αθροιστικό ποσοστό 77%) σχετικά με το ότι η συνεισφορά των πολιτών βελτιώνει το αποτέλεσμα και την ακρίβεια των ειδήσεων. Τέλος, η πλειονότητα των απαντήσεων ήταν είτε αρνητικές είτε ουδέτερες (αθροιστικό ποσοστό 80,3%) στο ερώτημα 18.10, στο οποίο αναφέρεται ότι η δημοσιογραφία των πολιτών παρέχει διαφανή ενημέρωση και δημοσιογραφία στο κοινό.



Διάγραμμα 12. Γραφική απεικόνιση της επιμέρους βαθμολογίας κάθε ερωτήματος του πίνακα 16

6.4. Οι προκλήσεις της Δημοσιογραφίας των Πολιτών

Εκτός από τα οφέλη της δημοσιογραφίας των πολιτών διερευνήθηκε και το σύνολο των προκλήσεων αυτής. Συγκεκριμένα στο τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου περιλαμβάνονταν κατά σειρά δώδεκα (12) ερωτήσεις οι οποίες αφορούσαν τις πιθανές προκλήσεις της εμπλοκής των πολιτών στην δημοσιογραφία. Συγκεκριμένα, οι κατ' επάγγελμα δημοσιογράφοι βαθμολόγησαν στην πενταβάθμια κλίμακα τύπου Likert τις παρακάτω προτάσεις στο κατά πόσο τους εξέφραζαν ως προς

τις προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η δημοσιογραφία των πολιτών. Οι ερωτήσεις, καθώς και οι απαντήσεις ανά βαθμολογία παρουσιάζονται στον πίνακα 17.

Πίνακας 17

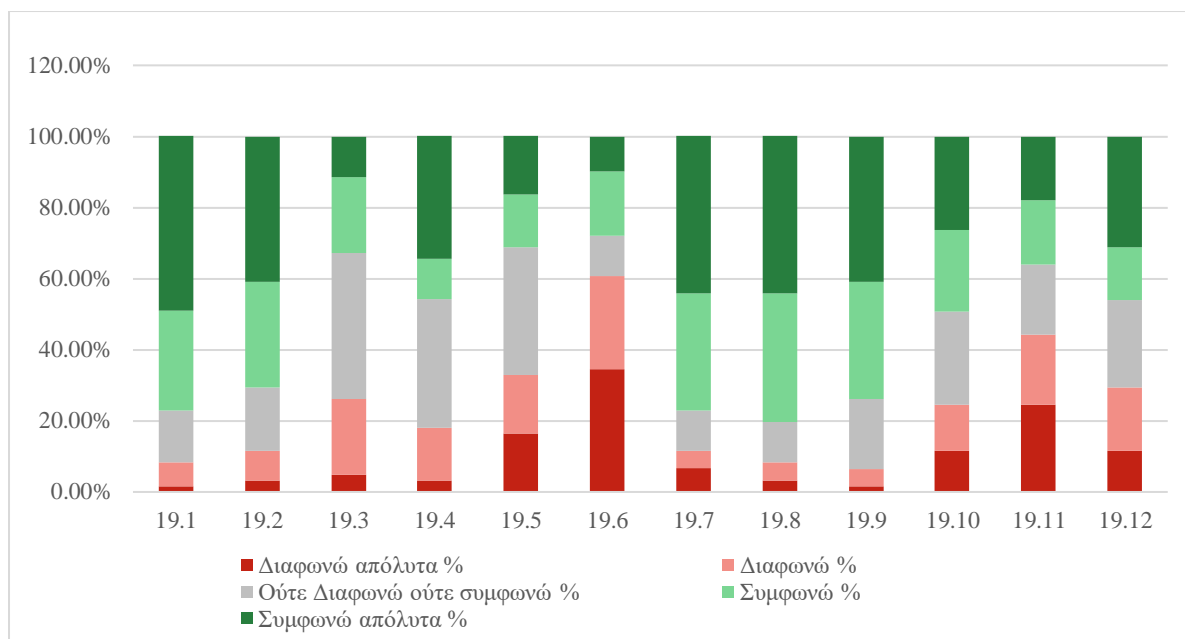
Άποψη δημοσιογράφων για τις προκλήσεις της δημοσιογραφία των πολιτών

Ερώτ. τ.	Εκφώνηση	Διαφωνώ απόλυτα		Διαφωνώ		Ούτε Διαφωνώ ούτε συμφωνώ		Συμφωνώ		Συμφωνώ απόλυτα	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
19.1	Η επικράτηση των συκοφαντικών ειδήσεων ή των fake news (ψευδείς ειδήσεις)	2	1,60 %	8	6,60 %	1	14,8 %	3	27,9 %	6	49,2 %
19.2	Ανεκπαίδευτοι στη Δημοσιογραφία άνθρωποι προσπαθούν να διαπράττουν δημοσιογραφικές πράξεις	4	3,30 %	1	8,20 %	2	18,0 %	3	29,5 %	5	41,0 %
19.3	Οι περισσότερες ειδήσεις που δημοσιεύονται είναι αναληθής και μη χρήσιμες	6	4,90 %	2	21,3 %	5	41,0 %	2	21,3 %	1	11,5 %
19.4	Οξύνει τον πολιτικό λόγο και υποτιμά την τεχνογνωσία, την εμπειρία και το ταλέντο	4	3,30 %	1	14,8 %	4	36,1 %	1	11,5 %	4	34,4 %
19.5	Μεγάλη μερίδα των πολιτών δεν έχουν ψηφιακό γραμματισμό ή δυσκολεύονται να	2	16,4 %	2	16,4 %	4	36,1 %	1	14,8 %	2	16,4 %
		0	0%	0	0%	4	0%	8	0%	0	0%

	έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο										
	Αποθαρρύνει τον επαγγελματισμό των	4 2	34,4 0%	3 2	26,2 0%	1 4	11,5 0%	2 2	18,0 0%	1 2	9,80 %
	Δημοσιογράφων										
	Το μεγάλο ποσοστό των fake news κλονίζει την εμπιστοσύνη του κοινού στη Δημοσιογραφία										
19.7	Δημοσιεύονται ψευδείς πληροφορίες που μπορούν να βλάψουν την υγεία των πολιτών	8	6,60 %	6	4,90 %	1 4	11,5 0%	4 0	32,8 0%	5 4	44,3 0%
19.8	Δίνει λόγο σε άτομα που έχουν ακραίες απόψεις (πολιτικές, ιδεολογικές, κοινωνικές κλπ)	4	3,30 %	6	4,90 %	1 4	11,5 0%	4 4	36,1 0%	5 4	44,3 0%
19.9	Οι άνθρωποι εισβάλλουν εύκολα στην ιδιωτικότητα άλλων ανθρώπων	2	1,60 %	6	4,90 %	2 4	19,7 0%	4 0	32,8 0%	5 0	41,0 0%
19.1 0	Υπονομεύεται η αντικειμενικότητα της	1 4	11,5 0%	1 6	13,1 0%	3 2	26,2 0%	2 8	23,0 0%	3 2	26,2 0%
19.1 1	Δημοσιογραφίας καθώς πολλοί δημοσιογράφοι των Πολιτών είναι ακτιβιστές	3 0	24,6 0%	2 4	19,7 0%	2 4	19,7 0%	2 2	18,0 0%	2 2	18,0 0%
19.1 2	Μόνο οι επαγγελματίες Δημοσιογράφοι μπορούν να κατανοήσουν την	1 4	11,5 0%	2 2	18,0 0%	3 0	24,6 0%	1 8	14,8 0%	3 8	31,1 0%

Από τα ευρήματα του πίνακα 17 αλλά και την γραφική απεικόνιση αυτών στον σχετικό διάγραμμα (διάγραμμα 13) φαίνεται ότι η πλειονότητα των δημοσιογράφων τάσσεται θετικά σχετικά με τις προκλήσεις της δημοσιογραφίας των πολιτών. Σχεδόν σε όλες τις ερωτήσεις που απαντήθηκαν, οι βαθμολογίες «συμφωνώ» και «συμφωνώ πολύ» συγκέντρωσαν αθροιστικό ποσοστό άνω του 50%, γεγονός το οποίο συνεπάγεται με αρκετές αλλαγές και βελτιώσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν στον χώρο της δημοσιογραφίας των πολιτών, ώστε αυτή να μπορεί στο μέλλον να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ενημέρωση των πολιτών.

Στα ερωτήματα στα οποία αυτό δεν παρατηρήθηκε, αφορούσε τα ερωτήματα 19.3, 19.5 και 19.6. Συγκεκριμένα λοιπόν, στο ερώτημα 19.3, οι δημοσιογράφοι είτε διαφωνούν γενικά είτε εκφράζουν ουδέτερη άποψη (αθροιστικό ποσοστό 67,2%) ως προς τη δήλωση ότι οι περισσότερες ειδήσεις που δημοσιεύονται είναι αναληθής και μη χρήσιμες. Εκτός αυτού, σχετικά με τις απαντήσεις του ερωτήματος 19.5, το οποίο αναφέρεται στον ψηφιακό γραμματισμό και την πρόσβαση των πολιτών στο διαδίκτυο, το 68,2% των δημοσιογράφων δήλωσε ότι διαφωνεί ή έχει ουδέτερη άποψη σχετικά με το ότι μεγάλη μερίδα των πολιτών δεν έχουν ψηφιακό γραμματισμό ή δυσκολεύονται να έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο. Τέλος, στο ερώτημα 19.6, οι δημοσιογράφοι είτε διαφωνούν γενικά είτε εκφράζουν ουδέτερη άποψη (αθροιστικό ποσοστό 72,8%) ως προς τη δήλωση ότι η δημοσιογραφία των πολιτών αποθαρρύνει τον επαγγελματισμό των δημοσιογράφων.



Διάγραμμα 13. Γραφική απεικόνιση της επιμέρους βαθμολογίας κάθε ερωτήματος του πίνακα 17

Κεφάλαιο 7^ο: Συζήτηση

Στόχος της παρούσας συγχρονικής έρευνας ήταν η διερεύνηση των απόψεων των επαγγελματιών δημοσιογράφων σχετικά με τη Δημοσιογραφία των πολιτών στην εποχή των Νέων Μέσων. Με σκοπό τη διερεύνηση των απόψεών τους σχετικά με τα οφέλη και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι, στη μελέτη αυτή συμμετείχαν 120 άτομα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης των συλλεχθέντων δεδομένων και ως προς τα κοινωνικοδημογραφικά στοιχεία, οι συμμετέχοντες ήταν στην πλειοψηφία τους άνδρες, με μέση ηλικία τα 45 έτη, απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εργαζόμενοι σε ιδιωτικά μέσα ενημέρωσης, και συγκεκριμένα σε διαδικτυακά μέσα ενημέρωσης, κυρίως ως ρεπόρτερ.

Αναφορικά με τα ευρήματα που αφορούν στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή τη γνώμη των επαγγελματιών δημοσιογράφων για τη Δημοσιογραφία των πολιτών, σε συντριπτικό ποσοστό της πλειοψηφίας (91,8%) γνώριζαν τον όρο της Δημοσιογραφίας των πολιτών. Παρόμοιο εύρημα επιβεβαιώθηκε και σε προηγούμενες συναφείς εμπειρικές μελέτες (Mahamed et al., 2021; Salaudeen, 2021; Tong, 2015; Andersson, 2013; Lewis, Kaufhold & Lasorsa, 2010).

Ο βαθμός στον οποίο οι συμμετέχοντες θεωρούν ως έγκυρες τις ειδήσεις και τις πληροφορίες που αναρτώνται στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης από πολίτες δημοσιογράφους είναι στην πλειοψηφία «λίγο». Η άποψη αυτή συνάδει και με προηγούμενες έρευνες που εστίασαν στην άποψη των επαγγελματιών δημοσιογράφων και όπου οι ίδιοι στέκονται επιφυλακτικοί απέναντι στην αξιοπιστία και στην εγκυρότητα της Δημοσιογραφίας των πολιτών (Mahamed et al., 2021; Salaudeen, 2021; Tong, 2015; Andersson, 2013; Lewis, Kaufhold & Lasorsa, 2010). Πράγματι, η Δημοσιογραφία των πολιτών δεν έχει αξιοπιστία για μεγάλη μερίδα των επαγγελματιών δημοσιογράφων (ObiaksProject, 2023). Στον αντίποδα, οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι στην έρευνα των Nwosu, Chinazom & Anyaogu (2021), όχι μόνο θεωρούν αξιόπιστη τη Δημοσιογραφία των πολιτών αλλά έχουν απόλυτα θετική στάση απέναντί της και την εκλαμβάνουν ως καταλληλότερη για τις εποχές τις οποίες διανύει η Δημοσιογραφία.

Η άποψη της πλειοψηφίας των συμμετεχόντων για τη συμβολή των πληροφοριών και των ειδήσεων από τους πολίτες δημοσιογράφους στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης ήταν θετική, σε ένα συντριπτικό ποσοστό (82%). Θετική άποψη είχαν και οι συμμετέχοντες της έρευνας των Mahamed et al (2021) απέναντι στους πολίτες δημοσιογράφους και στη συμβολή τους, εφιστώντας ωστόσο ότι χρειάζεται προσοχή ως προς την εγκυρότητα και την ακρίβεια του περιεχομένου όσων δημοσιοποιούν. Αντίθετα, αρνητική ήταν η στάση των επαγγελματιών δημοσιογράφων στη μελέτη των Salaudeen (2021).

Ένας μεγάλο ποσοστό των συμμετεχόντων επαγγελματιών δημοσιογράφων κρίνει ότι η συνύπαρξη της παραδοσιακής Δημοσιογραφίας και της Δημοσιογραφίας των πολιτών είναι θετική και ότι δεν λειτουργεί εναντίον του επαγγέλματος του δημοσιογράφου (73,8%). Στο ίδιο πνεύμα, οι συμμετέχοντες στην έρευνα της Andersson (2013) δήλωσαν ότι η Δημοσιογραφία των πολιτών μπορεί να βελτιώσει πτυχές της παραδοσιακής Δημοσιογραφίας και να λειτουργήσει προς όφελός της. Για τους δημοσιογράφους της μελέτης των Nwosu, Chinazom & Anyaogu (2021), η Δημοσιογραφία των πολιτών επηρεάζει την παραδοσιακή Δημοσιογραφία με θετικούς τρόπους και οι δύο μορφές της Δημοσιογραφίας λειτουργούν συμπληρωματικά. Ωστόσο, κάποιοι συμμετέχοντες επαγγελματίες δημοσιογράφοι στη μελέτη της Andersson (2013) εξέφρασαν ανησυχίες για την αρνητική επιρροή της Δημοσιογραφίας των πολιτών στο δημοσιογραφικό επάγγελμα και ιδίως στην αυτονομία των δημοσιογράφων, ένα εύρημα που δεν επιβεβαιώθηκε στην παρούσα μελέτη.

Εξίσου ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των συμμετεχόντων (88,5%) στην παρούσα έρευνα δήλωσε ότι η Δημοσιογραφία των Πολιτών είναι χρήσιμη για τη Δημοσιογραφία. Όμοια, η συμμετοχή του κοινού επηρεάζει θετικά τη Δημοσιογραφία, σύμφωνα με τα ευρήματα σχετικά με τις απόψεις των δημοσιογράφων στην έρευνα της Andersson (2013) και στην έρευνα των Nwosu, Chinazom & Anyaogu (2021).

Παράλληλα, το Διαδίκτυο αποτελεί ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο για την εργασία των επαγγελματιών δημοσιογράφων, δεδομένου ότι το 86,9% του δείγματος απάντησε ότι το χρησιμοποιεί αρκετά για τις ανάγκες της εργασίας του. Στο πλαίσιο της χρήσης του Διαδικτύου της εργασίας των συμμετεχόντων, η πλειοψηφία απάντησε ότι χρησιμοποιεί τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης Facebook και Twitter, αλλά και το

Instagram, αναδεικνύοντας ότι επικρατεί μία αξιοποίηση πολλαπλών μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης. Σε αντίθεση με τη χρησιμότητα των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης στην προσωπική και επαγγελματική ζωή των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα, οι συμμετέχοντες δημοσιογράφοι στη μελέτη των Salaudeen (2021) δήλωσαν ότι η χρήση των τεχνολογιών αυτών για την εργασία τους είναι περιορισμένη, και σίγουρα πιο περιορισμένη από τη χρήση τους για προσωπικούς σκοπούς. Οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι από την άλλη, στην έρευνα του Μυτικιώτη (2018), χαρακτήρισαν τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης ως επικίνδυνα.

Ωστόσο, το 52,5% των συμμετεχόντων στην παρούσα μελέτη δήλωσε ότι χρησιμοποιεί «λίγο ή καθόλου» τις πληροφορίες και τις εικόνες που διακινούνται στα Μέσα Μαζικής Δικτύωσης από τους δημοσιογράφους πολίτες, γεγονός που ενδεχομένως να αντικρούει την προηγούμενη πεποίθησή τους ότι η Δημοσιογραφία των πολιτών είναι χρήσιμη στη Δημοσιογραφία, ενώ το 45,9% των συμμετεχόντων δήλωσε ότι αναζητά για τις εργασιακές του ανάγκες αναρτήσεις των δημοσιογράφων πολιτών στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Όμοια, σε μικρό βαθμό έως καθόλου χρησιμοποιούν οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι τις δημοσιεύσεις/κοινοποιήσεις των δημοσιογράφων πολιτών στην έρευνα των Salaudeen (2021). Από την άλλη, ως ενδεχόμενη πηγή πληροφόρησης αντιμετώπισαν κάποιοι συμμετέχοντες επαγγελματίες δημοσιογράφοι όσα αναρτούν ή δημοσιοποιούν οι πολίτες δημοσιογράφοι στην έρευνα της Andersson (2013). Αντίθετα με τα ευρήματα αυτά, οι συμμετέχοντες επαγγελματίες δημοσιογράφοι στην έρευνα των Nwosu, Chinazom & Anyaogu (2021) υποστήριξαν ότι κάνουν συχνή χρήση των δημοσιεύσεων/κοινοποιήσεων των πολιτών δημοσιογράφων.

Και πάλι, στην πλειοψηφία τους οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι δήλωσαν ότι δεν επιθυμούν να λαμβάνουν μέρος («καθόλου») σε αναρτήσεις των πολιτών δημοσιογράφων στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Μελέτες έχουν διαπιστώσει ότι οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι δεν δείχνουν εμπιστοσύνη στο περιεχόμενο των αναρτήσεων δημοσιογράφων πολιτών (Naab & Sehl, 2016; Vos et al., 2012) και αυτός ενδεχομένως να είναι ο λόγος όπου οι συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα αρνούνται να συμμετάσχουν σε τέτοιες αναρτήσεις/δημοσιεύσεις.

Αναφορικά με τα ευρήματα που αφορούν στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή στα οφέλη που εντοπίζουν οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι στη

Δημοσιογραφία των πολιτών, διαφαίνεται ότι οι περισσότεροι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν τα οφέλη της. Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν στα οφέλη όπως η δημοσιοποίηση των γεγονότων της κοινωνίας μας, η υψηλή ταχύτητα ροής πληροφοριών των νέων, η ευρύτερη κάλυψη εκδηλώσεων και η αποκάλυψη όσων οι δημοσιογράφοι θα ήθελαν να αγνοήσουν, οφέλη που έχουν εντοπιστεί και σε προηγούμενες μελέτες (Bharadwaj, 2017; Jurrat, 2011; Shivadas & Krishnamoorthy, 2004).

Επιπρόσθετα οφέλη περιλαμβάνουν τη συμβολή στην ανάπτυξη της συνείδησης της χρήσης των ΤΠΕ, τη δημιουργία/δημοσιοποίηση περιεχομένου απαλλαγμένου από τους περιορισμούς της Δημοσιογραφίας και την οικοδόμηση μιας αίσθησης κοινότητας. Ως ένα μέσο σύνδεσης των κοινοτήτων και ως ένα μέσο που αξιοποιεί τις ΤΠΕ αντιμετωπίζουν και κάποιοι επαγγελματίες δημοσιογράφοι τη Δημοσιογραφία των πολιτών στην έρευνα των Lewis, Kaufhold & Lasorsa (2010), στην έρευνα της Andersson (2013) και στη μελέτη των Mahamed et al (2021). Για το όφελος της σύνδεσης της κοινότητας έκαναν λόγο και οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι στην έρευνα της Engelke (2023), καθιστώντας το ως ένα από τα πιο αναφερόμενα οφέλη. Οφέλη που συνάδουν με τα παρόντα ευρήματα εντόπισε και η έρευνα της Andersson (2013), όπου οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι ισχυρίστηκαν ότι η διευρυμένη κάλυψη ειδήσεων είναι ένα σημαντικό όφελος που παράσχει η Δημοσιογραφία των πολιτών, όπως και η αύξηση της συμμετοχής της κοινότητας στην ειδησεογραφία. Περαιτέρω, λόγο για την κάλυψη των κενών όσων οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι αδυνατούν να καλύψουν έκαναν και οι συμμετέχοντες στην έρευνα των Mahamed et al (2021), ως ένα όφελος της Δημοσιογραφίας των πολιτών. Γενικά, έχει προταθεί ότι οι πολίτες δημοσιογράφοι συνεισφέρουν στις τρέχουσες και έκτακτες ειδήσεις ή σε ειδήσεις όπου οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι δεν έχουν πρόσβαση (Jurrat, 2011; Shivadas & Krishnamoorthy, 2004).

Κάποιοι δημοσιογράφοι στην παρούσα μελέτη ισχυρίστηκαν ότι οι δημοσιογράφοι πολίτες δεν συνεισφέρουν στη βελτίωση της ακρίβειας των ειδήσεων και δεν παρέχουν διαφανή ενημέρωση και δημοσιογραφία στο κοινό, ένα εύρημα που συνάδει με εκείνο παρελθοντικών μελετών (ObiaksProject, 2023; Mahamed et al., 2021; Salaudeen, 2021; Tong, 2015; Andersson, 2013; Lewis, Kaufhold & Lasorsa, 2010).

Τέλος, ως προς τις προκλήσεις που εντοπίζουν οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι σχετικά με τη Δημοσιογραφία των πολιτών (τρίτο ερευνητικό ερώτημα), η πλειοψηφία των συμμετεχόντων συμφώνησε ή συμφώνησε «πολύ» σε κάθε μία από τις δηλώσεις που κλήθηκαν να αξιολογήσουν. Οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι θεωρούν ότι η Δημοσιογραφία των πολιτών συνοδεύεται από την πρόκληση της επικράτησης των fake news ή συκοφαντικών ειδήσεων και ότι επιτρέπει σε ανεκπαίδευτους στη Δημοσιογραφία ανθρώπους να λειτουργούν ως επαγγελματίες δημοσιογράφοι. Το εύρημα αυτό εντοπίζεται και σε προηγούμενες ερευνητικές μελέτες, όπου μία σαφής διάκριση μεταξύ των ικανοτήτων, της εμπειρίας και της εκπαίδευσης των επαγγελματιών δημοσιογράφων έναντι των δημοσιογράφων πολιτών έχει τεθεί (Lewis, Kaufhold & Lasorsa, 2010; Singer & Ashman, 2009). Ανησυχίες γενικά για την ικανότητα των δημοσιογράφων πολιτών να ασχολούνται με το αντικείμενο της δημοσιογραφίας εντοπίστηκαν και στη μελέτη του Suárez Villegas (2017) από την πλευρά των επαγγελματιών δημοσιογράφων. Η διάκριση αυτή και η πεποίθηση ότι οι δημοσιογράφοι πολίτες δεν μπορούν να δράσουν ως επαγγελματίες δημοσιογράφοι, δεδομένης της έλλειψης εκπαίδευσης και εμπειρίας, μπορεί να σχολιαστεί ως αναμενόμενη από την πλευρά των επαγγελματιών. Όπως σχολίασε ένας δημοσιογράφος στην έρευνα των Lewis, Kaufhold & Lasorsa (2010), «η δημοσιογραφία είναι επάγγελμα και δεν μπορεί να γίνει από κανέναν άλλον».

Στο ίδιο πνεύμα με την παρούσα μελέτη, οι δημοσιογράφοι στην έρευνα του Μυτικιώτη (2018) χαρακτήρισαν τις ψευδείς ειδήσεις (fake news) ως τη μεγαλύτερη πρόκληση της Δημοσιογραφίας των πολιτών και συγκεκριμένα την χαρακτήρισαν ως *νέα μάστιγα της Δημοσιογραφίας*, και πράγματι το ζήτημα της αξιοπιστίας απασχολεί έντονα όχι μόνο τους επαγγελματίες δημοσιογράφους αλλά και τους επιστήμονες και τους μελετητές (ObiaksProject, 2023; Bharadwaj, 2017). Επιπλέον, οι συμμετέχοντες επαγγελματίες δημοσιογράφοι θεωρούν ότι μέσω των ψευδών ειδήσεων, οι πολίτες δημοσιογράφοι συμβάλουν στον κλονισμό της εμπιστοσύνης του κοινού στη Δημοσιογραφία, ότι οι ψευδείς ειδήσεις μπορούν να βλάψουν ακόμη και την υγεία του κοινού (όπως συνέβη στην πανδημία).

Περαιτέρω, άλλες προκλήσεις στις οποίες ήταν σύμφωνοι οι συμμετέχοντες στην παρούσα μελέτη περιλαμβάνουν την υποτίμηση της τεχνογνωσίας, της εμπειρίας και του ταλέντου των επαγγελματιών δημοσιογράφων, ένα στοιχείο που έχει επισημανθεί και σε άλλες εμπειρικές μελέτες (Suárez Villegas, 2017; Lewis, Kaufhold

& Lasorsa, 2010; Singer & Ashman, 2009). Ως εκ τούτου, για τους επαγγελματίες δημοσιογράφους θα πρέπει να πραγματοποιηθούν αλλαγές στο χώρο της Δημοσιογραφίας των πολιτών προκειμένου να καταστεί η ενημέρωση του παρέχουν σημαντική.

Ολοκληρώνοντας τη συζήτηση των ευρημάτων της παρούσας έρευνας, θα πρέπει να τονισθεί ότι οι συγκρίσεις των αποτελεσμάτων είναι περιορισμένες, καθώς στη διεθνή και ιδίως στην ελληνική βιβλιογραφία, εντοπίζεται ένα ερευνητικό και βιβλιογραφικό κενό από συναφείς μελέτες. Οι διεθνείς εμπειρικές μελέτες που εστίασαν στο υπό μελέτη θέμα είναι εξαιρετικά περιορισμένες, ενώ στην ελληνική βιβλιογραφία έχει πραγματοποιηθεί μία αντίστοιχη διπλωματική μελέτη. Συνεπώς, η σύγκριση των αποτελεσμάτων κατέστη δύσκολη, γεγονός που αποτελεί έναν περιορισμό της παρούσας έρευνας. Ακόμη ένας περιορισμός εντοπίζεται στο επιλεγθέν δείγμα, δηλαδή στους επαγγελματίες δημοσιογράφους, όπου η δυσκολία εντοπισμού τους και επικοινωνίας μαζί τους, καθυστέρηση τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων. Τέλος, ο μεθοδολογικός σχεδιασμός της παρούσας έρευνας αποτελεί έναν ακόμη περιορισμό, καθώς μία ποιοτική έρευνα με τη χρήση δομημένων ή ημιδομημένων συνεντεύξεων ή μία μεικτή έρευνα (συνδυασμός ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων) θα μπορούσε να αναδείξει ακόμη περισσότερο τις απόψεις των συμμετεχόντων να διευρύνει σε μεγαλύτερο βάθος τα λεγόμενά τους.

Συμπεράσματα

Η παρούσα εργασία εστίασε στις απόψεις των επαγγελματιών δημοσιογράφων σχετικά με το σύγχρονο και επικρατές φαινόμενο της Δημοσιογραφίας των πολιτών. Στην ελληνική βιβλιογραφία εντοπίζεται ένα ερευνητικό κενό, καθώς δεν έχει πραγματοποιηθεί αντίστοιχη μελέτη, και η μελέτη αυτή αποτέλεσε μία προσπάθεια κάλυψης του κενού αυτού. Από τα ευρήματα της παρούσας μελέτης συμπεραίνεται ότι παρόλο που η στάση των επαγγελματιών δημοσιογράφων φαίνεται θετική, απέναντι στη Δημοσιογραφία των πολιτών, οι ίδιοι εντοπίζουν σημαντικά αρνητικά σημεία που λειτουργούν ως προκλήσεις και διακυβεύουν σοβαρά ζητήματα, όπως η υγεία του ευρύτερου κοινού, τα δικαιώματα των χρηστών του Διαδικτύου και την αξιόπιστη ενημέρωση του κοινού.

Εν γένει, οι συμμετέχοντες εργάζονται στην πλειοψηφία τους σε ιδιωτικό Διαδικτυακό μέσο μαζικής ενημέρωσης, γεγονός που σκιαγραφεί τη δύναμη των Νέων Μέσων που λειτουργούν εξ ολοκλήρου μέσω του Διαδικτύου, αλλά και την τάση του κοινού να ενημερώνετε Διαδικτυακά για τα νέα και τις ειδήσεις. Οι ίδιοι κάνουν σημαντική χρήση του Διαδικτυακού και έρευνα στο Διαδίκτυο για τους σκοπούς της εργασίας τους, ωστόσο όπως δηλώνουν αποφεύγουν να αξιοποιούν τις δημοσιεύσεις δημοσιογράφων πολιτών, κάτι που αναδεικνύει ότι μάλλον προβληματίζονται ιδιαίτερα για το κατά πόσο είναι αξιόπιστες οι πηγές αυτές.

Οι συμμετέχοντες έτειναν να συμφωνήσουν με την πλειοψηφία των οφελών της Δημοσιογραφίας των πολιτών για τα οποία ερωτήθηκαν, αλλά και ταυτόχρονα με την πλειοψηφία των προκλήσεων που αυτή επιφέρει. Σημαντικό είναι ότι εύρημα ότι δεν θεωρούν ότι η Δημοσιογραφία των πολιτών υπονομεύει ή θέτει σε κίνδυνο την παραδοσιακή Δημοσιογραφία, από την άλλη όμως επισημαίνουν μία σειρά βελτιώσεων που είναι απαραίτητες ώστε να προφυλαχθεί το κοινό που λαμβάνει τις ειδήσεις και τις πληροφορίες από τους δημοσιογράφους πολίτες.

Συνοψίζοντας, η παρούσα ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και τα ευρήματα της ανάλυσης των δεδομένων, καταδεικνύουν ότι υπάρχει μία συνεχής ανάγκη για την αξιολόγηση της ποιότητας του υλικού που δημοσιεύουν στο ευρύ κοινό οι πολίτες δημοσιογράφοι, αλλά και ο σχεδιασμός και η εφαρμογή πρακτικών και μέτρων που θα διασφαλίσουν ότι οι πληροφορίες και οι ειδήσεις που παράγονται και αναπαράγονται δεν βλάπτουν με διάφορους τρόπους τους χρήστες των Νέων Μέσων.

Βιβλιογραφία

- Ali, W. (2019). Citizen Journalism in France: Professional Practice and Self-Regulation. *Athens Journal of Mass Media and Communications*, 5(2), 93-112.
- Allan, S. (2007). Citizen journalism and the rise of “mass self-communication”: Reporting the London bombings. *Global Media Journal*, 1(1), 1-20.
- Andersson, U. (2013). Maintaining Power by Guarding the Gates: Journalists’ Perceptions of Audience Participation in Online Newspapers. *Journalism and Mass Communication*, 3(1), 1-13.
- Baase, S. (2008). *A Gift of Fire* (3rd ed.). Lebanon: Prentice Hall.
- Barnes, C. (2012). Citizen Journalism vs. Traditional Journalism: A Case for Collaboration. *Caribbean Quarterly*, 58, 16-27.
- Beckett, C., & Mansell, R. (2008). Crossing Boundaries: New Media and Networked Journalism. *Communication, Culture & Critique*, 1(1), 92-104.
- Bentley, C. H. (2008). *Citizen Journalism: Back to the Future*. Discussion paper presented at the Carnegie Knight Conference on the Future of Journalism, Cambridge, MA.
- Bharadwaj, H. K. (2017). Citizen journalism and freedom of speech and expression—with special reference to war and conflicts. *Bharati Law Review*, 112-121.
- Bolter, J. D., & Grusin, R. (1999). *Remediation: Understanding New Media*. Cambridge: The MIT Press.
- Borger, M., van Hoof, A., & Sanders, J. (2014). Expecting reciprocity: Towards a model of the participants’ perspective on participatory journalism. *New Media & Society*, 18(5), 708-725.
- Bowman, S., & Willis, C. (2003). *We Media: How audiences are shaping the future of news and information*. The Media Center at The American Press Institute.
- Boylan, J. (2000). *The critics: A thousand voices bloom*. *Columbia Journalism Review*, March/April. Available at <http://www.cjr.org/year/00/2/voices.asp>. Accessed on 15/11/23.

- Campbell, V. (2017). The importance of citizenship: Theoretical issues in studying citizen journalism in international context. In J. Tong & S. H. Lo (Eds.), *Digital technology and journalism: An international comparative perspective* (pp. 191–213). Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan.
- Carpenter, S. (2010). U.S. online newspaper and online citizen journalism publications: A comparison of content diversity. *New Media & Society*, 12(7), 1064-1084.
- Carr, D. J., Barnidge, M., Byung, G. L., & Tsang, S. J. (2014). Cynics and Skeptics: Evaluating the Credibility of Mainstream and Citizen Journalism. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 91(3), 452-470.
- Chinnasamy, S., Ramli, N., & Hashim, M. (2017). Citizen Journalism, Social Media and Malaysian Socio-Political Climate. *Advanced Science Letters*, 23, 8001-8004.
- Christians, C. G., Glasser, T. L., McQuail, D., Nordenstreng, K., & White, R. A. (2009). *Normative theories of the media: Journalism in democratic societies*. Urbana: University of Illinois Press.
- Chung, D., & Nah, S. (2013). Media Credibility and Journalistic Role Conceptions: Views on Citizen and Professional Journalists among Citizen Contributors. *Journal of Mass Media Ethics*, 28, 271-288.
- Dare, S. (2011). *The rise of citizen journalism in Nigeria: A case study of Sahara Reporters*. Thomson Reuters Foundation.
- Deuze, M. (1999). Journalism and the Web: An Analysis of skills and standards in an online environment. *Gazette*, 61(5), 373-390.
- Deuze, M., Bruns, A., & Neuberger, C. (2007). Preparing for an age of participatory news. *Journalism Practice*, 1(3), 322-338.
- Deuze, M., Bruns, A., & Neuberger, C. (2007). Preparing for an Age of Participatory News. *Journalism Practice*, 1(3), 322-338.
- Deuze, M. (2005). What is journalism? : Professional identity and ideology of journalists. *Journalism*, 6, 442-464.

- Domingo, D., Quandt, T., Heinonen, A., Paulussen, S., Singer, J. B., & Vujnovic, M. (2008). Participatory journalism practices in the media and beyond: An international comparative study of initiatives in online newspapers. *Journalism Practice*, 2(3), 326-342.
- Dominick, J. (2009). *The Dynamics of Mass Communication Media in the Digital Age*. New York: Mc Graw Hill.
- Duffy, M., Thorson, E., & Jahng, M. (2010). *Comparing Legacy News Sites with Citizen News and Blog Sites: Where is the Best Journalism?* Paper presented at the Annual Meeting of the International Communication Association, International Convention and Exhibition Centre, Suntec City, Singapore.
- Dugan, M. A. (2008). Journalism Ethics and the Independent Journalist. *McGeorge Law Review*, 39(3), 801-811.
- Edogor, O. I., Jonah, A. A. & Ojo, L. I. (2015). Nigerian users' evaluation of credibility of social media sites. *New Media and Mass Communication*, 40.
- Engelke, M. K. (2023). Metajournalistic Discourse on Participatory Journalism: Examining a Decade of Coverage in Trade Magazines. *Journalism Media*, , 4(2), 612-630.
- Fico, F., Lacy, S., Wildman, S. S., Baldwin, T., Bergan, D., & Zube, P. (2013). Citizen journalism sites as information substitutes and complements for United States newspaper coverage of local governments. *Digital Journalism*, 1(1), 152-168.
- Flanagin, A. J., & Metzger, M. J. (2007). The Role of Site Features, User Attributes, and Information Verification Behaviors on the Perceived Credibility of Web-based Information. *New Media & Society*, 9, 319-342.
- Fortunati, L., Sarrica, M., O'Sullivan, J., Balcytiene, A., Harro-Loit, H., Macgregor, P., Rousou, N., Salaverria, R., & De Luca, F. (2009). The influence of the Internet on European journalism. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14(4), 928-963.
- Friedland, L., & Kim, N. (2009). Citizen journalism. In *Encyclopedia of journalism* (pp. 298–303). Thousand Oaks, CA: SAGE.

- Gillmor, D. (2004). *We the media: Grassroots journalism by the people, for the people*. CA: O'Reilly Media.
- Gitelman, L., & Pingree, G. B. (2003). What's new about new media? In L. Gitelman & G.B. Pingree (eds.) *New Media*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Goode, L. (2009). Social news, citizen journalism and democracy. *New Media & Society*, 11(8), 1287-1305.
- Greste, P. (2021). *Define journalism; not journalists*. Press Freedom Policy Papers.
- Harcup, T. (2005). "I'm doing this to change the world": Journalism in alternative and mainstream media. *Journalism Studies*, 6(3), 361-374.
- Hermida, A., Fletcher, F., Korell, D., & Logan, D. (2012). Share, Like, Recommend: Decoding the Social Media News Consumer. *Journalism Studies*, 13, 815-824.
- Holt, K, Ustad Figenschou, T, & Frischlich, L, (2019). Key dimensions of alternative news media. *Digital Journalism*, 7(7), 860-869.
- Holton, A. E., Coddington, M., & Gil de Zúñiga, H. (2013). Citizen journalism and *journalistic values through the lens of content creators and consumers*. *Journalism Practice*, 6, 720-737.
- Jankowski, N.W., & Van Selm, M. (2000). Traditional news media online: an examination of added values. *Communications*, 25(1), 85-101.
- Johnson, K. A., & Wiedenbeck, S. (2009). Enhancing Perceived Credibility of Citizen Journalism Web Sites. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 86, 332-348.
- Johnson, T. J., & Kaye, B. K. (2009). In Blog We Trust? Deciphering Credibility of Components of the Internet among Politically Interested Internet Users. *Computers in Human Behavior*, 25, 175-182.
- Jurrat, N. (2011). *Mapping digital media: Citizen journalism and the Internet*. London, UK: Open Society Foundation.
- Kaplan A., & Michael, H. (2010). Users Of The World, Unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68.

- Kaufhold, K., Valenzuela, S., & Gil de Zúñiga, H. (2010). Citizen journalism and democracy: How user-generated news use relates to political knowledge and participation. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 87(3/4), 515-529.
- Kern, T., & Nam, S. (2008). *Social Movements as Agents of Innovation: Citizen Journalism in South Korea*. German Institute Global and Area Studies.
- Kirby-Petrucchio, L. B. L. (2017). *Gate keeping or #porteouverte: Citizen journalism and the digital media landscape*. Netherlands: Utrecht University.
- Kovach, B., & Rosenstiel, T. (2001). *The Elements of Journalism*. New York: Crown Publishers.
- Lasica, J. (2001). Blogging as a form of journalism. In R., Blood (eds), *We've Got Blog: How Weblogs Are Changing Our Culture*. U.S.: Perseus Books.
- Lasica, J. D. (2003). *What is participatory journalism?* Available at <https://www.jdlasica.com/journalism/what-is-participatory-journalism/>. Accessed on 07/08/2003.
- Lee, S. H. (2011). *Does Trust Really Matter? A Quantitative Study of College Students' Trust and Use of News Media*. Nebraska: College of Journalism & Mass Communication, University of Nebraska Lincoln.
- Lewis, S., Kaufhold, K., & Lasorsa, D. (2010). Thinking about Citizen Journalism: Perspectives on Participatory News Production at Community Newspapers. *Journalism Practice*, 4, 1-24.
- Lievrouw, L., & Livingstone, S. (2002). Introduction: the social shaping and consequences of ICTs. In L.A. Lievrouw & S. Livingstone (ed.), *Handbook of New Media*. CA: Sage.
- Lievrouw, L.A. (2013). *Digital Media and Society Series*. London: Polity Press.
- Lister, M., Dovey, J., Giddings, S., Grant, I., & Kelly, K. (2009). *New Media: A Critical Introduction*. London: Routledge.
- Liu, S-H., Liao, H. L., & Yuan-Tai, Z. (2007). Why People Blog: An Expectancy Theory Analysis. *Issues in Information Systems*, 8, 232-237.

Livingstone, S., & Bober, M. (2005). *UK children go online: Final report of key project findings*. Report prepared for ESRC project, London School of Economics and Political Science.

Logan, R. (2010). *Understanding New Media*. New York: Peter Lang.

Mahamed, M., Zobidah, O., S., & Eric Krauss, S. (2021). Understanding Citizen Journalism from the Perspective of Young Journalists in Malaysia: Comprender el periodismo ciudadano desde la perspectiva de los periodistas jóvenes en Malasia. *Utopía Y Praxis Latinoamericana*, 26, 133-144.

Manovich, L. (2002). *The Language of New Media*. Cambridge: MIT Press.

Matondang, R., Ariestyani, A., & Irawan, R. (2021). Citizen Journalism in the Age of Media Convergence. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 168, 409-411.

McQuail, D. (2000). *Mass Communication Theory*. London: Sage Publications.

Miller, S (2019). *Citizen Journalism*. Oxford Research Encyclopedia of Communication.

Mindich, D. (1998). *Just the Facts: How 'Objectivity' Came to Define American Journalism*. New York: New York University Press.

Naab, K. T., & Schl, A. (2016). Studies of user-generated content: a systematic review. *SAGE Publications*, 1-18.

Nah, S. (2008). Citizen reporters. In S. L. Vaughn (Ed.), *Encyclopedia of American journalism* (pp. 100–101). New York: Routledge.

Nerone, J., & Barnhurst, K. (2003). News Form and the Media Environment: A Network of Represented Relationships. *Media, Culture and Society*, 25(1), 111-124.

Nguyen, A. (2008). Facing “The Fabulous Monster”: The traditional media’s fear-driven innovation culture in the development of online news. *Journalism Studies*, 9(1), 91-104.

Nip, J. (2006). Exploring the second phase of public journalism. *Journalism Studies*, 7(2), 212-236.

Nip, J. Y. M. (2008). The last days of civic journalism: The case of the Savannah morning news. *Journalism Practice*, 2(2), 179-196.

Nwosu, C. J., Chinazom, A. L., & Anyaogu, E. U. (2021). Traditional journalists' perception of citizen journalism as a news source: a study of practitioners in anambra state. *International Journal Of Social Sciences & Humanities Review*, 11(3).

ObiaksProject. (2023). Journalists' Perception Of The Credibility Of Citizen Journalism On Social Media Platforms. Available at <https://project.obiaxs.com/13945/JOURNALISTS>. Accessed on 08/12/23.

Okeke, S. V., Nwabunze, U. O., Chukwu, O.A., & Ogidi, G. U. (2022). Audience perception of citizen journalism as news sources. *African Journal of Social and Behavioural Sciences (AJSBS)*, 12, 1, 107-119.

Okorie, N, Oyedepo, T, & Usaini, S (2014). Internet and Citizen Journalism: Perspectives and Issues in the Global Broadcast Landscape. *Journal of Language and Communication*, 1(1), 16-19.

Peters, C. (2015). Introduction: The places and spaces of news audiences. *Journalism Studies*, 16(1), 1-11.

Project for Excellence in Journalism. (2008). *The State of The News Media: An Annual Report on American Journalism*. Available at <https://assets.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/4/2011/01/PEJ2008-Overview.pdf>. Accesses on 7/12/23.

Quan-Haase, A., & Young, A. L. (2010). Uses and gratifications of social media: A comparison of facebook and instant messaging. *Bulletin of Science, Technology & Society*, 30(5), 350-361.

Reddick, R., & King, E. (2001). *The Online journalist: Using the Internet and other electronic resources*. Forth Worth: Harcourt Brace.

Rosen, J. (2008). *A most useful definition of Citizen Journalism*. PressThink.

Rutigliano, L. W. (2008). *Covering the unknown city: Citizen journalism and marginalized communities*. Austin, TX: The University of Texas at Austin.

Safko, L., & Brake, D. (2009). *The Social Media Bible: Tactics, Tools, and Strategies for Business Success*. New York: John Wiley & Sons.

Salaudeen, M. (2021). From Personal to Professional: Exploring the Influences on Journalists' Evaluation of Citizen Journalism Credibility. *Journalism Practice*, 16. 1-24.

Seungahn, N., & Deborah, S. Chung. (2012). When Citizens Meet Both Professional and Citizen Journalists: Social Trust, Media Credibility, and Perceived Journalistic Roles among Online Community News Readers. *Journalism*, 13, 714-730.

Shivadas, P. C., & Krishnamoorthy, M. (2004). *The you in journalism*. Selangor: Silverfish Books.

Silverstone, R. (1999). What's New about New Media? Introduction. *New Media & Society*, 1(1), 10-12.

Singer, J. B. (2007). Contested autonomy: Professional and popular claims on journalistic norms. *Journalism Studies*, 8(1), 79-95.

Singer, J. B., & Ashman, I. (2009). "Comment is free, but facts are sacred": User-generated content and ethical constructs at the Guardian. *Journal of Mass Media Ethics*, 24(1), 3-21.

Sirianni, C., & Friedland, L. (2001). *Civic Innovation in America: Community Empowerment, Public Policy, and the Movement for Civic Renewal*. CA: University of California Press.

Suárez Villegas, J. C. (2017). Citizen journalism. Analysis of opinions of journalists from Spain, Italy and Belgium. *Convergencia*, 24(74).

Thurman, N. (2008). Forums for citizen journalists? Adoption of user generated content initiatives by online news media. *New Media & Society*, 10(1), 139-157.

Thurman, N., & Lupton, B. (2008). Convergence calls: Multimedia storytelling at British news websites. *Convergence: The International Journal of Research Into New Media Technologies*, 14(4), 439-455.

- Tong, J. (2015),. Chinese journalists' views of user-generated content producers and journalism: a case study of the boundary work of journalism. *en Asian Journal of Communication*, 25(6).
- Tong, J. (2015). Chinese journalists' views of user-generated content producers and journalism: a case study of the boundary work of journalism. *Asian Journal of Communication*, 25(6), 600- 616.
- Towner, T. L., & Dulio, D A. (2011). An Experiment of Campaign Effects during the YouTube Election. *New Media & Society*, 13, 622-644.
- van Dijk, J. (2006). *The Network Society: Social Aspects of New Media*. Sage Publications Ltd.
- Vos, T. P., Craft, S., & Ashley, S. (2012). New media, old criticism: Bloggers' press criticism and the journalistic field. *Journalism*, 13(7), 850-868.
- Vossen, G., & Hagemann, S. (2007). *Unleashing Web 2.0: From Concepts to Creativity*. New York: Morgan Kaufmann.
- Wahl-Jorgensen, K., Williams, A., & Wardle, C. (2010). Audience Views on Usergenerated Content: Exploring the Value of News from the Bottom Up. *Northern Lights: Film and Media Studies Yearbook*, 8, 177-194.
- Wall, M, (2015). Citizen journalism: A retrospective on what we know, an agenda for what we don't. *Digital Journalism*, 3(6), 797-813.
- Wall, M. (2017). Mapping citizen and participatory journalism. In newsrooms, classrooms and beyond. *Journalistic Practice*, 11(2-3), 134-141.
- Ward, S. J. (2005). Philosophical foundations for global journalism ethics. *Journal of Mass Media Ethics*, 20(1), 3-21.
- Wright, D. K., & Hinson, M. D. (2009). Examining How Public Relations Practitioners Actually Are Using Social Media. *Public Relations Journal*, 3(3), 1-33.
- Yoanita, D., Prijana H. I., Irawan, A., & Setiawan, A. (2018). Do's and Dont's in Citizen Journalism, *Conference: Borneo International Conference On Education And Social*, 402-407.

Zelizer, B (2005). Definitions of Journalism. In G. Overholser., K. H. Jamieson, (eds.), *Institutions of American Democracy: The Press* (pp. 66-80). New York: Oxford University Press.

Boyd, d., & Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230.

Βέγλης, Α. (2012). Οι τεχνικές ελέγχου της ποιότητας του περιεχομένου στη συμμετοχική ανάπτυξη. Εισήγηση στην επιστημονική ημερίδα: *Συμμετοχική ανάπτυξη περιεχομένου: Η περίπτωση της ελληνικής Wikipedia*. Θεσσαλονίκη, 28/11/2013.

Δελγιάννη, Έ. (2012). *Δίκαιο και επικοινωνία στα ιστολόγια (Blogs) και στα Νέα Μέσα*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Ekdale, B., Kang, N., Timothy, K. F., Fung, D., & Perlmutter, D. (2010) . Why Blog? (Then and Now): Exploring the Motivations for Blogging by Popular American Bloggers. *New Media & Society*, 12, 217-234.

Μυτικιώτης, Α. (2018). *Ο ρόλος του δημοσιογράφου στην Κοινωνία της Πληροφορίας*. Πύργος: ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας.

Σιαπέρα, Ε. & Δημητρακοπούλου, Δ (2012). Διαδίκτυο και Δημοσιογραφία Παραδοσιακές και Εναλλακτικές Μορφές.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Αγαπητέ/ή,

Το παρόν ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και τα αποτελέσματα που θα προκύψουν θα αξιοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς της διπλωματικής μου εργασίας με τίτλο : Τα οφέλη και οι προκλήσεις της Δημοσιογραφίας των Πολιτών στην εποχή των Νέων Μέσων» του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σύγχρονες Δημοσιογραφικές Σπουδές» του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Η μελέτη έχει στόχο να διερευνήσει τα οφέλη και τις προκλήσεις της Δημοσιογραφίας

των Πολιτών στη σύγχρονη εποχή και ιδίως στο πλαίσιο της εποχής των Νέων Μέσων του Διαδικτύου. Η συμμετοχή σας στην έρευνα είναι σημαντική όπως επίσης και η καταχώρηση των πραγματικών σας απόψεων. Το ερωτηματολόγιο αυτό θα συμπληρωθεί το αργότερο μέσα σε 10 λεπτά.

Για τυχόν απορίες μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μου στα παρακάτω στοιχεία:

Ονοματεπώνυμο:

Email:

A. Κοινωνικοδημογραφικά

1. Φύλο

Αντρας

Γυναίκα

2. Ποια είναι η ηλικία σας;

3. Μορφωτικό Επίπεδο

Λύκειο

IEK

ΑΕΙ/ΤΕΙ

Μεταπτυχιακές σπουδές

Κάτοχος διδακτορικού

4. Σε ποιον τομέα εργάζεστε;

Δημόσιοι υπάλληλοι

Αυτοαπασχολούμενοι

Εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα

5. Σε ποιο Μέσο Μαζικής Ενημέρωσης εργάζεστε;

Εφημερίδα

Τηλεόραση

Ραδιόφωνο

Διαδικτυακό ΜΜΕ

6. Ποια είναι η επαγγελματική σας ιδιότητα;

Ρεπόρτερ

Αρθρογράφος

Αρχισυντάκτης

7. Πόσα είναι τα έτη εμπειρίας σας στο χώρο της Δημοσιογραφίας;

B. Η Δημοσιογραφία των Πολιτών

8. Γνωρίζετε τι σημαίνει Δημοσιογραφία των Πολιτών;

Ναι

Όχι

9. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε έγκυρες τις ειδήσεις/πληροφορίες στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης;

Καθόλου

Λίγο

Αρκετά

10. Πιστεύετε ότι η Δημοσιογραφία των Πολιτών συμβάλλει στην ενημέρωση του κοινού;

Ναι

Όχι

11. Πιστεύετε ότι η Δημοσιογραφία των Πολιτών μπορεί να λειτουργήσει εναντίον του επαγγέλματος της δημοσιογραφίας;

Ναι

Όχι

12. Εσείς θεωρείτε ότι η Δημοσιογραφία των Πολιτών είναι χρήσιμη στη Δημοσιογραφία;

Υπέρ

Κατά

13. Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε το Διαδίκτυο για τις ανάγκες της εργασίας σας;

Καθόλου

Λίγο

Αρκετά

14. Ποιο από τα δημοφιλή Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης χρησιμοποιείτε περισσότερο για τις ανάγκες της εργασίας σας;

Facebook

Instagram

Twitter

Viber

WhatsApp

Snapchat

15. Έχετε χρησιμοποιήσει στην εργασία σας πληροφορίες ή εικόνες που αλιεύσατε από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης;

Καθόλου

Λίγο

Συχνά

16. Αναζητάτε για τις ανάγκες της εργασίας σας σχόλια ή εικόνες ή κάτι άλλο από αναρτήσεις πολιτών στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης;

Καθόλου

Λίγο

Συχνά

17. Εμπλέκεστε κατά την εργασία σας σε αναρτήσεις πολιτών που αφορούν ειδήσεις; Για παράδειγμα, ανεβάζετε σχόλια σε τέτοιες δημοσιεύσεις ή αναδημοσιεύετε;

Καθόλου

Λίγο

Συχνά

Γ. Οφέλη της Δημοσιογραφίας των Πολιτών

18. Ποια θεωρείτε ως οφέλη της Δημοσιογραφίας των Πολιτών;

(Για κάθε μια από τις παρακάτω προτάσεις καλείστε να καταγράψετε το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας σε κλίμακα 1= Διαφωνώ απόλυτα, 2= Διαφωνώ, 3= Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4= Συμφωνών, 5= Συμφωνώ απόλυτα)

Κάνει γνωστά τα γεγονότα της κοινωνίας μας 1 2 3 4 5

Αντιμετωπίζει επειγόντως τις ειδήσεις (υψηλή ταχύτητα ροής πληροφοριών)

1 2 3 4 5

Ευρύτερη κάλυψη εκδηλώσεων 1 2 3 4 5

Αποκαλύπτει εκείνα τα πράγματα που οι δημοσιογράφοι θα ήθελαν να αγνοήσουν

1 2 3 4 5

Αποτρέπει την τροφοδοσία των μαζών με παλαιές ειδήσεις.	1 2 3 4 5
Βοηθά στην ανάπτυξη της συνείδησης της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνίας και ενσωματώνει τους ανθρώπους στη χρήση της	1 2 3 4 5
Δημιουργεί και να δημοσιεύει περιεχόμενο απαλλαγμένο από τους παλιούς περιορισμούς της παραδοσιακής δημοσιογραφίας	1 2 3 4 5
Η συνεισφορά των Πολιτών βελτιώνει το αποτέλεσμα και την ακρίβεια των ειδήσεων/νέων	1 2 3 4 5
Οι Πολίτες με διαφορετική ατζέντα από αυτή των κυρίαρχων μέσων ενημέρωσης μπορούν να αποκαλύψουν ειδήσεις που τα ΜΜΕ μπορεί σκοπίμως να παραβλέψουν	1 2 3 4 5
Παρέχει διαφανή δημοσιογραφία στο κοινό	1 2 3 4 5
Μπορεί να οικοδομήσει μια αίσθηση κοινότητας, αυξάνοντας την κατανόηση και τη συμμετοχή στην πολιτική ζωή	1 2 3 4 5

Δ. Προκλήσεις της Δημοσιογραφίας των Πολιτών

19. Ποια θεωρείτε ως τις προκλήσεις που επιφέρει η Δημοσιογραφία των Πολιτών;

(Για κάθε μια από τις παρακάτω προτάσεις καλείστε να καταγράψετε το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας σε κλίμακα 1= Διαφωνώ απόλυτα, 2= Διαφωνώ, 3= Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4= Συμφωνών, 5= Συμφωνώ απόλυτα)

Η επικράτηση των συκοφαντικών ειδήσεων ή των fake news (ψευδείς ειδήσεις)	1 2 3 4 5
Ανεκπαίδευτοι στη Δημοσιογραφία άνθρωποι προσπαθούν να διαπράττουν δημοσιογραφικές πράξεις	1 2 3 4 5
Οι περισσότερες ειδήσεις που δημοσιεύονται είναι αναληθής και μη χρήσιμες	1 2 3 4 5

Οξύνει τον πολιτικό λόγο και υποτιμά την τεχνογνωσία, την εμπειρία και το ταλέντο

1 2 3 4 5

Μεγάλη μερίδα των πολιτών δεν έχουν ψηφιακό γραμματισμό ή δυσκολεύονται να έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο

1 2 3 4 5

Αποθαρρύνει τον επαγγελματισμό των Δημοσιογράφων

1 2 3 4 5

Το μεγάλο ποσοστό των fake news κλονίζει την εμπιστοσύνη του κοινού στη Δημοσιογραφία

1 2 3 4 5

Δημοσιεύονται ψευδείς πληροφορίες που μπορούν να βλάψουν την υγεία των πολιτών (όπως έγινε στην πανδημία COVID-19 ή σε περιπτώσεις εμβολιασμών)

1 2 3 4 5

Δίνει λόγο σε άτομα που έχουν ακραίες απόψεις (πολιτικές, ιδεολογικές, κοινωνικές κλπ)

1 2 3 4 5

Οι άνθρωποι εισβάλλουν εύκολα στην ιδιωτικότητα άλλων ανθρώπων

1 2 3 4 5

Υπονομεύεται η αντικειμενικότητα της Δημοσιογραφίας καθώς πολλοί δημοσιογράφοι των Πολιτών είναι ακτιβιστές

1 2 3 4 5

Μόνο οι επαγγελματίες Δημοσιογράφοι μπορούν να κατανοήσουν την ακρίβεια και την ηθική που συνεπάγεται η αναφορά/παρουσίαση ειδήσεων

1 2 3 4 5